

“LAFORSA” D’UN MOVIMENT

Pseudònim: Nebur

ABSTRACT

La vaga de l'empresa Laforsa, situada a Cornellà del Llobregat, va ser una de les més importants que hi va haver al Baix Llobregat i a Catalunya gràcies a la dimensió social que va tenir. L'objectiu del treball es descobrir si aquesta vaga va ser l'aglutinant del moviment obrer de la comarca durant la Transició espanyola, si va fer unir altres moviments socials com el veïnal o l'estudiantil i si a més a més va fer unir a treballadors d'altres empreses del Baix Llobregat en solidaritat. Per això, he cercat informació a les diferents biblioteques comarcals, visitat fundacions de memòria històrica, comentaris de les dades extretes i realitzat entrevistes per a poder validar les hipòtesis.

El treball consta d'una part teòrica que explica els antecedents i tota el transcurs de la vaga des de l'esclat del conflicte fins que va acabar, així com la repercussió social i monetària que va tenir. Tot això, relacionant-ho amb el moment sociopolític de l'època. D'altra banda consta d'un marc pràctic que aporta dades i gràfics significatius elaborats a partir de la recerca i de les entrevistes.

La huelga de la empresa Laforsa, situada en Cornellá del Llobregat, fue una de las más importantes que hubo en el Baix Llobregat y en Cataluña gracias a la dimensión social que tuvo. El objetivo del trabajo es saber si esta huelga fue el aglutinante del movimiento obrero de la comarca durante la Transición española, si hizo unir otros movimientos sociales como el vecinal o el estudiantil y si además unió otras empresas de la comarca en solidaridad. Para ello he buscado información en las diferentes bibliotecas comarcales, visitado fundaciones de memoria histórica y realizado entrevistas para poder validar las hipótesis, aparte de los datos obtenidos.

El trabajo consta de una parte teórica que explica los antecedentes y todo el transcurso de la huelga desde su inicio hasta su final, así como la repercusión social y monetaria que tuvo. Todo esto, relacionándolo con el momento sociopolítico de la época.

Por otro lado consta de un marco práctico que aporta datos y gráficos significativos elaborados a partir de la búsqueda y las entrevistas.

The strike of the company Laforsa, located in Cornella del Llobregat, was one of the most important in Baix Llobregat and Catalonia thanks to the social dimension that it had. The objective of the project is to know if this strike was the agglutination of the labor movement of the region during the Spanish Transition, if it did unite other movements such as the neighborhood and student and if it

did unite other companies in the region in solidarity. For this, I searched information in the different regional libraries, visited foundations of historical memory and conducted interviews to validate the hypothesis, in addition to the data taken.

The work consists of a theoretical part that explains the background and the entire course of the strike from its beginning to its end, as well as the social and monetary impact it had.

On the other hand it consists of a practical framework that provides data, graphics and significant information elaborated from the search and interviews.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	8
2. PART TEÒRICA	11
2.1. Antecedent del moviment obrer al Baix Llobregat 1970-75	13
2.2. Laforsa abans de la vaga	14
2.2.1. Propietaris i accionistes	15
2.2.2. Els anys 60	15
2.2.3. Inici dels anys 70	16
2.2.4. L'acomiadament	18
2.3. Inici de la vaga	19
2.3.1. Transcurs de la vaga	19
2.3.2. Vaga durant el Nadal	22
2.3.3. L'any nou	23
2.4. Tercera vaga general al Baix Llobregat	23
2.4.1. Tancada a l'església	23
2.4.2. La vaga general al Baix Llobregat	25
2.5. Final de la vaga	27
2.5.1. Carta i visita del rei	29
2.5.2. Negociacions amb l'empresa	30
2.5.3. Acords pactats i treballadors sancionats	30
2.5.4. Tornada a la feina	31
2.5.5. Després de la vaga	32
2.6. Repercussió i solidaritat durant la vaga.	33
2.6.1. Repercussió/solidaritat durant la tercera vaga general a la comarca	34
2.6.2. Solidaritat monetària	36
2.7. Resultat de la vaga	40
2.8. Impacte de la vaga	41
2.8.1. Canvi polític	41
2.8.2. Canvi sindical	43
3. CONCLUSIONS PART TEÒRICA	46
4. PART PRÀCTICA	49
4.1. Dades i gràfics	51
4.1.1. <i>Creixement industrial de Laforsa</i>	51
4.1.2. <i>Increment de capital social Laforsa</i>	52
4.1.3. <i>Increment de vaguistes durant la vaga general segons CCOO</i>	53
4.1.4. <i>Altres registres de vaguistes</i>	54
4.1.5. <i>Empreses aturades des del 16 al 27 de gener</i>	55

4.1.6. <i>Donatius de grans empreses catalanes</i>	56
4.1.7. <i>Solidaritat de treballadors i càrrecs sindicals</i>	57
4.1.8. <i>Altres donatius</i>	58
4.1.9. Increment solidari durant la vaga	59
4.2. Entrevistes	62
4.2.1. Simón Ródenas	62
4.2.2. Antoni Balmon	66
4.2.3. Manolo González	70
4.2.4. Manuel Campo Vidal	74
4.2.5. Joan Tardà	76
4.2.6. Antoni Poveda	80
4.2.7. Ignasi Riera	83
4.3. Documental	86
5. CONCLUSIONS PART PRÀCTICA	88
6. CONCLUSIONS FINALS	96
7. FONTS D'INFORMACIÓ	104
8. GLOSSARI	110
9. ANNEXOS	116
9.1. Dades, gràfics i documents	116
9.2. Fotografies utilitzades a la memòria	126

INTRODUCCIÓ

Com a persona que li agrada la història del món contemporani vaig decidir que el meu treball de recerca havia de parlar d'un fet històric, alguna cosa que havia marcat la història del Baix Llobregat.

Segons el meu criteri, el meu treball de recerca ha d'encaminar i parlar sobre el final d'una etapa que ràpidament havia d'oblidar-se: el franquisme i així poder consolidar un Estat democràtic fort amb drets i llibertats. A més a més, considero important que es realitzi un treball sobre el moviment obrer, aquell que sempre les ha tingut pitjor i el que més ha tingut que lluitar pels seus drets que coneixem actualment.

Per això, el tema tractat parla d'una de les vagues més importants que hi va haver a la comarca del Baix Llobregat, que involucra a l'empresa cornellanenca, "Laminados y Forjados de Acero y Hierro S.A", més coneguda com Laforsa. Va ser la vaga més llarga de la comarca des de la segona República i de les més importants que ha hagut a Catalunya.

L'objectiu del treball serà conèixer en profunditat el que va passar a la vaga de Laforsa, per a poder demostrar, bàsicament, que la siderúrgia va ser l'aglutinant del moviment obrer durant la Transició espanyola al Baix Llobregat i si va fer unir a altres moviments socials que s'estaven formant en aquella època.

Per poder validar la hipòtesi vaig haver de buscar dades sobre l'impacte que va tenir la vaga i realitzar entrevistes a persones que van tenir rellevància sobre el tema en qüestió.

Per a poder obtenir informació sobre el treballar a presentar, m'he mogut per biblioteques, arxius i fundacions de memòria històrica. He visitat algunes biblioteques comarcals com les d'Esparreguera, Cornellà del Llobregat i Sant Feliu del Llobregat. A més a més per a poder indagar més vaig visitar la Fundació García-Nieto i l'arxiu Comarcal de Baix Llobregat, situat a la capital de la comarca.

D'altra banda, per poder treure conclusions de sobre el treball, no només calia extreure informació documental, les entrevistes havien de ser presents. Per a poder arribar a les persones entrevistades, he hagut de tenir paciència i perseverança per a que les persones anessin acceptant. Els treballadors entrevistats van ser en tot moment participatius i sempre aportant dades significatives pel treball.

Algunes persones entrevistades van aconseguir ser gravades, d'altres per circumstàncies de proximitat, no va ser possible, com Manuel Campo Vidal i Ignasi Riera, residents a Madrid. En el cas de Manuel Campo l'entrevista telefònica va tenir problemes durant la gravació, però van ser ràpidament solucionats.

PART TEÒRICA

1. BREU ANTECEDENTS DEL MOVIMENT OBRER A CORNELLÀ DEL LLOBREGAT I BAIX LLOBREGAT DELS ANYS 1950-1975

El *moviment obrer* al *Baix Llobregat* sota el període franquista va tenir uns trets i característiques polítiques i econòmiques liderades per la manca de llibertats, la qual va assolir una lluita per millorar les seves condicions de vida i treball. Aquest es va veure obligat a desenvolupar una acció que, sent inicialment de caràcter polític, va adquirir un d'oposició al sistema. Aquest moviment es va desenvolupar a partir de la conquesta d'espais d'actuació dins del sindicat oficial d'afiliació obligatòria.¹

Paral·lelament, la dècada dels anys 50 i 60 va quedar marcada pel “boom” demogràfic de la comarca del Baix Llobregat com a conseqüència del “reset” del procés d'industrialització de Catalunya, per la mancança i la fam causada per la política del Règim.

La *emigració* va créixer considerablement gràcies a la arribada de famílies de totes les parts d'Espanya. Andalusia² va ser la més important.

La comarca va anar adquirint més indústries gràcies al baix preu del sòl i la proximitat de Barcelona. A més a més això va implicar que augmentés la població de totes les zones que anaven tenint cada cop més fàbriques.

Als anys 60 la població del *Baix Llobregat* es situava en 155.361 habitants, mentre que als anys 70 va créixer fins 348.948 habitants, és a dir, el doble en només 10 anys.

Al principi dels anys 70 va ser una època d'una gran conflictivitat laboral per aconseguir més drets, amnisties i una democràcia³. Conflictes com Elsa, Seat, Pirelli i Siemens, entre d'altres van marcar la història del món obrer durant el franquisme.⁴

Cornellà del Llobregat va ser un dels pilars de la indústria de la comarca i de tota Catalunya. El boom migratori va ser dels més importants durant l'època franquista. La ciutat va passar de tenir 11.000 habitants als anys

Figura 1. Barri d'Almeda en construcció. Anys 60

¹ Qualsevol treballador estava obligat a formar-ne part

² El 85% provenia d'aquesta comunitat autònoma

³ Durant la vaga de Laforsa va ser un dels lemes més importants de la lluita

⁴ Empreses instal·lades a Cornellà del Llobregat

1950 a 80.000 als anys 1970.

El creixement poblacional de la comarca va comportar que a la llarga es creessin edificis per a poder fer front a la demanda. Es va fer un pla d'urbanització amb construccions d'obra barata. El resultat d'això va ser el creixement accelerat, compulsiu i desordenat implicant la improvisació residencial. De cop, construccions de grans polígons d'habitatges sense serveis ni urbanització com *Sant Ildefons i Almeda*.⁵ van ser construïts.

Aquest tipus de desenvolupament urbà tenia com a característiques principals la mala qualitat dels habitatges, la sobredensificació dels barris, sovint la inexistència d'urbanització i dels serveis més bàsics (escoles, salut), grans deficiències en el transport de passatgers, existència d'innombrables situacions de risc pels ciutadans (inundabilitat, passos a nivell sense barreres, carreteres sense passos de vianants protegits, canals i torrents, insalubritat d'espais públics, etc.). Aquest conjunt de condicions de vida eren "la torna" d'unes condicions de treball, generalment, a to amb el tipus d'industrialització de l'època franquista. Tots aquests problemes va ocasionar la presència de moviments veïnals cada cop més forts que va ser essencials per a la prosperitat de la ciutat.

A principis dels anys 70, amb *Josep Maria Ferrer*⁶ al cap de l'alcaldia va intentar gestionar la ciutat de manera més eficient, posant a regidors més competitius per fer front les tensions socials que es vivien en aquells moments i així intentar servir d'equipaments la ciutat.

L'evolució de la ciutat no va arribar fins l'entrada al govern de partits democràtics.

Figura 2. Edificis construïts a Cornellà durant els anys 60

⁵ Barris que pertanyien a Cornellà del Llobregat. Van ser els barris més industrialitzats a la dècada dels 60

⁶ Alcalde de Cornellà del Llobregat des de l'any 1968 fins el 1976

2. LAFORSA ABANS DE LA VAGA

Laminats i forjats de ferro i acer, més conegut com *Laforsa*, va ser una empresa

Figura 3. L'empresa Laforsa als anys 60

siderúrgica

dedicada a l'obtenció d'acers en rodons corrugats per a la construcció mitjançant la fosa de

ferralla en un forn d'arc i de la laminació en calent. La indústria s'ubicava al carrer de Sant Ferran del barri d'*Almeda*, a Cornellà del Llobregat i disposava d'una plantilla d'uns 230 treballadors.

L'empresa es va crear a finals de la dècada dels anys 50, on des d'un primer moment comptava amb una tecnologia obsoleta. A més a més, els equips tècnics i directius tampoc brillaven per la seva capacitat professional per fer funcionar correctament el conjunt de les instal·lacions de la fàbrica i obtenir un bon producte que el mercat demanava en aquell moment.

2.1. PROPIETARIS I ACCIONISTES

L'any 1974, la siderúrgia cornellanenca era repartida entre sis accionistes: el grup *Balenciaga (d'Eibar)*, el grup *Villanueva (d'Indústries Càrniques El Pamplonica)*, *Indústries Mendizábal (d'Eibar)*, *Antonio Enrich Valle*, *Busquets* i el tàndem *Elías-Gamón*. A finals de aquell mateix any el Banc Català de Desenvolupament i l'empresa *Prodinsa (presidida per Claudio Boada)* van entrar com a nous socis.

L'any 1975, el consell d'Administració era presidida per Claudio Boada. Formava part de la vicepresidència Enrique Balenciaga i eren consellers el Sr. Gamón, Julian Villanueva, Tomás Garayoa, Lorenzo Balenciaga, els senyors Busquets i Triginer, Antonio Enrich Valle, Antonio Ferrer, Abeitia, De Miguel, Juan Pujol, Luis Gelimany i José Elías. La comissió delegada dels Consell l'integraven Boada, Gamón, Elías, Enrich, Ferrer i Santiago Domínguez

2.2. ELS ANYS 60

Des dels anys 60 els treballadors de Laforsa patien problemes des de dintre de la siderúrgia i també de fora. Amb la creació de jurats d'empreses van començar a desenvolupar tasques pròpies en la defensa dels seus interessos individuals i col·lectius de tota la plantilla. Alhora, van introduir la informació que els passava en el seu entorn, on van començar a recaptar diners en solidaritat amb les famílies de les persones detingudes quan realitzaven reunions clandestines de CCOO a l'església del barri de l'Almeda.

A més a més van començar a reivindicar un conveni col·lectiu d'empresa i les millores de treball, primes, lavabos i vestidors. Per a duu a terme aquestes defenses laborals van entrar en contacte amb advocats laboralistes com *Albert Fina*, *Montserrat Avilés* i *Ascensió Solé*.⁷

2.3. INICI DELS ANYS 70

A principis dels anys 70 van reforçar els *jurats d'empresa* amb l'objectiu d'ampliar el nivell reivindicatiu, amb la qual cosa va créixer el compromís col·lectiu considerablement. Durant aquella època van exigir un equip compost per un gerent, un director, un cap de personal i un altre comandament.

L'any 1971 una riuada va inundar la part baixa de Cornellà, incloent l'empresa *Laforsa*. Els treballadors es van organitzar i protestar per a què no fossin els obrers qui paguessin la major part del desastre causat per l'aigua ja que l'objectiu dels empresaris de la siderúrgia era que es cobrés el salari base del conveni durant els tres mesos que va durar la neteja de la factoria.

Al febrer de 1972, el *jurat d'empresa* va posar en manifest el malestar del conjunt de la plantilla per les condicions laborals i l'exigència d'un menjador⁸. La negativa dels directors va ser que es secundés una vaga durant 22 dies ja que havien sigut acomiadats 12 treballadors a causa de les anteriors reivindicacions.

L'any 1974, *Laforsa* va continuar amb les lluites i el compromís entre treballadors va augmentar. El mes de juny, la negociació del conveni del Metall de Cornellà i la vaga que mantenia els treballadors de *Elsa i Solvay*⁹ va implicar una onada de solidaritat. Temps després va desencadenar en una vaga general en tota la comarca del *Baix*

⁷ Aquests advocats van ser claus per al bon funcionament de la vaga per part dels obrers

⁸ Era obligatori per llei

⁹ Fàbrica situada a Martorell

Llobregat, que va finalitzar amb la solució dels conflictes, que s'aconseguís el conveni del metall i la reducció de la jornada laboral a 44 hores setmanals.

A principis del 1975, hi va haver un canvi estructural dins de l'òrgan directiu de Laforsa. El *Sr. Lefort* va ser cessat i el *Sr. Santiago Domínguez*, nouvingut des de Santo Domingo, va ser el nou gerent de la siderúrgia. Poc temps després es va iniciar les negociacions sobre el nou Reglament de Règim intern. Les discrepàncies van ocasionar problemes ja que no van passar de l'article 6¹⁰ fins que no hi hagués un acord per ambdues parts.

A mitjans de juny es van realitzar les reformes que va anunciar l'empresa a tota la planta de laminació, amb unes inversions milionàries que passaria de 100 milions de pessetes a 210 milions de pessetes. L'objectiu dels líders de la fàbrica era en comptes de fer una secció de laminació, fer una planta moderna amb capacitat per fer present al mercat unes garanties de futur pels seus beneficis. Aquesta acció no va tenir la negativa dels treballadors ja que millorarien les seves condicions laborals. Però poc després van començar a sorgir problemes, derivant a retards i l'empresa va voler forçar als treballadors a recuperar totes les jornades perdudes de producció fent hores extra al cap de setmana

La pretensió va tenir la negativa ja que el jurat d'empresa va recalcar que l'empresa i treballadors ja havien acordat que només podien recuperar jornades amb el principi de voluntarietat dels obrers que així ho acceptessin.

Al juliol les tensions empresa- enllaços sindicals va augmentar fins el punt que no es va poder celebrar la reunió prevista entre ells l'11 de juliol ja que la empresa es va negar que alguns enllaços sindicals assistissin. Els representants van fer un escrit al gerent sol·licitant una reunió pel 21 de juliol.

El dia acordat es va realitzar la reunió demanada pels representants sindicals,. No va assistir el gerent i no es va determinar cap acord. Així doncs, la direcció no va complir els terminis de la posada a punt de les reformes a la planta de laminació i els problemes provinents de l'avaria va continuar. Això va fer que la direcció culpés als treballadors del seu fracàs.

A l'agost, la direcció al veure que els treballadors no volien fer hores extra van treure les begudes refrescants i van acusar als obrers de fer sabotatge, de treballar a baix

¹⁰ El reglament comptava amb 24 articles

rendiment i van trencar tots els acords fets en les reunions anteriors amb els enllaços sindicals.

Dies després l'intent d'acord es va veure frustrat un cop més per la direcció de l'empresa. Així doncs, el jurat d'empresa va presentar la declaració de Conflicte Laboral a Sindicats¹¹ el dia 27 d'Agost que obligava a celebrar-se tres dies després.

El 20 de setembre encara no s'havia efectuat la mediació pertinent. Dos dies després es va realitzar la reunió sense acords. Segons els treballadors, l'empresa no volia reconèixer la incompetència de la direcció que no havia estat capaç de posar a punt una reforma prevista per quatre setmanes i per aquesta raó, havia baixat la producció.

El conflicte va quedar en mans del *delegat provincial de Treball*, l'únic que podia fer un laude o tornar a intervenir per fer de mediador. Però la tensió encara augmentava amb la falta de diàleg entre ambdues parts i fins i tot, l'octubre de 1975, a poc de l'inici de la vaga, el gerent va enviar una carta a tots els treballadors amenaçant de futures represàlies en cas de repetir-se actes que vagin en contra dels interessos de l'empresa.

2.4. L'ACOMIADAMENT

El dia 11 de novembre a les 15:00 hores, *Antonio Goitia*¹², un enginyer que havia entrat feia poc a l'empresa va manar a *Antonio Soria Salmerón*, un treballador amb deu anys d'experiència, que abandonés el seu lloc de treball. Segons l'enginyer, un embussament fortuït a la cadena de producció i la contestació del Sr. Soria <<no tengo cuatro ojos>> va ser motiu d'un cessament. El treballador es va negar a marxar al carrer, moure's del seu lloc de treball i va reclamar la presència dels representants sindicals de la fàbrica.

Un cop van ser informats pel obrer, es van posar en contacte amb l'enginyer perquè rectificava la seva reprimenda.

Mentrestant, els treballadors de la planta de laminació van decidir aturar la producció i van desobeir als caps al demanar-li el retorn als seus llocs de treball. L'enginyer es va negar a parlar amb els sindicalistes i la decisió de mantenir a *Antonio Soria* al carrer va ser aprovada per el director i gerent de l'empresa amb l'excusa de que s'havia de implantar l'autoritat i la obediència.

La no rectificació de la direcció de l'empresa va fer que els representants sindicals convoquessin una assemblea per informar el que estava passant. Després de la reunió

¹¹ Tenia com a objectiu la mediació dels conflictes entre empresa i treballador

¹² Enginyer que liderava la planta de laminació

i coneguts els fets, la siderúrgia i tots els serveis es van aturar. A més a més es van quedar fins les 10 de la nit per donar a conèixer la situació al personal del torn següent i els van notificar que hi hauria una aturada indefinida.

A més a més, per una banda els representants sindicals van posar en coneixement de la situació als advocats laboralistes i l'altra van informar a la jerarquia del *sindicat vertical*, així com la reclamació d'una intervenció immediata.

El dia 12 de novembre de 1975 es va iniciar la vaga general amb el lema "O tots o cap".

3. INICI DE LA VAGA

Al dia següent de l'acomiadament, amb la fàbrica totalment parada, el jurat de l'empresa es va reunir per intentar convèncer a la direcció de la fàbrica que havia comès un error i que havia de rectificar. No ho van aconseguir.

Arran de la negativa de diàleg per part dels líders de la siderúrgia, l'assemblea es va reunir per informar el que havia succeït, generant indignació i ràbia entre els participants.

Paral·lelament, la Delegació provincial va informar que la vaga era il·legal i que havien de reincorporar-se a la feina o sinó la llei hauria d'intervenir. A més a més, el *Sindicat vertical*¹³ va recomanar tornar a la feina per fer possible el diàleg per ambdues parts. Aquella mateixa tarda la direcció d'empresa veient que tenia tot el suport dels organismes franquistes, va començar amenaçar a tots els treballadors de la fàbrica.

3.1. TRANSCURS DE LA VAGA

Durant el dia 13 de novembre, la direcció de la fàbrica havia convocat una reunió extraordinària amb el jurat de l'empresa a les 14:30 hores. Segons la direcció, la anormalitat laboral existent no podia ser permesa i va decidir acomiadar a 22 obrers a l'atzar amb l'objectiu d'intentar dividir al personal de la siderúrgia.

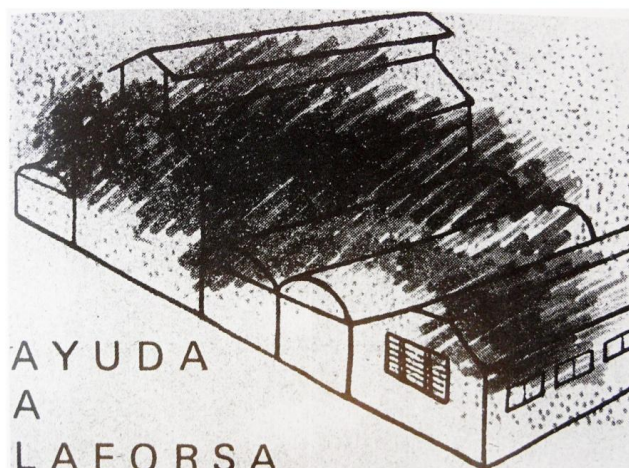

Figura 3. Cartell de propaganda. Novembre de 1975

¹³ Nom del sindicat d'afiliació obligatòria única durant el franquisme

El dia 14 de novembre, els alts càrrecs de l'empresa van decidir crear un expedient disciplinari contra tots els càrrecs sindicals de l'empresa, del qual es va fer responsables de la vaga i de totes les accions preses pels obrers. Així doncs, durant el dia 15, els jurats de la siderúrgia: Esteban Cerdán, Manuel González, Simón Ródenas, Francisco Gamero i Ramón Rulo van ser suspesos de feina i sou indefinidament. A més a més va acomiadar a 26 obrers més de manera aleatòria, fent augmentar la indignació entre els treballadors.

Durant la jornada del dia 19, sense encara cap mediació entre els representants sindicals i l'empresa, van hi van acomiadar 96 treballadors més de la fàbrica.

En general, els primers dies de vaga va causar problemes amb treballadors que no van secundar la vaga, segons els obrers, els esquiroles de l'empresa. A més a més, la direcció de l'empresa va iniciar una campanya per intentar reclutar nou personal a la siderúrgia per fer front a les pèrdues monetàries massives que estaven patint.

Mentrestant, els obrers van iniciar una activitat divulgativa per Cornellà del Llobregat i el Baix Llobregat per donar a conèixer a tota la comarca el que succeïa. Van fer llargues marxes en fila de dos per les voreres¹⁴ amb la roba de la feina i sense interrompre la circulació, per zones urbanes i industrials.

Figura 4. Treballadors i veïns de Cornellà en solidaritat amb els vaguistes

Aquestes marxes eren més abundants els diumenges al participar fills i dones dels obrers.

A més a més, anaven a oir missa i cada matí encenien una foguera a pocs metres de la fàbrica. Cada nit, camioners anònims deixaven llenya per poder resistir al fred i que la foguera pogués estar activa sempre.

Per una altra banda, els representants sindicals aportaven tota la informació necessària als seus advocats i aprofitaven per dirigir-se als organismes de l'Estat per poder obtenir una mediació, però sempre els hi van donar l'esquena

¹⁴ durant el franquisme hi era prohibit anar més de 2 persones juntes

El dia 20 de novembre de 1975, data històrica de la mort de Franco va ser moment de alegria, inquietud i incertesa dels vaguistes ja que no sabien el que passaria en futur amb Espanya i amb la vaga ja que era la única activa en tot l'Estat.

Després de la mort del dictador *Francisco Franco*, l'activitat dels vaguistes va créixer i en acabar el mes de novembre era imparable. Els partits polítics, el món cultural, els col·legis, els cristians de base, els moviments veïnals i el moviment obrer hi eren presents en la solidaritat amb els obrers de *Laforsa*. Era uns dies que les institucions començaven a viure sense el dictador i aprofitaven els marges de llibertat, cosa que va fer augmentar la solidaritat des de molts àmbits.

9 dies després de la mort del dictador, una carta de la vicaria episcopal de Barcelona-Sud¹⁵ feia augmentar els ànims entre els vaguistes. En aquella carta, defensaven els obrers i la intenció de aportar grans quantitats de diners per la causa. A més a més, durant tota la vaga van tenir suports de capellans com Joan N. García Nieto.¹⁶

La matinada del 3 de desembre tots el treballadors van rebre cartes de la direcció amb l'objectiu de dividir als obrers en vaga ja que a poc de complir un mes de la vaga, els treballadors començaven a passar problemes econòmics. L'assemblea va obrir un debat per analitzar la carta. El resultat va ser de encara més unitat entre ells i van retornar totes les cartes de tots els obrers a la direcció de l'empresa, deixant clar que la lluita continuaria.

Els dies 9 i 10 a les Magistratures núm. 3,8 i 11 es va fer un intent de conciliació entre càrrecs sindicals i empresa. Es van respondre les demandes dels obrers, del qual s'havia de retornar el total del salari, ja que així ho dictaminava les Magistratures fins que no es resolgués si l'acomiadament era procedent o no. L'empresa va deixar la suspensió de la feina, però no del sou, ja que si no ho feia, estava vulnerant la llei.

Durant el dia 11, més de 80 empreses, coordinades per Comissions Obreres, van realitzar aturades entre dues i cinc hores i en diverses localitats van fer-ne assemblees i concentracions. Aquella acció va ser molt important per la classe treballadora, que va fer que l'activitat quotidiana tingués noves propostes, noves accions i més enfrontaments amb la policia. Fins i tot, a causa de l'aturada solidària, 6 treballadores de l'empresa *Comercial GYS* van ser acomiadats.

¹⁵ Formava part de l'organisme eclesiàstic de Barcelona

¹⁶ Va donar veu de la vaga a través de l'església

El dia 20, als obrers de *Laforsa* els hi corresponia cobrar la paga extraordinària de Nadal. L'empresa va fer un intent de no pagar-la, però no els hi va sortir bé ja que incorrerien en un delictes.

3.2. LA VAGA DURANT EL NADAL

A pocs dies del Nadal els obrers van organitzar diversos actes per seguir donar a conèixer el que passava i poder augmentar les donacions a la caixa de solidaritat. El *moviment veïnal* els va convidar al Congrés al Parc de les Aigües de Cornellà i van aprofitar aquell moment d'intent de visibilització del conflicte i van explicar els que els hi estava passant. El resultat va ser positiu, ja que van aconseguir més suports, i ja no només del sector obrer, sinó també d'altres sectors socials importants.

A més a més, van redactar fulls d'informació sobre la vaga i les van repartir per tot el Baix Llobregat.

Durant aquells dies, al portar més d'un més en vaga, els treballadors van decidir donar-se un respir per poder estar amb les seves famílies. Per altre banda, els representants sindicals van seguir construint els passos cap a una futura negociació i el final de la vaga, tot i que no va acabar fins a finals de febrer.

Figura 5. D'esquerra a dreta: Ramón Perez, Botella, Manuel Campo, Ignasi Riera

El dia 28 de desembre un grup d'obrers van organitzar un acte a Sant Boi del Llobregat. Per poder patrocinar *Laforsa* van tenir la idea d'anomenar la festa "Festival Organitzat Rotundament Sols Aficionados" (FORSA) fent referència a l'empresa. No van posar el nom de tota la siderúrgia per possibles altercats amb la policia.

L'últim dia de l'any tots els representants sindicals es van reunir per fer la valoració de la vaga des del seu començament i van guiar els passos per la continuïtat de la lluita durant l'any que els hi venia.

3.3. L'ANY NOU

Iniciat el nou any, els obrers van acordar per a seguir expandint la seva lluita i com si de nens foren, escriure una carta als Reis d'Orient. A més a més van decidir participar a la cavalcada de reis de Cornellà i els vaguistes conjuntament amb la seva família i vestits amb la roba del treball, es van col·locar en un de les zones més cèntriques de la ciutat.

4. TERCERA VAGA GENERAL AL BAIX LLOBREGAT

4.1. TANCADA A L'ESGLÉSIA

Les assemblees que realitzaven els obrers de *Laforsa*, van acordar el tancament de tots els treballadors a l'església de *Santa Maria de Cornellà*.¹⁷

El dia 13 de gener de 1976, a la foguera van explicar de manera ràpida i concreta en que consistia el lema <<tenir la manta preparada>>. Consistia en estar en dues hores tots dins de l'església de Santa Maria amb la qual cosa tothom havia de dur la roba pertinent.

Per a poder fer front a l'abast alimentari, l'empresa *Fama S.A.*,¹⁸ que dies abans s'havien tancat com a mostra de suport amb els treballadors de *Laforsa* van traspasar totes les provisions d'aliments que tenien emmagatzemades dins l'empresa.

La van executar amb gran rapidesa, amb un furgoneta per poder descarregar per la part de darrera de l'església abans de que la policia s'adonés.

Figura 6. Obrers i veïns durant la concentració pel matí a l'església de Santa Maria

La policia ràpidament es va donar compte de que alguna cosa passava i va muntar un fort dispositiu per custodiar tot el perímetre de l'església per a impedir que pogués entrar o sortir qualsevol obrer, excepte els capellans García-Nieto i Salvador Torres.

¹⁷ Aquesta església es troba a la part cèntrica de la ciutat

¹⁸ Empresa d'alimentació de Sant Joan Despí

Un cop reclosos van establir unes regles: racionalitzar els aliments¹⁹, mantenir el recinte net, utilitzar els lavabos ordenadament i vigilar de nou causar cap desperfecte.

Hores després d'instal·lar-se a l'església, un multitud de gent de Cornellà i voltants es van congrega en protesta i solidaritat amb els obrers de la siderúrgia. Les dones dels treballadors vaguistes van aprofitar i es van posar la roba que utilitzaven a Laforsa els seus marits. A més a més les dones van aprofitar per donar més menjar a través de cordes que connectaven amb el campanar.

Aquella mateixa nit, la institució Assemblea de Catalunya²⁰ tenia una reunió i van decidir que hi hagués una petita representació de treballadors de l'empresa. Hi van anar els treballadors Esteban Cerdán i José Herrera, que van aconseguir sortir de l'església sense que foren vistos per la policia. En aquella reunió, per primer cop en un organisme tan important com aquell van tractar un tema laboral d'un empresa. Van aconseguir que la organització donés diners per la causa. **La vaga cada cop tenia una dimensió pública i política.**

Al dia següent, 14 de gener, la vaga anava agafant la importància que pretenien. Van ser informats els obrers que estaven dins l'església, des del sindicat, que centenars de treballadors d'altres fàbriques van anar concentrant-se en solidaritat.

La manifestació va arribar a tal dimensió que els agents es van veure desbordats a la plaça i van començar a utilitzar les porres per intentar dispersar a la gent que es va concentrar. Llavors, els manifestants, van ocupar totes les parts de Cornellà, des de la carretera d'Esplugues fins la plaça de l'església on es trobaven els treballadors de Laforsa.

En una operació coordinada amb els alts càrrecs de la policia, van iniciar un intent de desallotjament del temple a la força. Van decidir fer-ho a la nit, a l'una de la matinada. Un contingent de la policia armada, els va anunciar a crits que havien de sortir en cinc minuts. El capellà Torres va notificar al guàrdia que no podia fer-ho.

Després de l'últim requeriment policial, quan van estar apunt d'entrar i amb la expectació que de tots els manifestants que portaven tot el dia en protesta, van sortir els obrers de Laforsa ordenadament per impedir la intervenció. Aquests, van ser ovacionats per tots els manifestants.

¹⁹ Eren molt limitats

²⁰ Organització unitari d'oposició antifrancista durant el Règim.

La matinada següent, l'atropellament d'un treballador de Soler Almirall, Rafael Rosa Rodríguez de Sant Joan Despí, per part d'un policia municipal en la manifestació de la nit anterior va incendiar més el conflicte. Els treballadors de l'empresa van decidir declarar-se en vaga i a més a més es van tancar dins la fàbrica.

Aquesta decisió va comportar que les empreses cornellanenques Siemens, Fergat i Elsa s'uneixin a la protesta i secundessin la vaga. Va ser el preludi de la futura vaga general de la comarca, desitjada per tots els treballadors de la comarca convocada pels sindicats de *Comissions Obreres, Intersindical, USO...*

4.2. VAGA GENERAL A LA COMARCA

El dia 19 de gener, la situació crítica que es patia per les greus injustícies comeses amb els treballadors de *Laforsa*, la reivindicació de l'*amnistia* i la fi de conductes feixistes per part de la policia va provocar la tercera vaga general a la comarca del Baix Llobregat des del dia 19 de gener fins el 29 de gener. Va ser reivindicada i va tenir els suports de tots els sindicats democràtics.

Aquell mateix dia es va repartir un fulls escrits per les dones dels obrers. En aquell text s'exposava el següent:

"I EL DILLUNS DIA 19 DE GENER DE 1976, LA CLASSE OBRERA DE LA NOSTRA COMARCA VA RESPONDRE, I LA VAGA GENERAL ES VA ESTENDRE COM UNA GRAN TACA D'OLI PER LA MAJORIA DE LES POBLACIONS DEL BAIX LLOBREGAT, SENSE CAP RESSORT REPRESSIU DEL SISTEMA NI ELS EMPRESARI POGUessin IMPEDIR-HO"

Aquell mateix dia va generar grans manifestacions pels carrers de Cornellà. Molts dels treballadors que estaven en vaga en solidaritat amb Laforsa, s'estaven jugant el lloc de treball, col·locant-me fora de la llei i enfrontant-se a la policia als carrers. A més a més, es van realitzar a la comarca diverses assemblees en camps de futbol i poliesportius, tancades de comerços en solidaritat amb els vaguistes i fins i tot, posicionaments en plens d'ajuntaments favorables al diàleg per solucionar el conflicte de la millor manera.

Aquella mateixa tarda, després de les manifestacions per totes les zones industrials i barris dels pobles, on estava tota l'activitat paralitzada, es va fer una gran concentració a la plaça de l'ajuntament de Cornellà.

Durant la jornada del dia 20, augmenta el nombre d'empreses en vaga i són sancionats els treballadors de Siemens amb una setmana. Les manifestacions van tenir lloc una rere l'altra i es van recorre per les zones industrials de Cornellà, Sant Joan Despí i Esplugues fins acabar a la part baixa de Cornellà. Per la tarda es van concentrar davant de la delegació de Banc de Madrid i la policia els va dissoldre violentament llançant pilotes de goma i a cops de porra.

Per una altra banda, aquesta vaga general va provocar una ressonància important entre diversos col·lectius de joves a la universitat, als instituts, a les diferents organitzacions juvenils clandestines d'esquerres, joves cristians i fins i tot en col·legis d'ensenyament primari. Als col·legis, instituts i universitats en els quals es van fer xerrades i debats. Això passava on hi havia professors i directors solidaris amb la lluita i s'arriscaven a que fossin reprimits per les autoritats.

El dia 21 de gener va continuar augmentant el nombre de vaguistes. A Cornellà hi va haver diversos enfrontaments amb la policia quan va dissoldre grups nombrosos de manifestants, i al Barri d'Almeda, la zona on hi havia la concentració més gran de la ciutat, es van produir durs enfrontaments just a les vies del Carrilet (Hospitalet del Llobregat). Allà hi van haver intercanvi de pedres i pilotes de goma. En aquests enfrontaments hi eren treballadors de Laforsa i *Francisco Espinosa*, càrrec sindical de la siderúrgia, va rebre una pilotada de goma de la policia que el va fer caure quasi bé a les vies del tren. No va tenir cap conseqüència. A més a més, a Esplugues de Llobregat van detenir a dos obrers de l'empresa Corberó en dissoldre la marxa.

El dia 22 es va fer una gran marxa des de Cornellà fins al Govern Civil de Barcelona. Aquell dia, les forces de l'Estat van fer tot el possible per impedir-la. El pont d'Esplugues va ser un punt tens, ja que la policia va impedir als milers d'obriers continuar caminant cap aquella direcció. Els treballadors van decidir anar per un altre camí fins que hi van arribar. L'objectiu de la marxa va ser que es coneguessin la força de la classe obrera.

Al final van ser desallotjats per la policia que va impedir que els manifestants continuessin aturar els carrers de Barcelona.

El dia 23 va continuar el nombre d'aturats i els comerços, bars i serveis es van aturar. El nombre de detencions van augmentar.

El dia abans de la fi de la vaga general a la comarca van continuar amb més intensitat les assemblees, marxos i concentracions. Es va aconseguir posar en llibertat als detinguts i va haver moments de tensió amb la policia, fins i tot, arribant als enfrontaments.

A tot això la solidaritat monetària i social anava en augment, fent que els vaguistes tinguessin més moral per continuar amb la lluita

El diumenge, últim dia de l'aturada general del Baix Llobregat, a la Delegació Provincial de Sindicats, es va produir una reunió entre jurat i la direcció d'empresa de Laforsa. En aquella reunió els alts càrrecs de la siderúrgia es van mostrar dialogants per solucionar el conflicte. Fins a la data, la fàbrica s'havia mostrat neguitós a parlar amb els càrrecs sindicals. Aquest cop van proposar que tots tornessin al lloc de treball. Però amb la condició que dotze d'ells al cap d'un més de ser readmesos demanessin la rescissió dels seus contractes.

La reacció dels líders sindicals, que s'ho van prendre com una provocació va enfurir encara més als treballadors a l'assemblea que es va dur a terme aquella mateixa tarda.

5. FINAL DE LA VAGA

A la nit del dia 25 de gener, els sindicats comarcals conjuntament amb els representants sindicals de *Laforsa* van decidir retornar a la feina als vaguistes dels altres pobles de la comarca. Segons ells, donaven per fet l'aturada com un èxit i van ordenar de manera escalonada la retornada de treballadors. Però la intensitat de les mobilitzacions varen continuar.

El dia 26 de gener, els advocats laboralistes dels vaguistes van aconseguir que s'ajornés el judici sobre els acomiadaments, argumentant que no s'havia celebrat una conciliació sindical. El magistrat va accedir i va fixar el judici pel 15 de març. Mentrestant es celebrava a tota la comarca assemblees, manifestacions i inactivitats laborals.

Al dia següent van prohibir les assemblees als locals sindicals i municipals, i a Esplugues va tenir lloc una tancada de càrrecs sindicals a l'església de Santa Magdalena²¹ en protesta per les prohibicions.

²¹ Església ubicada a Esplugues del Llobregat

Els dies 28 i 29 va mantenir-se l'aturada a diverses localitats com Cornellà, Prat del Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Vicenç dels Horts i Martorell. Es van tancar els locals sindicals a Cornellà, es va acabar la tancada dels sindicalistes d'Esplugues, van rebre adhesions solidàries d'altres comarques i empreses de diverses localitats es van reincorporar a la feina. A més a més, la UTT de Cornellà es va reunir en sessió permanent als locals sindicals per negociar la tornada a la feina sense acomiadats i l'obertura de les empreses. Ajuntaments van emetre comunicats que demanaven la modificació de les vies sindicals perquè les considerava ineficaces i es van fer comunicats que van adherir-se a la convocatòria d'aturada a la província de Barcelona. A l'Hospitalet del Llobregat es va efectuar una aturada general en solidaritat amb els vaguistes de Laforsa i el Baix Llobregat. Va ser una de les mobilitzacions més multitudinàries des del 1939.

El dia 2 de febrer a l'acte de conciliació sindical entre empresa i treballadors, els representants de l'empresa van fer una oferta als treballadors del qual tots entrarien a l'empresa de nou, excepte els que haurien d'anar a judici. Si la sentència final deia que se'ls readmetessin, els dotze serien readmesos i acomiadats si es declara procedent l'acomiadament.

La proposta va ser rebutjada ja que consideraven que amb pocs diners els deixarien als dotze al carrer sense cap dret a recurs durant la celebració del judici.

Aquell mateix dilluns l'assemblea va proposar com fer que l'empresa cedís sense que cap fos acomiadat. La solució unànime va ser continuar la lluita fins al final. Consideraven que qualsevol alternativa que no fos la readmissió dels treballadors significaria una derrota per la classe obrera. Una derrota implicaria la caiguda de tots el obrers de la siderúrgia.

Mentrestant, es va realitzar una gran manifestació convocada per l'Assemblea de Catalunya amb el lema << Llibertat, Amnistia i Estatut d'autonomia >>

Els dies posteriors, per continuar la lluita van decidir fer passejades més llargues i per altres llocs. L'Hospitalet, Esplugues i Sant Joan Despí van ser objecte de llargues marxes. Segons els vaguistes, necessitaven més gent, fora de Cornellà per a poder conèixer totalment la lluita a la que estaven exposats. Va ser el moment del qual els treballadors es van atrevir a desplegar una pancarta, cosa que els hi va durar poc ja que la policia estaven atents en controlar els excessos que marcava la llei. Fins i tot, per la tarda van fer una visita a l'Abat de Montserrat, que va accedir a que fossi

explicat de la situació de la empresa. Aquesta reunió va tenir gran transcendència, donada la influència que tenia l'Abat a tota Catalunya.

Per altra banda, un grup de representants sindicals de la siderúrgia es va dirigir a la Seguretat Social ja que el motiu de vaga il·legal suposava quedar desatesos de les prestacions mèdiques i farmacèutiques fins la data del judici i implicaria que tota les famílies dels obrers estiguessin desatesos si la Seguretat Social els hi donava de baixa.

5.1. LA CARTA ALS REIS D'ESPANYA

Durant els primers dies de febrer es va començar a rumorejar una possible visita dels reis a Cornellà i fins i tot es va publicar a la premsa que la visita es faria perquè el monarca estava interessat a conèixer els problemes del Baix Llobregat.

El delegat sindical comarcal va demanar una reunió amb els jurats de Laforsa per informar-los que hi havia una possibilitats de tenir una entrevista amb el rei, on el delegat comarcal, seria el portaveu i qui exposaria la problemàtica amb la siderúrgia. Els obrers van acceptar amb una condició: que el portaveu el possessin ells.

Cada dia que passava, la possible visita del rei de Cornellà prenia força. Per fer-se veure, els vaguistes van continuar intensificant les seves marxés per la comarca. Els obrers van decidir escriure una carta al rei per que s'assabentés que encara els treballadors continuaven en vaga. La carta va ser enviada i presentada a la Delegació Provincial de Sindicats de Barcelona.

5.2. NEGOCIACIONS AMB L'EMPRESA

A mitjans de febrer, el Governador Civil, *Sánchez Terán* va convidar als jurats de l'empresa de Laforsa a mantenir una reunió. El seu objectiu era conèixer de primera mà quina era la situació. Al acabar, el Governador va prometre als obrers iniciar gestions i consultes referents a una futura solució de la vaga.

A les 48 hores següents d'haver entregat la carta al rei i parlat el jurat d'empresa amb el Governador Civil, els representants sindicals van ser convocats pel delegat provincial de Sindicats, el Sr. *Riverola* a una reunió al seu despatx de la Via Laietana. Un cop arribat els representants sindicals van ser informats que el gerent de l'empresa hi era a un altre sala. El motiu va ser perquè es va negar a mantenir una reunió amb els sindicalistes.

Durant tot el dia la reunió va passar d'una sala a un altre. L'empresa volia negociar i els obrers van recalcar que la vaga no s'acabaria si hi havia acomiadats.

A la una de la matinada, el Delegat Provincial va traslladar als líders sindicals de l'empresa que el Sr. *Dominguez* retirava tots el acomiadaments, amb la condició de fortes sancions.

5.3. ACORDS PACTATS I TREBALLADORS SANCIONATS

L'acord manifestava la retirada els acomiadaments per part de l'empresa, del qual es va arribar a signar un pacte sindical. Aquell pacte es va dividir en cinc parts:

-En la primera, l'empresa accedia a la novació de totes les sancions d'acomiadament imposades des del dia 11 de novembre de 1975, així com limitar les propostes de sanció dels Expedients Disciplinaris als productors investits a càrrecs sindicals.

Francisco Ruano, Esteban Cerdán, Simón Ródenas, Manuel González, Francisco Gamero i Ramón Rulo van ser suspesos de feina i sou des del dia 24 de febrer de 1976 fins el 24 d'agost de 1976.

Luis Escartín, Francisco Espinosa, Enrique Policarpo Vicente Blecua, Juan Haro, Antonio LLanos, José Vega i Hilario García van ser sancionats de feina i sou 3 mesos, de del 24 de febrer fins el 24 de maig del 76.

Francisco Ávila, Joaquín Andujar, Bernando Rodríguez, Francisco Martínez, Joaquín Tortosa, Manuel Márquez, Manuel García, José García, Carmelo Mondejar, Alberto Torices, Manuel Rebullida, Jose Romero i José Morales van ser suspesos de feina i sou des del seu acomiadament fins el 24 de febrer de 1976.

-En segon punt, els productors acceptaven la novació de les sancions proposades de feina i sou i que els treballadors afectats dels acomiadaments desisteixin totes les demandes que van interposar a la Magistratura de Treball.

-El tercer apartat consistia que els càrrecs sindicals no tindrien una afectació en el seu exercici de drets i obligacions com a tals en la forma reglamentàriament establerta dins la siderúrgia.

-En quart lloc, els dos bàndols es comprometen a acatar amb la màxima responsabilitat i la millor bona fe, s'efectuarà la seva reincorporació a la feina amb plena normalitat i que renunciïn a utilitzar el recurs de vaga.

-En cinquè apartat, les dues parts es mostren a mantenir entre si un diàleg ampli i obert per al bon funcionament de l'empresa.

5.4. CELEBRACIONS I TORNADA A LA FEINA

Al dia següent l'assemblea de la seu sindical de Cornellà, va notificar el pacte sindical amb l'empresa. Va ser rebut com una gran victòria pels vaguistes, que van veure com la seva lluita que va durar més de 106 dies havia donat el seu fruit i la solidaritat per part del moviment obrer va ser immens. L'aturada indefinida va ser la més llarga de tota la comarca i de Catalunya des de la Segona República espanyola.

Terminó el conflicto de "Laforsa"

CORNELLÀ DE LLOBREGAT, 21. (De nuestro corresponsal.) — A los 104 días de huelga solidaria, los 157 trabajadores de «Laforsa» de Cornellà, han sido readmitidos, tras la firma entre empresa y trabajadores de un pacto sindical en la Delegación de Trabajo, en presencia de don Enrique Riverola, delegado provincial de Sindicatos. Ha sido el señor Martín Gurria, el delegado comarcal de Sindicatos de Cornellà, quien desde el balcón de su despacho ha comunicado, afortunado, la noticia del día; el conflicto de «Laforsa» termina sin despidos, aunque con sanciones.

Al acuerdo se llegó a la una de la madrugada tras unas horas de agudizadas gestiones en despachos contiguos —en uno los representantes obreros y en otro representantes de la patronal de «Laforsa». Las sanciones son de seis meses de empleo y sueldo a seis trabajadores: el encargado Francisco Riuño, los cargos sindicales Esteban Cerdán, Simón Ródenas, Manuel González, Francisco Gamero, y el popular ex cargo sindical y animador de las asambleas Ramón Rulo. Tres meses de suspensión de empleo y sueldo para Luis Escartín, ex cargo sindical; Francisco Espinosa y Enrique Leal, cargos; Vicente Eixeva y Juan Haro, encargados; Antonio Llanos, José Vega e Hilario García. Se acuerda también que durante 1976 los trabajadores de «Laforsa» renunciarán a ir a la huelga por causas imputables exclusivamente a los trabajadores. Son eliminados los expedientes ante Magistratura, los cargos sindicales sancionados podrán forma reglamentariamente establecida, mientras cambias partes empresa se manifiesta decisión de mantener entre sí amplio y abierto diálogo.

Según nuestras informaciones, en diversos lugares de Barcelona y comarcas han habido detenidos de obreros huelguistas. Concretamente en Barcelona fueron detenidos tres trabajadores del Polígono Canyelles que pedían dinero para la Caja de Resistencia siendo puestos en libertad unas horas más tarde.

Anteayer se iniciaron las deliberaciones del nuevo convenio. Tras la presentación oficial de peticiones, la representación económica solicitó un plazo prudencial para el estudio de tan extensa propuesta para poderla calibrar en toda su dimensión al objeto de dar respuesta a las peticiones sociales. La próxima reunión está prevista para el próximo día 26 de Febrero.

Cornellà era una fiesta
Pese a las sanciones, el Sindicato de Cornellà era, la mañana del sábado anterior, la paralización del trabajo en la Construcción al ser sábado y por tanto festivo para muchas empresas. Por la mañana se celebró una asamblea en la catedral en la que se decidió seguir la huelga. También se manifestó públicamente la solidaridad con las reivindicaciones de los funcionarios municipales.

Figura 8. Diari la Vanguardia 23 de Febrer de 1976

El dia 22 de febrer, per a celebrar la victòria de la vaga es va realitzar un partit de futbol en què els treballadors de les empreses Siemens i Laforsa es van enfrontar per disputar el I Trofeu Pro-amnistia al camp de la Unió Esportiva de Cornellà.

El partit de futbol no només va ser mostra de la derrota de l'empresa, si no també de la defensa de la llibertat i l'amnistia, per la unitat de la classe obrera, d'empreses, barris i poblacions que van unir-se per ajudar i manifestar-se a favor dels vaguistes de Laforsa.

El dia 23 de febrer de 1976, data del primer dia de la tornada a la feina dels treballadors, va ser ovacionats per manifestants que es van concentrar en el primer torn de les sis de la matinada.

Figura 9. Cartell publicitari del partit de futbol solidari

D'altra banda, els representants sindicals van considerar oportú, per a evitar confusions i distorsions de la realitat sobre el pacte sindicals signat amb l'empresa, fer un comunicat explicant el pacte sindical que es va arribar.

El dia 29 de febrer, al barri d'Almeda es va celebrar una festa popular per les readmissions dels acomiadats de Laforsa a les pistes esportives del Centre Social. La convocatòria va tenir un ressò a tota la comarca on va concentrar a tot d'obriers de la comarca i de diferents punts de la província de Barcelona.

5.5. DESPRÉS DE LA VAGA

La vaga de Laforsa va ser la més llarga de Catalunya des del 1936, segons el corresponal a Cornellà del Diario de Barcelona i, una de les més dures de tot l'Estat Espanyol. La vaga va aconseguir que no hi hagués cap acomiadat. 106 dies de lluita i una vaga general a la comarca d'una setmana de durada, va ser suficient per saber la importància que va tenir. Laforsa va aconseguir que fos un símbol de lluita a la comarca i a tota la nació.

Quan va acabar la vaga, encara va tenir una gran repercussió social. Els representants sindicals i treballadors van dur entrevistes, assemblees i actes solidaris en instituts, institucions i moviments veïnals. La importància d'una lluita que va coincidir amb la fi del franquisme va ser motiu de gran interès.

Però durant la durada dels compliments de les sancions, els representants sindicals van continuar les seves tasques que tenien encomanades com a membres de la *UTT* del metall de *Cornellà* i de la coordinadora de *Comissions* obreres del Baix Llobregat. En aquesta situació va aparèixer una nova ofensiva de l'empresa per intentar treure de sobre mica en mica als obrers que van lluitar durant la vaga. El seu objectiu va ser donar talonaris de xecs de nou xifres individualment per anar renovant treballadors de la siderúrgia i acabar amb tots els treballadors de la siderúrgia que van estar 106 dies en vaga. Els obrers que ja tenien la intenció de marxar per a poder obrir altres vies en el sector van aprofitar i el van agafar.

6. LA REPERCUSSIÓ I SOLIDARITAT DURANT LA VAGA

La vaga de Laforsa va ser la més llarga de Catalunya des de 1936, segons el corresponal a Cornellà del Diario de Barcelona i, una de les més dures de tot l'Estat Espanyol. La vaga va aconseguir que no hi hagués cap acomiadat. 106 dies de lluita i

una vaga general a la comarca d'una setmana de durada, va ser suficient per saber la importància que va tenir. Laforsa va aconseguir que fos un símbol de lluita a la comarca i a tota la nació.

Des d'un primer moment va tenir una repercussió i solidaritat que va ser vital per a poder continuar amb la seva lluita. La solidaritat social va ser importantíssima per avançar cap a una victòria 106 dies després de vaga. Cada setmana es feien aturades de diverses poblacions de la comarca i d'alguns punts de la província de Barcelona.

Personalitats com Salvador Torres i Rafanell, García Nieto van ser claus per a portar el missatge solidari de la lluita a tota la base eclesiàstica, on van organitzar la tancada a l'església de Santa Maria just abans de l'inici de la vaga general al Baix Llobregat. A més a més, va haver diversos corresponsals de premsa com Ignasi Riera (Diari de Barcelona), Francesc Baltasar (Mundo Diario), *Manuel Campo Vidal* (Tele Expres), Jordi Vinyas (Correo Catalán), Carlos Esteban (Tele Express), Joan Vendrell (Diario de Barcelona), Antonio Bosch (Correo Catalán), Jaume Funes (La Vanguardia), José Botella (Noticiero Universal i Vicenç Badenes (Mundo diario) van fer possible que la vaga aparegués per alguns diaris comarcals fins a arribar a diaris estatals.

Per una altra banda, els sindicats *Comissions obreres*, *Intersindical*, *UTT* del metall van servir d'ajuda per coordinar totes les aturades i la vaga general per a que el funcionament fos el més òptim per aconseguir pel que estaven lluitant. Però la lluita no hagués sortit endavant sense la solidaritat de milers de treballadors d'altres fàbriques que van jugar-se el seu treball per a poder defensar els drets dels seus companys de la siderúrgia cornellanenca. A més a més durant la vaga general de tota la comarca milers de comerços van tancar en protesta i algunes institucions que van ajudar de manera indirecta per a que als treballadors de la fàbrica poguessin arribar al seu objectiu.

Durant tota la vaga es van realitzar actes per poder recol·lectar diners per la caixa de la solidaritat però també per fer veure a tota la comarca el que passava en la siderúrgia de Cornellà. El congrés de Cultura Catalana al Parc de les Aigües durant el Nadal va ser clau per la suma de suports de cara a la vaga general del gener. A més a més van aprofitar la cavalcada de Reis Mags a la tarda del 5 de gener per sortir als carrers cèntrics de Cornellà amb la roba de feina per fer veure a la població la lluita obrera de la fàbrica.

La tancada a l'església de Santa Maria va tenir un gran rèbol social. Va fer concentrar cada dia de la tancada a milers de manifestants a la plaça on es trobaven, dia i nit, fins que van sortir i es va fer oficial la aturada general per tota la comarca.

6.1. REPERCUSSIÓ I SOLIDARITAT DURANT LA VAGA GENERAL

Durant el transcurs de tota la vaga general, des de la tancada de l'església fins al inici de les converses de negociació de la empresa va tenir una gran repercussió en totes les fàbriques de la comarca. El creixement diari de vagues i les manifestacions que es feien per polígons industrials va fer que cada cop més empreses s'aturessin com a mostra de solidaritat.

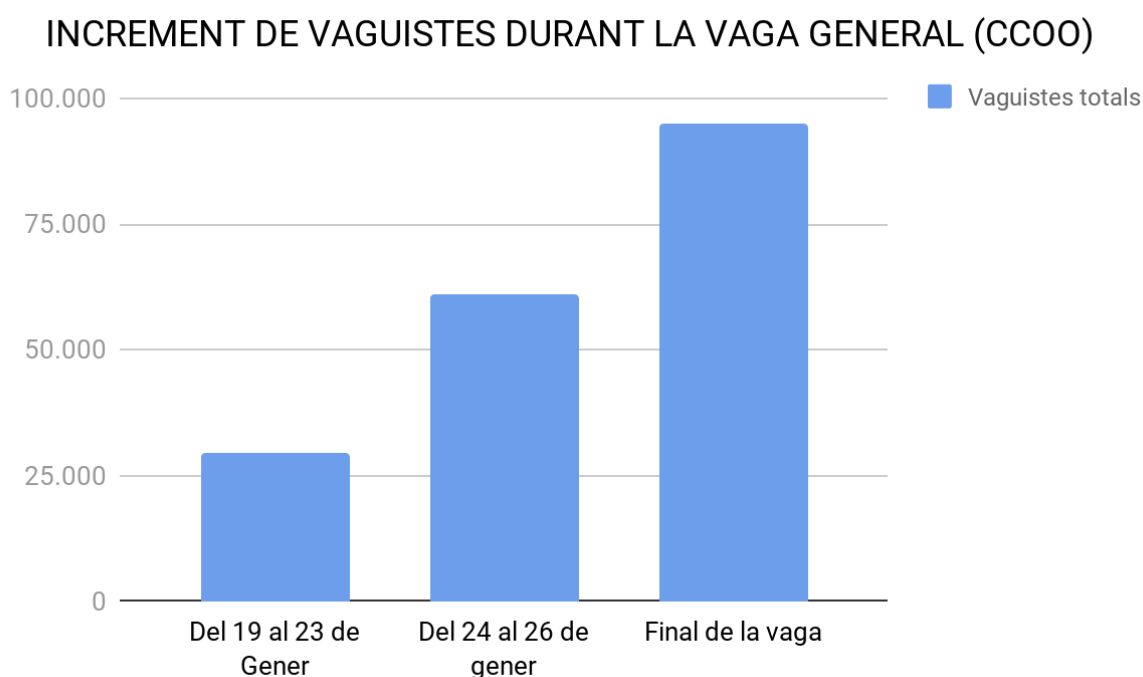

Figura 10. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes de Comissions Obreres

Aquest gràfic de barres mostra l'increment de vagues durant la vaga general, segons el sindicat comissions obreres, que es va produir del 19 al 29 de gener a tot el Baix Llobregat. Hi van haver més de 160 empreses en vaga en solidaritat amb els treballadors de Laforsa.

Els primers dies de la vaga, del 19 al 23 de gener, més de 29.658 vagues es van manifestar en solidaritat amb Laforsa. En l'equador de la vaga, un total de 61.095 treballadors es van adherir a la protesta i la xifra va augmentar fins 94.946 vagues. Per últim, durant el final de la vaga general va haver un total de 33.851 treballadors paralitzats més.

Això vol dir que un total de 94.946 es van mobilitzar fent aturar durant més de 10 dies la comarca del Baix Llobregat.

Per una altra banda, el continu augment de treballadors en l'aturada indefinida havia implicat que moltes empreses tanquessin fins que la vaga finalitzesi.

EMPRESSES ATURADES DEL DIA 16 AL 27 DE GENER

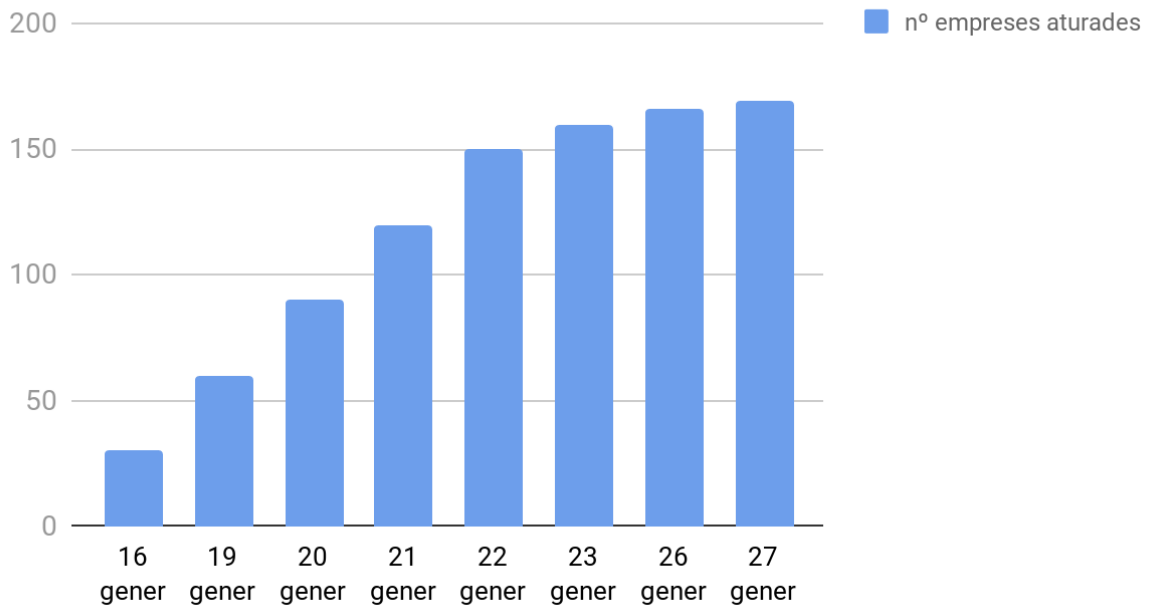

Figura 11. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "Constructors de consciència i canvi"

Aquest gràfic de barres mostra l'increment d'empreses que van estar aturades del dia 16 al dia 27 de gener com a mostra de solidaritat amb els treballadors de Laforsa.

En un primer moment, el dia 16 de gener va haver 30 empreses que es van aturar en defensa dels obrers de la siderúrgia. Tres dies després, el dia 19 de gener i coincidint amb el primer dia de la vaga general del Baix Llobregat, la xifra es va multiplicar per dos i es va situar en 60 empreses. Els dies 20, 21 i 22 va pujar 90, 120 i 150 respectivament. Els dies 23 i 26 incrementar fins les 166 empreses i el dia 27 de gener 169 van estar aturades.

Tot i que la vaga general declarada per tot el Baix Llobregat va tenir el seu final el 29 de gener, empreses i treballadors de les localitats properes a Cornellà es van mantenir en aturada uns dies més.

6.2. SOLIDARITAT MONETÀRIA

La vaga de Laforsa va tenir una gran solidaritat monetària. Un total de 5.847.519 pessetes van ser recaptats gràcies a l'ajut de totes parts de la comarca, Catalunya i fins i tot de parts d'Europa.

Al començar la vaga els representants sindicals van crear la Comissió de finances. Aquesta comissió va treballar amb discreció extrema, fregant la clandestinitat. Consistia en impedir que els rastrejadors de la policia política seguissin les pistes dels diners recaptats amb la caixa de solidaritat amb la intenció de confiscar-los.

Era presidida per *Antonio Llanos* amb l'ajuda d'Antonio Custodio i Aniceto Paquico. S'encarregaven de vigilar, controlar i comptabilitzar l'entrada i sortida de diners durant tota la vaga.

Tots els diners recaptats servien per fer campanya durant la vaga i pagar amb vals de 1.000 i 1.500 pessetes setmanalment a tots els obrers per a que poguessin alimentar a les seves famílies. Aquests vals van començar a ser utilitzats quan portaven un més d'aturada i els vaguistes començaven a patir necessitats.

Cada cop que s'anava expandint el conflicte per tota la comarca i Catalunya, la solidaritat va anar creixent. Quan portaven gairebé un mes de vaga, els encarregats de la gestió monetària va començar a comptabilitzar tot el que havien recaptat. Les primeres dades, obtingudes el 4 de desembre de 1975 van sumar un total de 296.975 pessetes. Tres mesos després la xifra es va situar en 5.847.519 de pessetes.

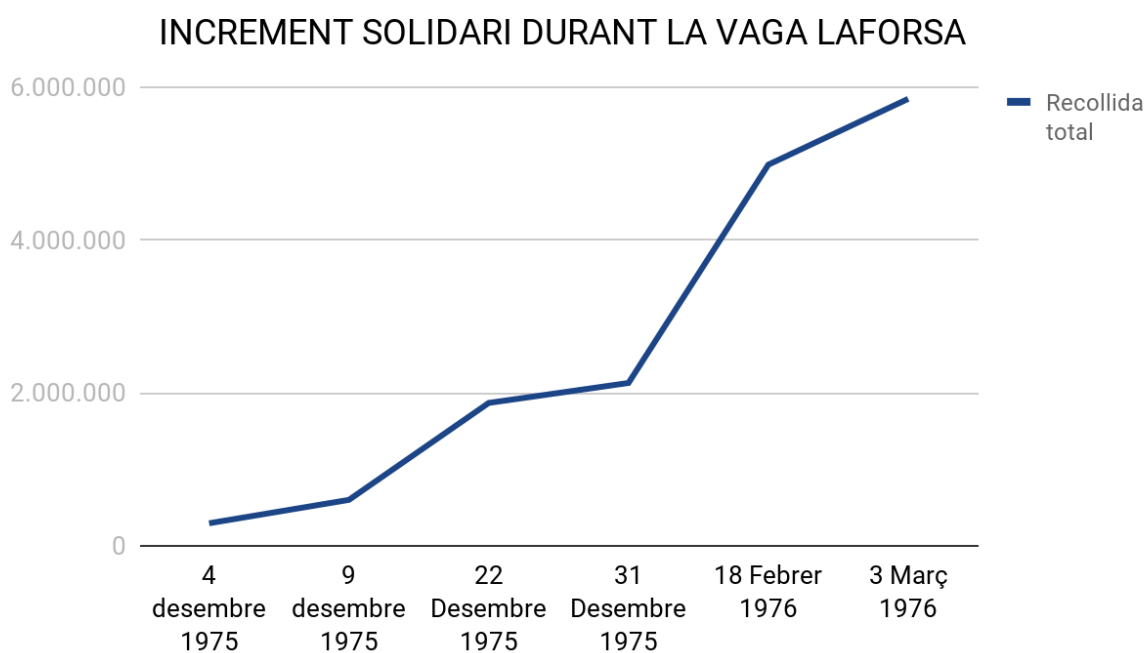

Figura 12 Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic mostra l'increment de la solidaritat durant la vaga de Laforsa des del 4 de desembre fins el 3 de març de 1976, dies després d'haver finalitzat la vaga.

En un primer moment, el 4 de desembre, dia del primer recull van comptar amb 296.975. Una setmana després, la xifra va augmentar fins les 602.809 pessetes. La recollida total a dia 22 de desembre de 1975 va ser de 1.870.701 pessetes. Nou dies després, gràcies a recollides nadalenques la xifra es va situar en 2.131.826 pessetes, 300.000 pessetes més en només 9 dies.

A data de 18 de febrer, dies abans d'acabar la vaga, la xifra tocava els 5.000.000 de pessetes (4.987.035 pess.). Però tot i haver finalitzat la vaga, el dia 3 de març es va fer l'última recompte, on la xifra es va situar en 5.847.519 pessetes.

La solidaritat es va escampar per totes les parts de Catalunya. Parlant de les empreses més importants de la província de Barcelona, tots ells van ser generosos durant la vaga i van contribuir grans sumes de pessetes. Fàbriques com *Elsa*, *Siemens*, *Solvay*, *Corberó*, *Gallina Blanca*, *Mini Watt*, *Hispano Suiza*, *Laboratorios Electrotécnicos*, *Fama*, *Electrodos K.D*, *Soler Almirall* i *Pirelli* van aportar grans quantitats de diners.

DONATIUS DE TREBALLADORS DE GRANS EMPRESES DE CATALUNYA

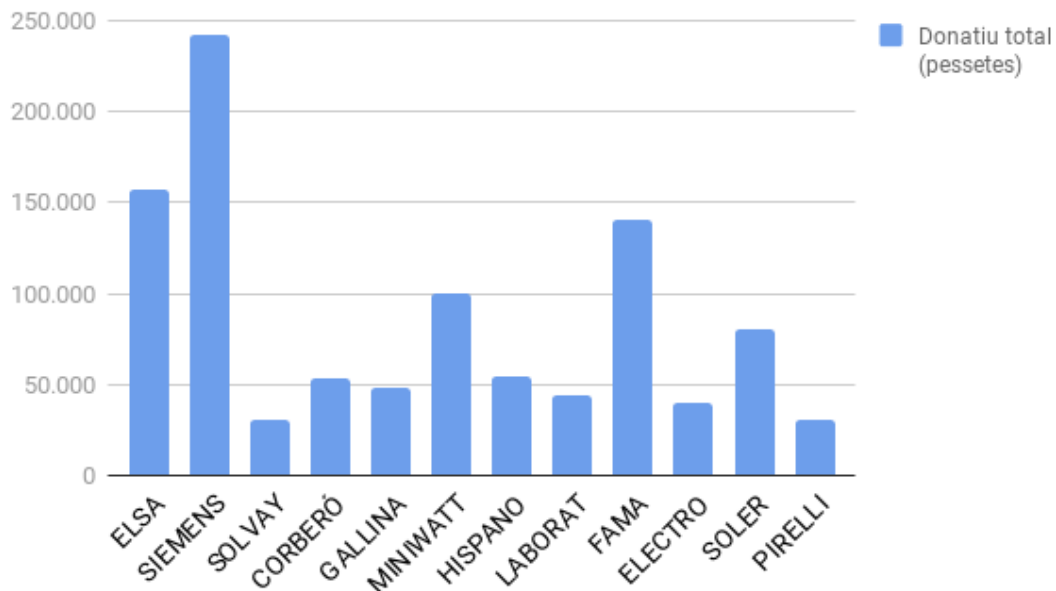

Figura 13. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic de barres mostra els donatius que van realitzar treballadors de grans empreses catalanes durant la vaga de Laforsa.

Un total de 1.017.761 pessetes de les gairebé 6.000.000 que van aconseguir reunir en forma de donatius Laforsa va ser gràcies als obrers de les empreses catalanes.

Els treballadors de les empreses cornellanenques Elsa, Siemens, Pirelli i Laboratorios Electrotécnicos van donar 156.746, 242.000, 30.000 i 43.553 pessetes respectivament. A més a més altres treballadors de la Solvay de Martorell (30.000 pes.), santjoanenques com Gallina blanca (48.235 pes.) i Soler Almirall (80.561 pes.) van aportar una quantitat important de pessetes per ajudar als obrers de Laforsa que es trobaven aturats.

També de fora del Baix Llobregat com Corberó (53.384 pess.), Miniwatt (100.000 pess.), Hispano Suiza (53.827 pess.), Fama (140.000 pess.) i Electrodo K.D (39.458 pess.)

Per una altra banda, altres persones i institucions van fer possible que augmentés la caixa de solidaritat durant la vaga. En aquest cas, obrers d'altres fàbriques, anònims, parròquies i comitès van aportar gran quantitats monetàries.

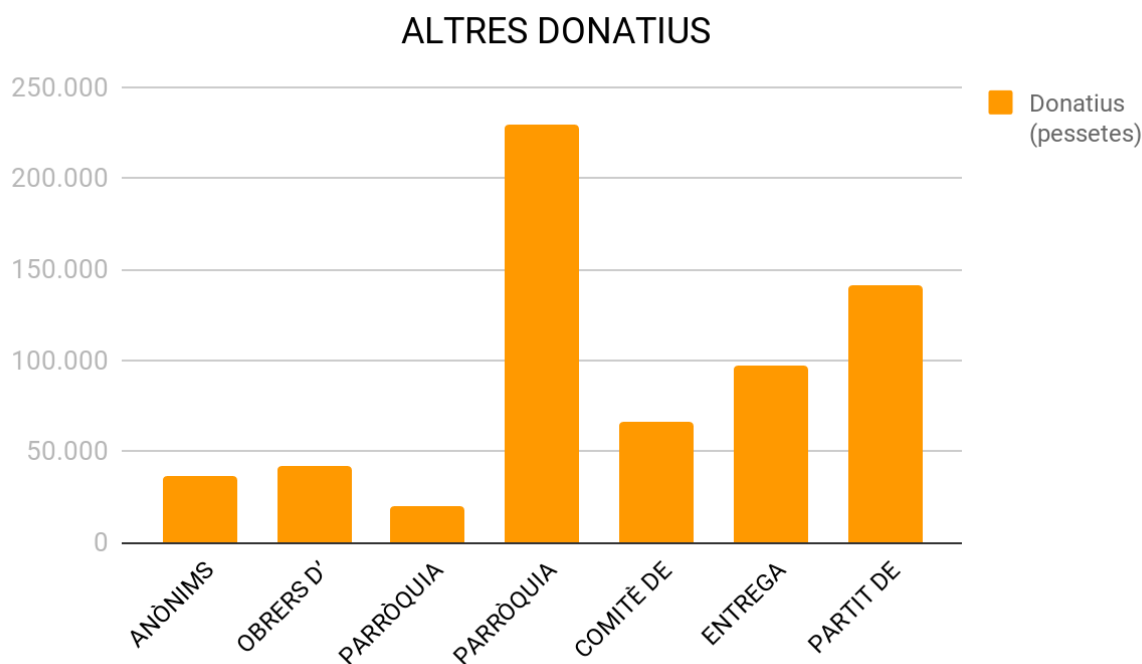

Figura 14. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Durant la vaga que es va dur a terme, anònims van aportar 36.200 pessetes en total, obrers d'altres empreses 41.531 pessetes, la parròquia Arxiprés del Prat del Llobregat i la Vicària episcopal zona sud de Barcelona 20.000 i 230.000 pessetes respectivament, l'entrega del festival de cinema Sandoz amb 97.048 pessetes, el partit

de futbol solidari Siemens-Laforsa 141.661 pessetes i el comitè de solidaritat espanyola al cor de Suècia què va donar 65.965 pessetes. Això va implicar que la vaga no fos únicament coneguda al Baix Llobregat i Catalunya, sinó que persones a Suècia tinguessin noció sobre el que estava passant a una empresa del sud d'Europa.

Però les donacions no van arribar només del sector fabril, anònims i institucions. Ajudes de treballadors i càrrecs sindicals de Laforsa van ser imprescindibles i una font d'ingressos a la caixa de solidaritat important.

SOLIDARITAT TREBALLADORS I CÀRRECS SINDICALS DE LAFORSA

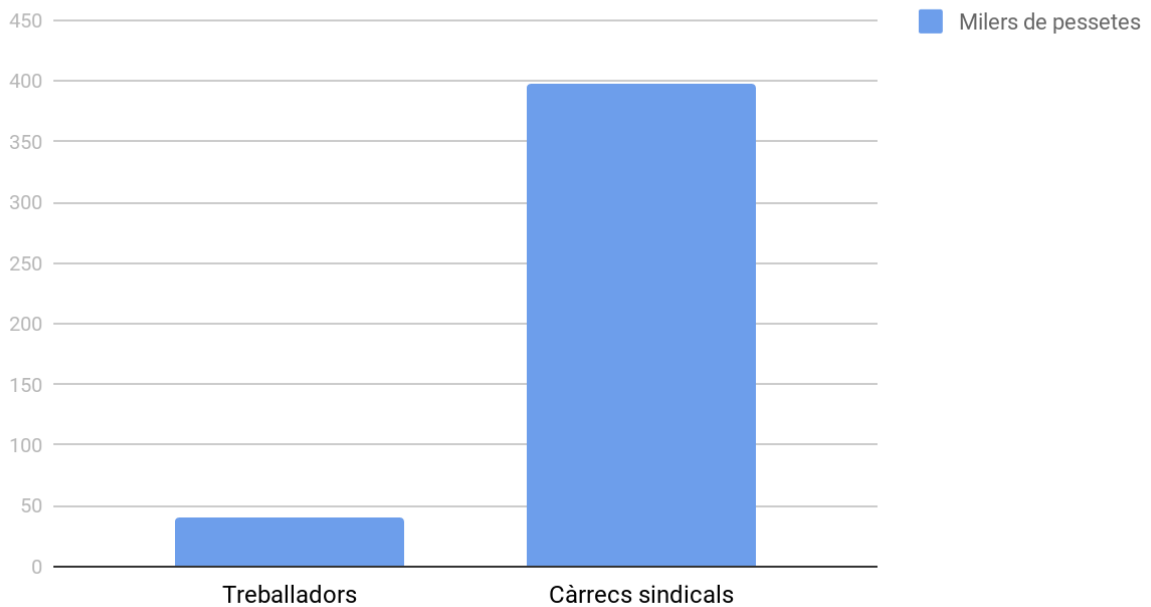

Figura 15. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic de barres mostra la solidaritat de treballadors i càrrecs sindicals de Laforsa en milers de pessetes durant la vaga. Entre diversos treballadors van reunir 40.390 pessetes i entre càrrecs sindicals 398.139 pessetes.

7. RESULTAT DE LA VAGA

L'estratègia adoptada pels obrers de la siderúrgia va ser la síntesi de tot el què s'havia après al llarg dels anys anteriors de lluites i mobilitzacions. L'adopció d'una política informativa a tots nivells- des de les més altes institucions fins a l'entorn social més immediat- per universalitzar el conflicte i així trobar-hi una solució el més aviat possible havia sigut clau per a poder aconseguir la victòria dels obrers de Laforsa.

La vaga general iniciada a mitjans de gener va coincidir amb la recent mort del dictador i va acabar quan la descomposició del règim era irreversible, encara que a principis de l'any 1976 ningú sabia ben bé el que passaria en el futur. La unió del moviment obrer amb els moviments veïnals, estudiantils, determinats sectors de l'església i els partits polítics antifranquistes com el PSUC va fer esvaïr qualsevol possibilitat de continuïtat d'una dictadura dividida en les seves estructures.

La vaga de Laforsa va ser la culminació d'un procés de maduració del moviment obrer de la comarca i de tota Catalunya, que es presentava com a força de canvi i progrés, conformat no únicament per milers de treballadors de totes les parts d'Espanya, sinó també en la seva convicció de les seves pròpies condicions de vida i la de les seves famílies, en un entorn urbanístic amb grans desequilibris i carències de serveis públics i equipaments. Així doncs van impulsar un gran moviment urbà i veïnal gràcies a la seva perseverança reivindicativa. En el fons estaven establint les bases de l'Estat de benestar. Havien aconseguit, després de 106 dies en vaga, que tots els treballadors acomiadats fossin readmesos amb només unes sancions de feina i sou que no van arribar als 6 mesos.

8. IMPACTE DE LA VAGA

8.1. CANVI POLÍTIC

De 1975 fins al 1977 a tota Espanya es va viure un moment de transició. La mort de Franco va suposar el camí cap a una democràcia. El 18 de novembre de 1976 les Corts havien aprovat la Llei de reforma política, que obria la via cap a una Constitució democràtica.

L'abril de 1977 va ser un mes clau per a la democràcia. Mentre els baixllobregatins demanaven la democratització dels ajuntaments i l'arribada de l'Estatut, Adolfo Suárez va aprofitar la Setmana Santa per legalitzar el PCE. La via política i l'esperit de consens prenen el relleu a la mobilització antisistema de les fàbriques i barris.

L'any 1976, segons els historiadors, es situa com un dels anys més conflictius no només al Baix Llobregat amb Laforsa, sinó a nivell estatal. El testimoni de la vaga

general a la comarca del Baix Llobregat va recollir diverses mobilitzacions d'altres ciutats de Catalunya, País Basc i Madrid. L'arribada de la democràcia, amb els sindicats encara en clandestinitat, no va aturar la conflictivitat al Baix Llobregat, ja que encara va haver vagues com de la Roca de Gavà i els conflictes de Soler Almirall, Tornillera Mata, Frenos y Embragues, Fergat etc. Va ser moment del qual els sindicats majoritaris, com CCOO van utilitzar com a estratègia per mobilitzar el màxim nombre de treballadors i per aconseguir la unitat sindical que li permetés tenir un posició forta de cara a les negociacions de resolució de conflictes.

Cal destacar que durant la vaga de la Roca de Gavà (8 de novembre de 1976-11 de febrer de 1977) a diferencia amb la vaga de Laforsa, es van rebutjar les mediacions del Sindicat Vertical amb les dimissions dels enllaços sindicals i els delegats de l'assemblea. Però el fet més significatiu va ser el rebuig de la mediació dels dirigents de CCOO amb l'empresa o qualsevol sindicat. L'assemblea dels treballadors es va constituir com a únic òrgan de conducció de la vaga, de negociació amb l'empresa i de l'extensió de la solidaritat

El Baix Llobregat va un procés de govern d'esquerres amb la primera legislatura. La comarca es trobava fins al coll d'un combinació de caos urbanístic i dèficit de serveis. Per si no fos prou, es començava a notar el principi d'una crisi industrial. La vaga de Laforsa, gràcies a les reivindicacions i suports de molts sectors de la comarca va ser un espai mític per a la construcció d'una consciència i una identitat democràtica i reivindicativa, amb els lemes "Llibertat, Amnistia i Estatut d'autonomia". Aquesta donava coherència i cohesió a tres moviments: el moviment obrer, el veïnal dels barris i l'estudiantil.

Cornellà i Laforsa va ser l'epicentre d'aquest espai de construcció política. El fet de posseir la seu del sindicat vertical i actualment de Comissions Obreres donava sentit al moviment obrer que es volia coure en aquell moment al "cinturó roig" de Barcelona.

Difícilment es pot trobar a Catalunya una comarca amb tanta creativitat lluitadora i política durant la Transició. Malauradament, aquest cabal no va tenir mai la companyia del poder polític.

Els corresponsals locals van jugar un important paper escassament recordat actualment en la construcció d'una consciència crítica. La crònica local i municipal sovint era un solitari illot d'oposició política en les pàgines dels diaris marcats per la censura. Durant tot el transcurs de la vaga de Laforsa, amb l'escassetat de mitjans que disposaven els periodistes van aconseguir ocupar cada cop més portades.

Les primeres eleccions que es van dur a terme a Espanya el 15 de juny van ser concebudes com a constituents. Al congrés es van presentar 18 candidatures. Els partits feien molts mítings, cosa que va causar la expectació de molta gent i les idees d'estabilitat i d'afirmació nacional catalana foren els reclams més utilitzats.

Els resultats van donar una victòria aclaparadora als partits d'esquerra a tota Catalunya i al Baix Llobregat, sobretot a les pròximes a Barcelona. El mite del "cinturó roig" ja no es basava en aspectes socioeconòmics, sinó també en els sociopolítics: 2 de cada 3 vots emesos van apostar per l'esquerra. Fins i tot poblacions com Cornellà del Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Boi o Viladecans va agrupar més del 75% de vots d'esquerres.

Partit	Vots al Baix L.	% al Baix L.	% a Catalunya	% a Espanya
Socialistes de Catalunya	85.655	34'97	28'4	29'2
PSUC	71.037	29'00	18'2	(PCE) 9'2
UCD	30.200	12'33	16'8	34'7
Pacte Democràtic (CiU-PSC-r)	23.878	9'75	16'8	2'8
EC (ERC-PTE)	9.208	3'75	4'5	0'8
UCDCC (UDC)	7.847	3'20	5'6	0'9
AP-CC	3.659	1'50	3'5	8'3

Figura 16. Resultats de les eleccions de 1977. Font: CIDC

Aquest governs democràtics d'esquerres van fer un programa d'urgència per a retirar noms franquistes dels carrers i substituïdes per noms com Generalitat, Llibertat, Constitució, Onze de Setembre. A més a més van realitzar programes urbanistes desitjats pels veïns de la localitat, del qual van realitzar canvis per a què les ciutats del "cinturó roig" de Barcelona tinguessin els equipaments i serveis que mereixia aquella ciutat des de feia anys.

8.2. CANVI SINDICAL

La vaga de Laforsa va fer unir tot els sindicats majoritaris i minoritaris. Aquelles institucions, que encara eren clandestines, tenien com a objectiu comú solidaritzar-se amb els obrers de la siderúrgia, alhora que reivindicaven la democràcia, la amnistia i l'Estatut d'autonomia.

Un cop esclatada la vaga general, els sindicats van ser clau per a poder aconseguir allò que es perseguia. Van ser moments el qual la vaga de Laforsa va fer unir als sindicats fent que el moviment obrer fossi dels més forts des de feia dècades.

A partir de la segona meitat de 1976 les CCOO del Baix Llobregat haurien d'adaptar-se a una situació ràpidament canviant. De moviment sociopolític que va defensar vagues com Elsa, Roca o Laforsa haurien de convertir-se en organització sindical, sense assolir el gran objectiu de sindicat unitari i patint, a més, un tractament repressiu i discriminatori fins a la seva legalització a la primavera de 1977. D'una acció reivindicativa per millorar les condicions de vida i de treball de la classe obrera i per conquerir les llibertats democràtiques s'havia de passar a una acció defensiva davant una profunda crisi econòmica que, en un context on el canvi polític a nivell de la comarca i estatal no havia suposat canvis socioeconòmics, hom pretenia fer recaure exclusivament sobre els treballadors.

L'adaptació no seria fàcil, però el decisiu paper jugat en les lluites socials a la comarca i a Catalunya durant més de dotze anys va permetre que la nova Confederació Sindical esdevingués majoritària, àmpliament hegemònica a Barcelona i a les comarques de major concentració obrera.

Aquesta etapa de transició dona a lloc al ressorgiment de sindicats com *UGT* i *CNT*. *CCOO* i *USO* ja eren existents. La configuració d'una plataforma sindical única no és una proposta exclusiva de *CCOO*. Amb diferents matisos, *UGT* parlà d'arribar a la "coordinació obrera" i *USO* defensà la creació d'una "Gran Central Sindical Democràtica".

L'any 1977, en plena transició espanyola va ser l'any en què dos fets van impactar de forma molt important en la realitat sindical de la comarca: el congrés de la *UGT* com a sindicat i l'assemblea de constitució com a sindicat sociopolític de nou tipus de Comissions obreres a la tardor, amb la qual al juliol es va legalitzar els sindicats.

El debat sobre la unitat sindical es va revifar de nou en aquells moments i les corrents sindicals es van anar distanciant unes de les altres. *CCOO*, *CNT* i *USO*, entre d'altres, començaven a desmarcar-se de la unitat prèvia que va haver durant la vaga de Laforsa.

Però, aquesta divergència entre associacions sindicals en el conjunt de l'Estat Espanyol entre els dos sindicats Comissions Obreres i *UGT* no va passar al Baix Llobregat. La unitat d'acció es va mantenir, sense que cap de les dues organitzacions actuessin contra els criteris de les seves organitzacions confederals.

La llibertat sindical, la superació dels problemes de la clandestinitat, va permetre l'expressió de la pluralitat de sindicats, però no va comportar la pèrdua d'una cultura basada en el respecte a la diversitat de pensament que és la base de la democràcia.

Aquell sindicalisme coherent i fort que havia durat la Transició espanyola gràcies a la vaga de Laforsa a la comarca va canviar amb els anys, on les corrents es van distanciar, seguint els seus interessos particulars.

CONCLUSIÓ PART TEÒRICA

La vaga de la siderúrgia va tenir com a antecedent les discrepàncies amb l'equip directiu de la fàbrica. Els problemes van anar agreujant-se fins que el dia 11 de novembre de 1975 Antonio Soria va ser acomiadat.

Ràpidament, com a conseqüència de la negativa de l'empresa a dialogar amb els acomiadats, la vaga va tenir una repercussió que va arribar a tots els punts de la comarca i Catalunya. Des d'un primer moment obrers van solidaritzar-se i els vaguistes van rebre grans ajudes monetàries per fer front a la resistència. A més a més van celebrar cada setmana actes agrupant a moviments veïnals i estudiantils que cada cop estaven més al tant del que passava a la capital del cinturó roig.

La vaga va comptar en el seu punt més àgil quan els obrers i càrrecs sindicals es varen tancar a l'església de Santa Maria. Un cop van sortir d'allà, es va iniciar la vaga general més multitudinària registrada a Catalunya durant la Transició espanyola. Amb el suport de tots els sindicats clandestins, la solidaritat havia derivat a intenses marxes per totes les parts de la comarca, amb aturades de comerços, fàbriques i carrers.

Mentrestant, l'aturada general va tenir un gran rèbol mediàtic i social, on fins i tot, el recent proclamat rei Joan Carles va visitar la ciutat, però finalment no van poder parlar els obrers amb al Majestat ja que ell no va estar disposat a negociar una futura amnistia.

Després de 10 dies de manifestacions per tot el Baix Llobregat va finalitzar una de les vagues més importants. Aquesta va ser el desencadenant de una futura negociació victoriosa entre empresa i obrers, que van veure com el dia 22 de febrer de 1976 la seva lluita havia resultat victoriosa. Va ser un de les més llargues registrades a la història d'Espanya i de les més dures per la difícil situació que es vivia en aquell moment amb la mort de Franco tot i la fallida estructural de la dictadura. Aquestes mobilitzacions no haguessin sigut possibles de la mateixa manera si no hagués estat per la intensa col·laboració ciutadana.

La vaga de Laforsa va ser la culminació d'un procés de maduració del moviment obrer de la comarca i de tota Catalunya, que es presentava com a força del canvi i progrés, conformat per no únicament per milers de treballadors de totes les parts d'Espanya, sinó a més a més en la seva convicció de les seves pròpies condicions de vida i la de les seves famílies, en un entorn urbanístic amb grans desequilibris i carències de

serveis públics i equipaments. Així doncs van impulsar un gran moviment urbà i veïnal i gràcies a la seva perseverança reivindicativa estaven cimentant les bases de l'Estat de benestar. Havien aconseguit, després de 106 dies en vaga, que tots els treballadors acomiadats fossin readmesos amb només unes sancions de feina i sou que no van arribar als 6 mesos.

A més a més va consolidar encara més aquell moviment obrer reivindicatiu que lluitava per a poder aconseguir una democràcia, més drets laborals, l'Estatut d'autonomia i l'amnistia als presos.

L'any 1976, segons els historiadors va ser un dels més conflictius no només al Baix Llobregat amb Laforsa, sinó a nivell estatal. El testimoni de la vaga general a la comarca del Baix Llobregat va recollir diverses mobilitzacions d'altres ciutats de Catalunya, País Basc o Madrid. L'arribada de la democràcia, amb els sindicats encara en clandestinitat, no va aturar la conflictivitat al Baix Llobregat, com la vaga de la Roca de Gavà i els conflictes de Soler Almirall, Tornillera Mata, Frenos y Embragues, Fergat etc. Va ser moment del qual els sindicats majoritaris, com CCOO, van utilitzar com a estratègia per mobilitzar el màxim nombre de treballadors i per aconseguir la unitat sindical que li permetés tenir una posició forta de cara a les negociacions de resolució de conflictes.

Aquella vaga va servir d'exemple per saber quin camí havia d'adoptar el moviment obrer i els sindicats per a poder arribar a les millores laborals exigides des de feia anys pels treballadors. Sense l'esclat d'aquella aturada de més de 100 dies, el moviment obrer no hagués tingut la importància que va arribar a tenir a mitjans i finals de la dècada dels 70 en tota la comarca del Baix Llobregat.

PART PRÀCTICA

DADES SOBRE L'IMPACTE VAGA DE LAFORSA

“-La empresa decide hacer una reestructuración que aumente la **producción de 60.000 Tm en 1975 a 120.000 Tm en 1976**. Para conseguir el objetivo pone al frente de la empresa un nuevo equipo directivo que sea capaz de llevarlo a cabo lo antes posible.”

-Capital de Laforsa: 100 milions de pessetes repartides entre sis accionistes: el grup Balenciaga (d'Eibar), el grup Villanueva (d'indústries Càrniques El Pamplonica), Indústries Mendizábal (d'Eibar), Antonio Enrich Valle, Busquets i el tàndem Elías-Gamón. Van voler ampliar el capital social fins a 125 milions de pessetes i al 1975 va pujar fins els 210 milions de pessetes”

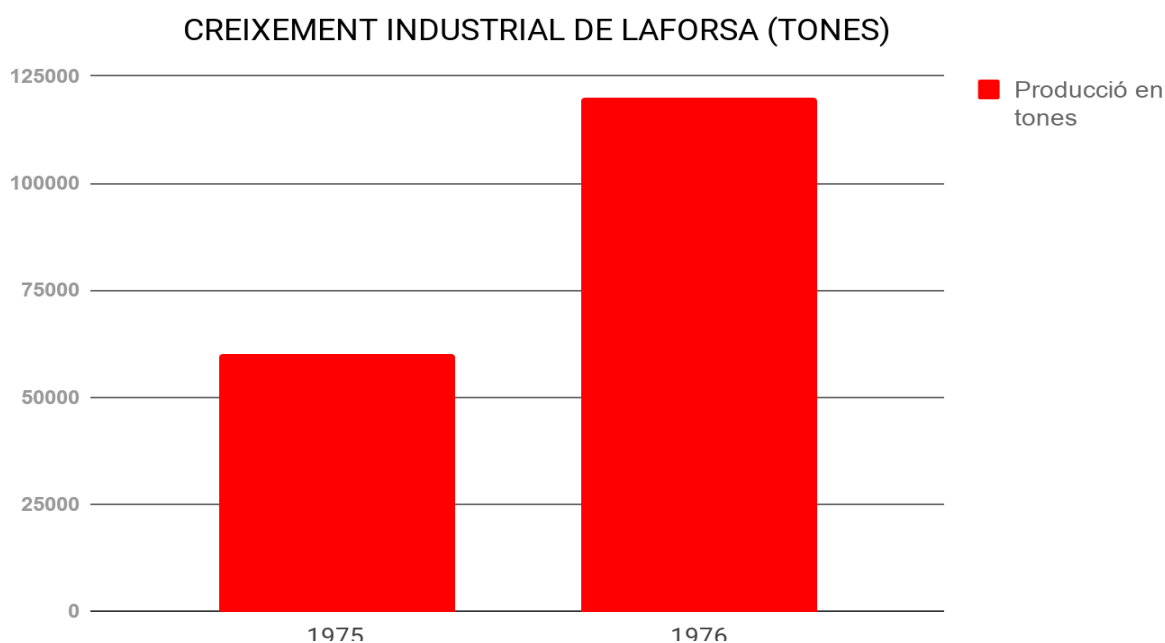

Figura 17. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic de barres mostra el creixement industrial de l'empresa Laforsa en tones que es duia a terme durant l'any 1975 i la intenció dels accionistes de la siderúrgia a posar-ne en pràctica durant l'any 1976.

Abans de la vaga, l'empresa produïa 60.000 tones/any, del qual a molts treballadors li suposava un esforç important ja que dedicaven moltes hores de treball.

L'entrada de nous accionistes va implicar l'objectiu d'incrementar aquesta producció, la qual va tenir la negativa dels treballadors i suposà un dels desencadenants de la futura vaga.

En conclusió, l'intent de pujar la producció un 200% va fracassar ja que la vaga va paraitzar les expectatives de Claudio Boda i dels seus socis accionistes.

INCREMENT DE CAPITAL SOCIAL DE LAFORSA

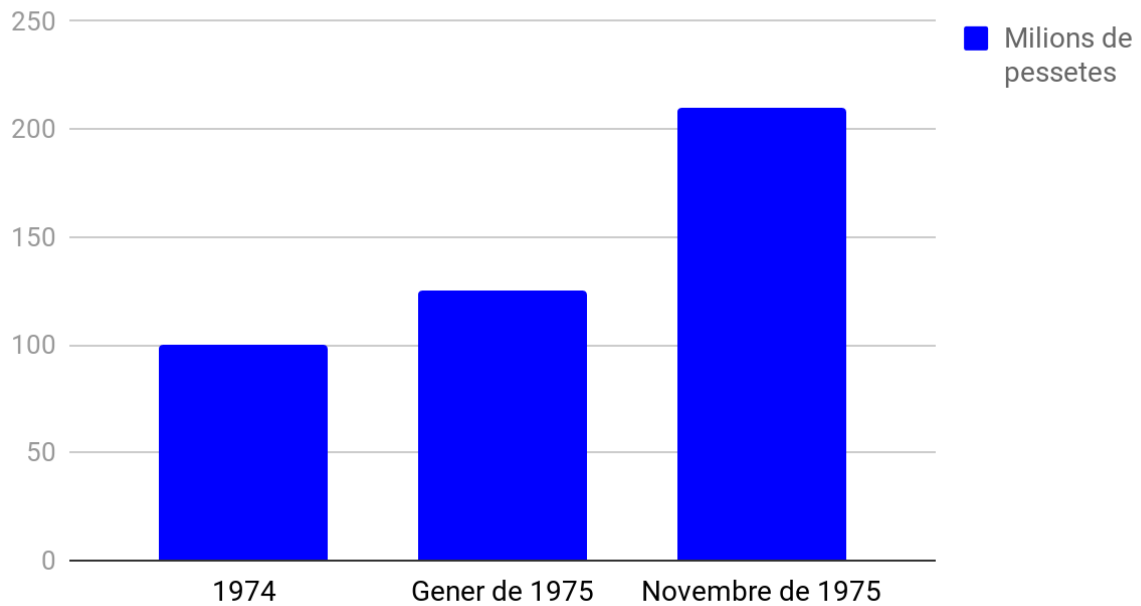

Figura 18. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic de barres mostra l'increment de capital social de Laforsa durant l'any 1974 i gener-novembre de 1975 tot just abans de la vaga.

L'objectiu dels nous accionistes no era només dur a terme creixement industrial durant els anys 1975 i 1976, sinó que volien augmentar el capital social gràcies a les injeccions de diners que feien els propietaris de la siderúrgia. Així doncs, van aconseguir que pujar el capital social més d'un 200%, però es van veure frenats per la negativa dels treballadors de que es fes un canvi tecnològic de les màquines a costa de les hores de treball dels obrers de la fàbrica. Segons ells, això faria posar en pràctica les seves pitjors condicions físiques.

En conclusió, el capital va augmentar però la vaga va frenar tot intent de que es realitzés un canvi que pogués afectar als treballadors de la siderúrgia de Cornellà.

“Segons CCOO, la comarca va restar aturada amb més de 160 empreses en vaga. Entre els dies 19 al 23 hi va haver 29.548 vagues diaris, del 24 al 26 31.547 vagues, i fins el final de la vaga 33.851”

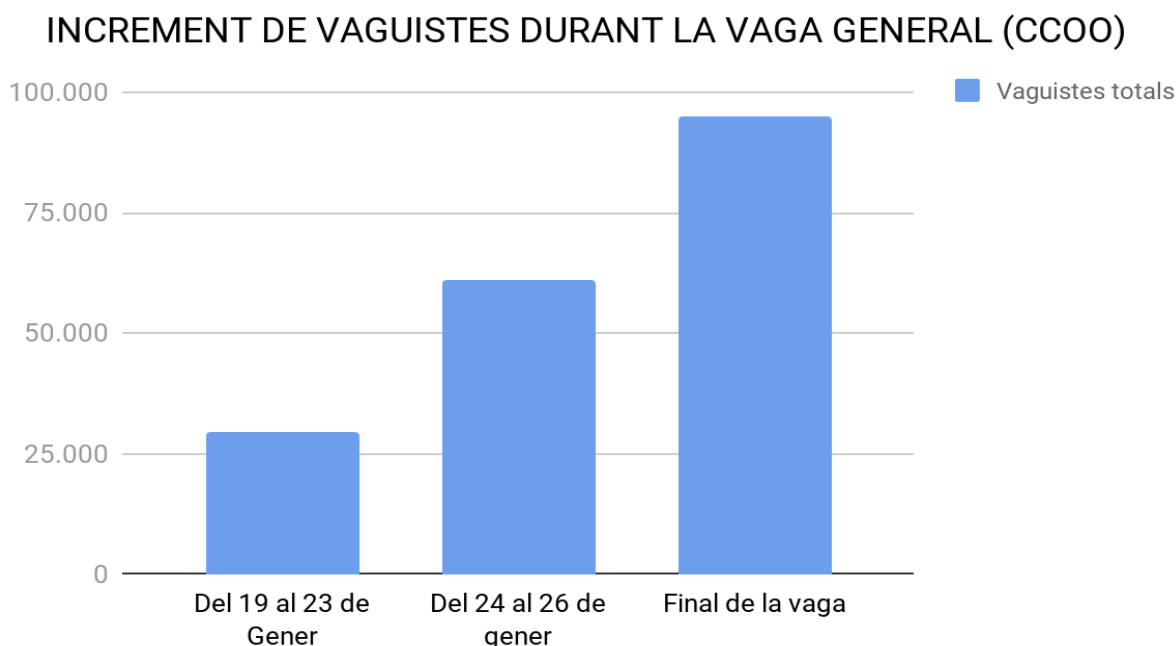

Figura 19. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes de CCOO

Aquest gràfic de barres mostra l'increment de vagues durant la vaga general segons dades de Comissions obreres, que es va produir del 19 al 29 de gener a tot el Baix Llobregat. Més de 160 empreses van estar tancades gràcies a la solidaritat obrera.

Els primers dies de la vaga, del 19 al 23 de gener més de 29.658 vagues es van manifestar en solidaritat amb Laforsa i l'exigència de l'amnistia. En l'equador de la vaga general un total de 31.547 treballadors es van adherir a la protesta i la xifra va augmentar fins als 61.095 vagues.

A més a més, durant el final de la vaga va haver un total de 33.851 treballadors paralitzats més.

Això vol dir que un total de 94.946 persones de diferents sectors van estar mobilitzats durant el transcurs de la aturada general.

En conclusió, la vaga de Laforsa va tenir molta importància ja que va ser el detonant d'una sèrie de mobilitzacions i protestes al Baix Llobregat i també a la resta del país.

“-Aquella vaga general va durar del dia 19 fins el 29 de Gener. Segons Ignasi Riera i Jose Botella, durant aquella setmana va haver 90.000 vaguistes i es van perdre 5 milions de hores/ homes de treball.

-Soledad Bengoechea y Merche Renom enumeren la xifra en més 40.000 obreres vaguistes (segons la Delegació provincial de Sindicats), 60.000 (segons la intersindical) y 80.000 (altres fons)”

ALTRES REGISTRES DE VAGUISTES DURANT LA VAGA GENERAL

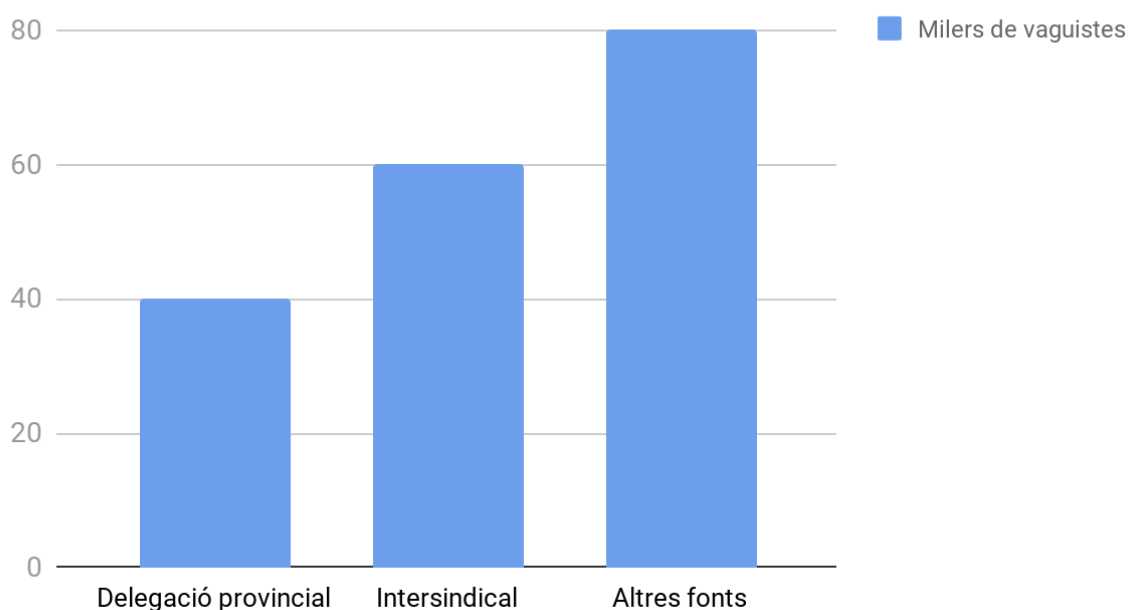

Figura 20. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes de llibre “Moviment obrer Contextualització històrica”

Aquest gràfic de barres mostra registres de vaguistes durant la vaga general del 19 al 29 de gener de 1976 en solidaritat amb els treballadors de Laforsa.

Segons fonts com la Delegació provincial de Sindicats un total de 40.000 vaguistes van restar aturats. No s’ajusta a la realitat si més de 160 empreses van secundar la vaga, sense comptar d’altres moviments. A més a més, dades de la Intersindical ascendeixen la xifra de vaguistes a 60.000 i segons altres fonts 80.000.

En conclusió, tot i que el nombre té una alta variació, la vaga general del Baix Llobregat va comptar entre el 10 i el 20% de la població total llobregatina, només comptant amb els obrers que van secundar la vaga. Per tant, la repercussió de la vaga de Laforsa en el moviment obrer del Baix Llobregat i del país va ser molt important.

“- El dia 16 de gener hi havia 30 empreses en atur en solidaritat amb Laforsa, 19 de gener 60 empreses, el dia 20 de gener 90 empreses, el dia 21 de gener 120 empreses, el dia 22 de gener 150 empreses, el dia 23, 160 empreses, el dia 26 166 empreses i dia 27 169”

EMPRESSES ATURADES DEL DIA 16 AL 27 DE GENER

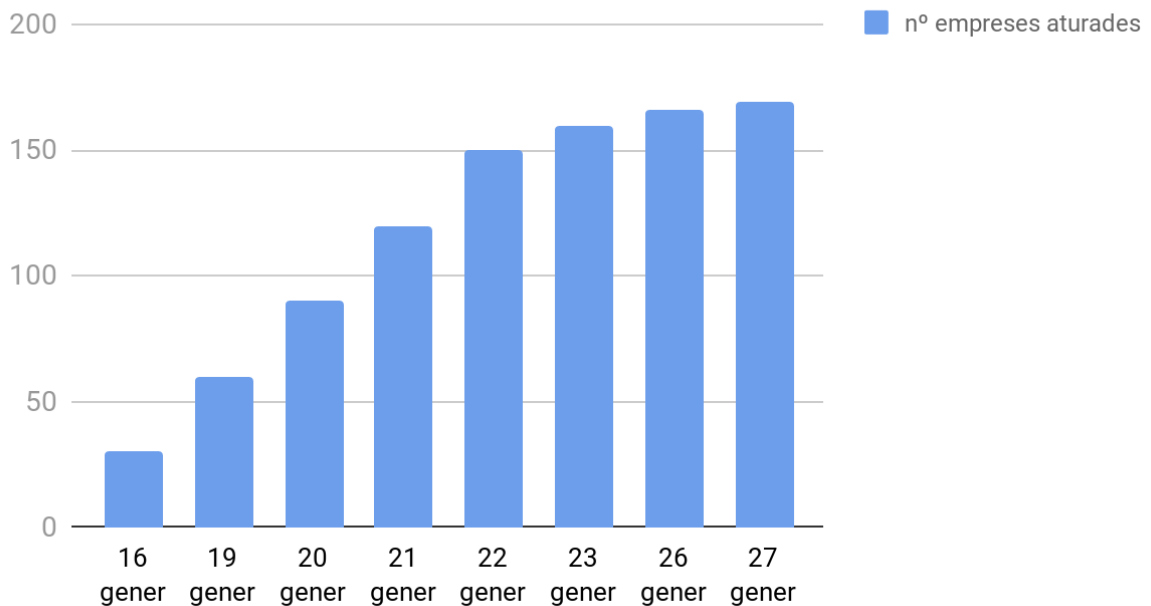

Figura 21. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic de barres mostra l'increment d'empreses que van estar aturades del dia 16 al dia 27 de gener gràcies als dels obrers solidaris amb la vaga.

En un primer moment, el dia 16 de gener va haver 30 empreses que van aturar en defensa dels obrers de la siderúrgia. Tres dies després, el dia 19 de gener i coincidint amb el primer dia de la vaga general del Baix Llobregat, la xifra es va multiplicar per dos i es va situar en 60 empreses. Els dies 20, 21 i 22 va pujar 90, 120 i 150 respectivament. Els dies 23 i 26 van anar incrementar fins les 166 empreses i el dia 27 de gener 169 van restar aturades.

En conclusió, la vaga de Laforsa va fer poc a poc adherir més treballadors d'altres indústries en solidaritat amb els obrers de la siderúrgia de Cornellà i va aconseguir que més de 169 empreses fessin una aturada i donessin suport als treballadors de Laforsa dinamitzant la lluita obrera i sindical de la comarca.

DONATIUS DE GRANS EMPRESES: (1.017.761 pessetes)

ELSA→ 156.746 pessetes

SIEMENS→ 242.000 pessetes

SOLVAY→ 30.000 pessetes

CORBERÓ→ 53.381 pessetes

GALLINA BLANCA→ 48.235 pessetes

MINIWATT→ 100.000

HISPANO SUIZA→ 53.827 pessetes

LABORATORIOS ELECTROTECNICOS→ 43.553 pessetes

FAMA→ 140.000 pessetes

ELECTRODOS K.D→ 39.458 pessetes

SOLER ALMIRALL→ 80.561 pessetes

PIRELLI→ 30.000 pessetes

DONATIUS DE TREBALLADORS DE GRANS EMPRESES DE CATALUNYA

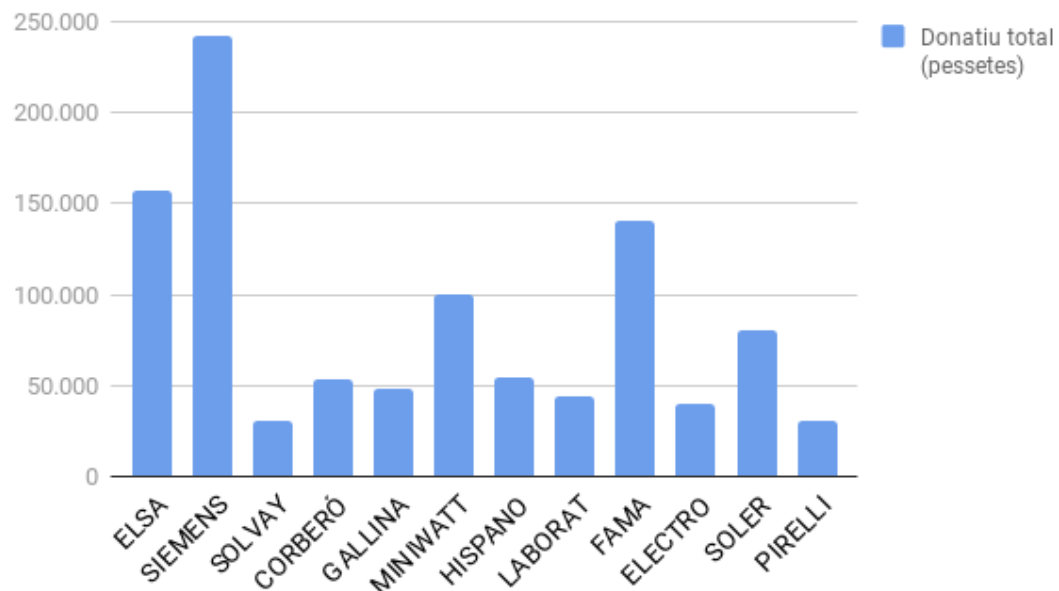

Figura 22. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic de barres mostra els donatius que van realitzar els obrers de les grans empreses catalanes durant la vaga de Laforsa.

Un total de 1.017.761 pessetes de les gairebé 6.000.000 que van aconseguir reunir en forma de donatiu Laforsa va ser gràcies a obrers d'empreses catalanes.

Operaris d'empreses cornellanenques com Elsa, Siemens, Pirelli i Laboratorios electrotécnicos van donar 156.746, 242.000, 30.000 i 43.553 pessetes respectivament.

A més a més van rebre d'altres fàbriques del Baix Llobregat com Solvay de Martorell (30.000 pes.), les empreses santjoanenques Gallina blanca (48.235 pes.) i Soler Almirall (80.561 pes.).

També de treballadors d'empreses de fora del Baix Llobregat com Corberó (53.384 pess.), Miniwatt (100.000 pess.), Hispano Suiza (53.827 pess.), Fama (140.000 pess.) i Electroodos K.D (39.458 pess.) van aportar una suma important de diners en solidaritat.

En conclusió, la solidaritat no només va ser rebuda per part d'obriers de les empreses de Cornellà, sinó que també va ser per part del Baix Llobregat i catalanes, donant lloc a una gran repercussió a tota la comarca.

TREBALLADORS I CÀRRECS SINDICALS DE LAFORSA:

Treballadors → 40.390 pessetes

Càrrecs sindicals → 398.139 pessetes

SOLIDARITAT TREBALLADORS I CÀRRECS SINDICALS DE LAFORSA

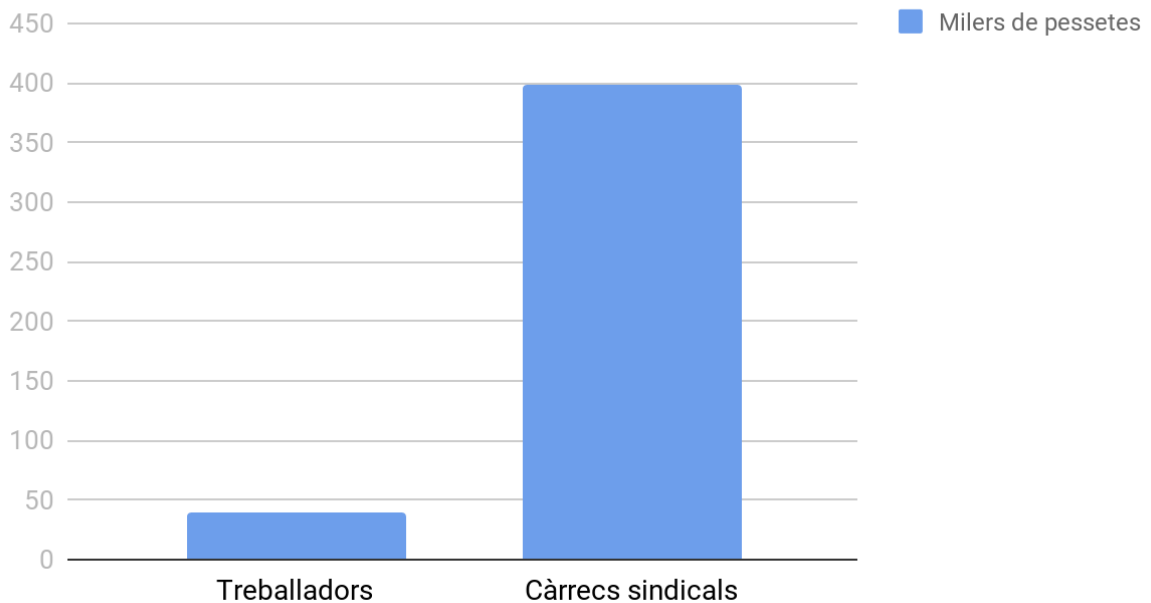

Figura 23. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic de barres mostra la solidaritat de treballadors i càrrecs sindicals de Laforsa en milers de pessetes durant la vaga.

Molts donatius van ser rebuts per part de associacions, treballadors d'empreses, parròquies i estudiants, però va haver més de 400.000 pessetes que van ser rebuts gràcies a treballadors i càrrecs sindicals que van anar reunint diners per poder augmentar la caixa de la solidaritat. Entre diversos treballadors van reunir 40.390 pessetes i entre càrrecs sindicals 398.139 pessetes.

En conclusió, la aportació monetària per part de personal relacionat amb la siderúrgia va ser vital per a que es s'aconsegüís més diners per la resistència durant l'aturada i per tant, que la vaga continués amb la repercussió que va tenir.

ALTRES:

ANÒNIMS→ 36.200 pessetes

OBRERS D'ALTRES EMPRESES→ 41.531 Pessetes

PARRÒQUIA ARXIPRÉS DEL PRAT→ 20.000 Pessetes

PARRÒQUIA VICÀRIA EPISCOPAL ZONA SUD BCN→ 230.000 pessetes

COMITÈ DE SOLIDARITAT ESPANYA AL COR DE SUÈCIA→ 65.965 pessetes

ENTREGA FESTIVAL CINEMA SANDOZ→ 97.048 pessetes

PARTIT DE FUTBOL SOLIDARI→ 141.661 pessetes

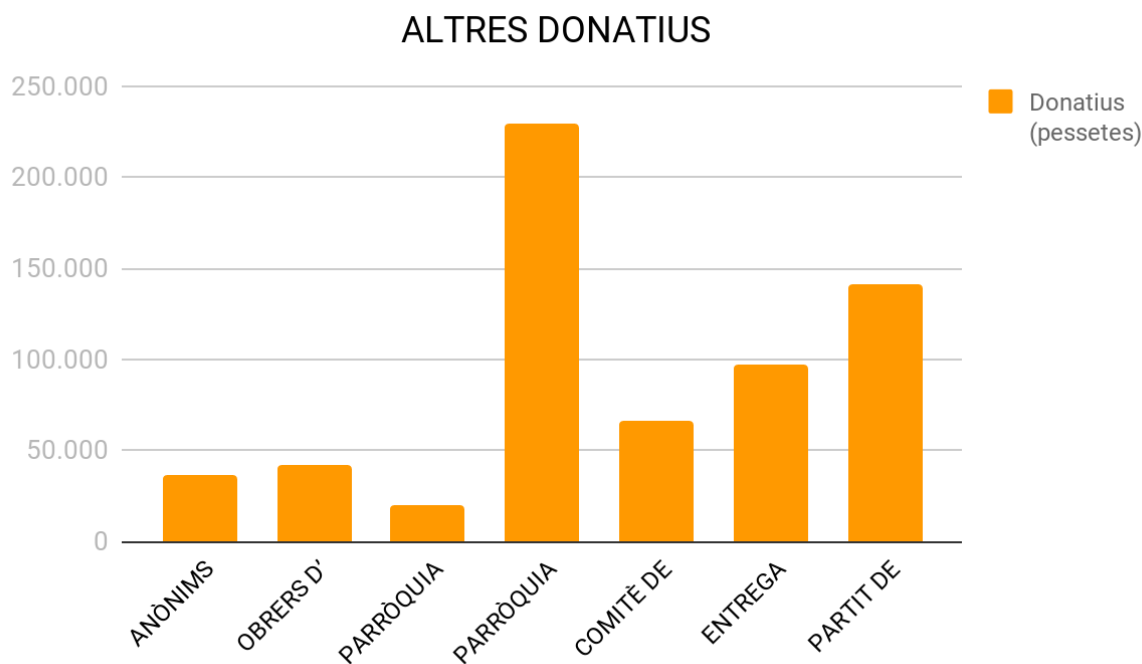

Figura 24. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o

Aquest gràfic de barres mostra donatius fets per part d'anònims, obrers, parròquies, comitès, entre d'altres durant la vaga de Laforsa de l'any 1975-1976.

Durant la vaga que es va dur a terme, treballadors, empreses i càrrecs sindicals van aportar diners per la caixa de la solidaritat durant tot el transcurs de l'aturada general. Però va haver altres persones que van posar el seu gra de sorra com anònims que van aportar 36.200 pessetes en total, obrers d'altres empreses amb 41.531 pessetes, la parròquia Arxiprés del Prat del Llobregat i la Vicària episcopal zona sud de Barcelona 20.000 i 230.000 pessetes respectivament, l'entrega del festival de cinema Sandoz amb 97.048 pessetes, el partit de futbol solidari Siemens-Laforsa 141.661 pessetes i el comitè de solidaritat espanyola al cor de Suècia que va donar 65.965 pessetes. Això va implicar que la vaga no fos únicament coneguda al Baix Llobregat i Catalunya, si no que persones a Suècia tinguessin noció del que estava passant.

En conclusió, gràcies a parròquies, comitès de Suècia, anònims (entre d'altres) es va aconseguir recaptar més de 500.000 pessetes en forma de donatius, fent que part de la població nacional i internacional contribueixi en la causa per fer visible la seva reivindicació

Ingressos caixa de resistència LAFORSA→ 22 de Desembre 1975 (1.870.701 pessetes)
 31 de Desembre 75 (2.131.826 pessetes)
 18 de Febrer 76 (4.987.035 pessetes)
 TOTAL 3 MARÇ 76 (5.847.519 pessetes)

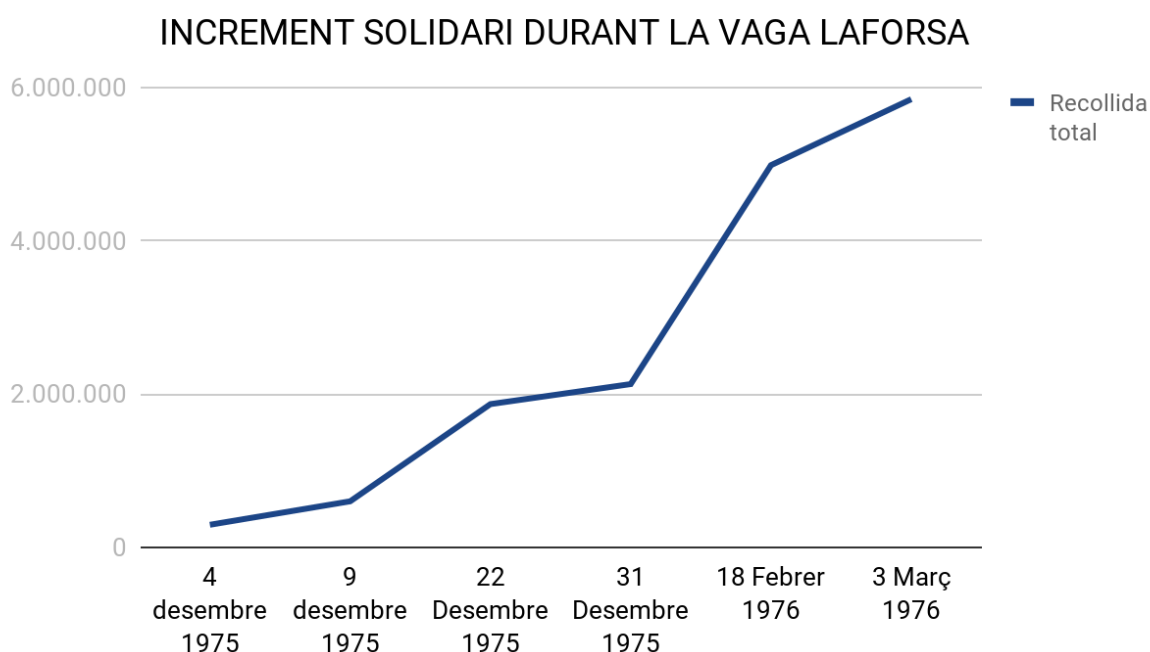

Figura 25. Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre "O tots o cap"

Aquest gràfic mostra l'increment solidari durant la vaga de Laforsa des del 4 de desembre fins el 3 de març de 1976, dies després d'haver finalitzat la vaga.

En un primer moment, el 4 de desembre, dia del primer recull van comptar amb 296.975 pessetes. Una setmana després, la xifra va augmentar fins les 602.809 pessetes La recollida total a dia 22 de desembre de 1975 va ser de 1.870.701 pessetes. Nou dies després, gràcies a recollides nadalenques la xifra es va situar en 2.131.826 pessetes, 300.000 pessetes més en només 9 dies.

A data de 18 de febrer, dies abans d'acabar la vaga, la xifra tocava els 5.000.000 de pessetes (4.987.035 pess.). Però tot i haver finalitzat la vaga, el dia 3 de març la xifra es va situar en 5.847.519 pessetes.

En conclusió, la vaga agafà importància i les solidaritats van incrementar fins situar-se gairebé a les 6.000.000 de pessetes, una xifra molt elevada, donant lloc a dades elevades equiparable amb les donacions d'altres vagues registrades.

ENTREVISTA SIMÓN RÓDENAS

-Usted nació en Santa Elena y a los 10 años empezó a trabajar. ¿De qué trabajó? ¿Cómo fue su experiencia trabajando siendo tan joven?

Trabajé en botones en el hotel de lujo del Pueblo llamado *el Mesón de Despeñaperros*.

No sabría cómo describir mi experiencia trabajando siendo tan joven ya que era una cosa normal en aquella época. En mi caso, desde pequeño era un “chaval” corpulento y parecía que tuviera catorce años en vez de diez. Si tuviera que ponerle un adjetivo, sería negativa, ya que dejé el colegio y pasé a hacer catorce horas diarias, donde me trataban como un niño y en vez de pagarme me daban limosnas. Lo único que deseaba era marcharme de allí.

-Pocos años después vino a Catalunya a trabajar en talleres. ¿En qué consistía ese trabajo?

Fui a trabajar a Pedralbes a un taller de plásticos impresos donde se hacían vasos, cazuelas, rompecabezas para los alemanes, del cual yo le hacía el dibujo con una máquina. Allí estuve trabajando tres meses.

-Con 16 años entró a trabajar en Laforsa ¿cómo vivía día a día en la empresa antes de la huelga del 1975?

“Trabajaba de lunes a sábado doce horas. A mí eso me gustaba porque entré a trabajar en mantenimiento y eso me permitía poder moverme de un sitio para otro, siempre haciendo cosas nuevas, reparar, arreglar. Fíjate si me gustaba que pasé de cobrar 600 pesetas en la construcción a 475 en Laforsa, pero era lo que yo quería”

Además me acuerdo que todos los días terminábamos mis compañeros y yo tarde y nos íbamos al restaurante a comer, donde nos daban las sobras de la comida. Un día decidí irme a comer a casa de mi madre, ya que me negaba a comer las sobras de nadie. Esas pequeñas cosas me hacían rebelde.

-¿Por qué fuiste despedido de la empresa varias veces? ¿Cómo consiguió que te readmitieran?

“Por lo que te comentaba antes. Yo entré a Laforsa como aprendiz de electricista y me cambiaron al taller mecánico de mantenimiento. Pero veía que se cometían injusticias conmigo y era una cosa además continuada. Todos los jefes tenían una enseñanza militar

y te trataban como si estuvieras haciendo la “Mill”, donde si no hacías lo que ellos te decían, pasabas a ser una persona de no gusto para la empresa. Y yo era de esos”

“Yo estaba muy bien, trabajando en mantenimiento, pero me casé y me cambiaron el horario y no estaba de acuerdo y se lo dije a mi jefe, del cual no entendió mi situación. Decidí interponer una demanda. La gané y me tuvieron que poner al turno que yo tenía. Después de varios conflictos, un compañero me dijo que para no ser despedido, que me presentara a unas elecciones sindicales. No se presentó nadie y las gané, lógicamente.”

-Seguimos hablando de la huelga... ¿Cómo vivió el principio de la huelga?

“Nosotros llevábamos en conflicto varios meses. Justamente el día que se inició la huelga estaba con Cerdán con los abogados laboristas y al volver nos dijeron que había sido despedido Antonio Soria. No queríamos la huelga pero lo que ocurrió merecía una huelga y nos solidarizamos. “Así que la empresa decidió aplicar la ley de *divide y vencerás* y despidió a 157 personas, de las cuales estaba yo.”

“Además el inicio de la huelga coincidió con los días previos de la muerte de Franco, donde ya se sabía que iba a morir y yo al entrar decía a mis compañeros en los vestuarios: ¡Franco a muerto! Hasta que fue verdad. Eran momentos muy difíciles puesto que éramos la única empresa en huelga de toda España y la represión fue importante y muy fuerte, donde el miedo estaba presente”

-¿Cuál fue su papel en la vaga de Laforsa? ¿Y como líder político y sindical de la época?

Mi papel era de una persona convencida que si uníamos las fuerzas de todos lados y de toda la gente íbamos a conseguir lo que queríamos. Así que mi objetivo era tirar adelante en la huelga y hacer todo lo posible para reivindicar los derechos. También ayudar a los demás. No puedo decir mucho más.

-¿Qué repercusión tuvo la huelga de Laforsa en la sociedad?

“La tuvo. El recién coronado de Juan Carlos vino a Cornellá, a la ciudad del cinturón rojo de Catalunya para hacer presencia. Además el conflicto se expandió internacionalmente, en países como Suiza, Suecia, Irlanda, Inglaterra, Francia, en definitiva, solidaridad de todas partes del mundo y nosotros hicimos un trabajo propio del momento en que vivíamos. Es decir, estábamos en una dictadura con un dictador recién muerto, con unos asesinos deseando matar, como en Atocha y teníamos miedo, claro.”

-¿Qué influencia tuvo la vaga en el movimiento obrero de Cornellá? ¿Y en el Baix Llobregat?

La influencia de la vaga de Laforsa ya venía de lejos junto con la Siemens y Pirelli y demás empresas de Cornellá. Además donde había un comunista en una empresa, había solidaridad y la influencia fue tremenda. Laforsa era una empresa puntera, cualquiera trabajador con problemas tenía nuestro apoyo.

-¿Cómo continuó su vida laboral después de Laforsa?

Después de Laforsa seguimos hasta el año 1981, que es cuando cerró y nos quedamos con el patrimonio de la empresa y la fuimos vendiendo hasta 1985, que se cerró totalmente ya que la vendimos a unos hosteleros. “Estuve mucho tiempo buscando trabajo y nadie me daba, ya que estaba en las listas negras. Incluso un empresario me dijo delante mío que daba el perfil por experiencia pero al saber quién era, me dijo que cogería a un chaval de 18 años ya que sería fácil moldear”

Y no encontraba trabajo y vivía con la indemnización de Laforsa. Con ese dinero me vendieron una furgoneta y me metí de autónomos a repartir. A los dos años me salió un trabajo en una empresa de pinturas en Sant Boi, donde estuve 14 años.

-¿Y su vida sindical y política?

Estuve de sindicalista hasta que CCOO nos cerró la unión local, donde tuvimos problemas muchos problemas con ellos y me afilié a los sindicatos de transportistas de Barcelona. Poco más...

-Y sobre el libro... ¿Cómo surgió la idea de hacerlo?

La idea surgió en el año 1985, cuando cerró la fábrica. Cerdán, González y yo se lo habíamos dicho a otros compañeros pero no estaban por la labor. Nos fuimos una Semana Santa a Tremp y nos llevábamos documentación para empezar a recopilar para redactar. Pero al final nos olvidamos un poco de libro. A los años, con los datos que teníamos, Cerdán y su nieto se puso en marcha y ordenó todo. Cerdán fue el alma del libro, sin él no habría salido adelante, nosotros solo aportamos conocimientos.

Esto tenía una parte de CCOO, pero nunca quisieron involucrarse en el libro. Aún no entiendo como pudo haber tanto odio para no querer ayudarnos. Más adelante quedamos con Balmon, dijo que él lo hacía. Luego los chicos de Tigre de Papel, se enteraron y se ofrecieron a publicarlo con su editorial.

-¿Cómo fue el proceso de elaboración del libro con sus compañeros Esteban Cerdán y Manolo González?

Un poco es el que te comentado antes, nosotros guardábamos todo el material y lo fundamental lo trasladamos al libro para visibilizar el conflicto.

-¿Cómo consiguieron que se publicara el libro? ¿Tuvisteis algún problema?

Lo que decía antes, quedamos con la editorial del ayuntamiento con Balmon y dijo que lo hacía él. Luego los chicos de Tigre de papel a los años se enteraron y se ofrecieron a publicarlo en su editorial, hasta el día de hoy.

No, no tuvimos ningún problema. Lo único es que queríamos editarlo con la editorial de comisiones obreras y se nos negó. Luego quisimos hacerlo con la fundación García Nieto, pero estaba muerto. Si no hubiera estado muerto, sí que lo hubiéramos hecho con su fundación.

-¿Dónde vive ahora? ¿Cómo es su día a día?

“Vivo en Cunit. Mí día a día es un poco sin parar, pero en realidad no hago nada. Me gustaría hacer más cosas pero no puedo. Mi compañera murió, la madre de mis hijos, que también estuvo en la huelga, pero cayó enferma y murió. Eso me hizo perder la noción de todo”. Era una época donde tuve problemas con el partido “porque vivía pensando en la verdad o en mi verdad, en la justicia”.

Hace unos pocos años me volví a casar.

-¿Qué opinión le merece la situación política actual? ¿Y la situación del movimiento obrero?

“No soy independentista, soy internacionalista, las fronteras no me gustan. Me parece que los dirigentes de la marcha de Catalunya al independentismo, por experiencia, han buscado que no se llegue a la independencia. Catalunya y Laforsa son cosas diferentes, pero tienen alguno en común: si quieres conseguir algo, tienes que reunir al pueblo y decir que tu objetivo es justo, no se puede excluir a una parte.”Tienes que hacer que el cristiano sea ateo y el ateo cristiano”. Pero para mí Puigdemont sigue siendo el presidente de la Generalitat.

“La situación del movimiento obrero actual es preocupante y atractiva. Nunca en España ha habido tantas movilizaciones.” Tengo la esperanza de que las nuevas tecnologías ayuden a unificar.

ENTREVISTA ANTONI BALMON

-Bon dia alcalde. Vostè va néixer a Sant Boi però als dos anys es va traslladar a Cornellà amb els seus pares. Com va ser la seva infància a Cornellà? Què recorda?

Recordo una infància molt tranquil·la, molt familiar relacionada amb el món de l'escola i després amb les relacions familiars que tenien en aquell moment molt

bona ja que tenia als germans del meu pare i per tant compartíem coses del barri. També la vida que fèiem a casa era molt tranquil·la. Jo sempre explico que no teníem televisió, teníem altres recursos i ho aprofitàvem per conversar i estudiar. A més a més recordo en aquella època on la escola em va marcar positivament.

-On va realitzar els seus estudis primaris i secundaris? Què va estudiar a la universitat?

Jo vaig fer un trajecte important, començant en una acadèmia que es deia Alicia Ortega perquè en aquella època no havia moltes escoles públiques. Després vaig inaugurar vuit anys com alumne a l'escola pública de Sant Ildefons. D'aquí vaig passar a fer una part a l'escola Sant Miquel i després al Francesc Macià al institut.

A la universitat no vaig arribar, vaig progressar en altres coses i com tenia moltes inquietuds socials vaig començar a fer Sociologia i després vaig convalidar amb econòmiques a Bellaterra.

-Com era la gent i la vida al barri Sant Ildefons? I els serveis que s'oferien en aquella època? Quines diferències troba entre la ciutat de Cornellà dels anys 70 i l'actual?

Era molt diversa, molta gent que venia de molts llocs diferents d'Espanya. On vivia jo hi havia gent de Còrdova com els meus pares, de Galícia, del centre, de Saragossa i de França que eren exiliats. Era una convivència rica i evidentment de compartir per intentar millorar les situacions personals de les famílies.

En aquella època teníem pocs serveis, els carrers no estaven asfaltats, els espais estaven degradats, però jo realment no ho recordo amb mancances important, jo no identificava mancances, identificava la situació que creava l'absència de llibertat.

Hi ha moltes diferències entre la d'abans i l'actual, el passatge humà a canviat, per exemple. També la transformació de la ciutat que la em retornat la seva dignitat,

primer els serveis, després l'equipament esportius, socials, lúdics i ara que sigui una ciutat verda.

-On viu actualment? A quin barri?

Visc al barri de l'Almeda des de fa dues dècades.

-Ara parlem de Laforsa... Recorda la vaga de Laforsa? Com la va viure?

Si. Jo tenia 15 anys i unes amigues meves que vivien al barri les anava a buscar allà cada dia. Aquella part del barri ja no existeix perquè els edificis tenien aluminosis i els van enderrocar, però el espai que conformava sí que el recordo. Era un moment del qual jo tractava d'entendre el perquè aquells treballadors estaven en vaga i compartia amb ells les primeres hores del dia i més tard on estava CCOO. A més a més recordo un compromís important en les assemblees que s'organitzaven per després anar a les botigues a buscar llet, arròs, lleties per ajudar a les persones que ho estaven passant malament.

-Quin impacte/repercussió social va tenir en el moviment obrer de l'època a Cornellà i al Baix Llobregat? I a la resta de Catalunya?

El Baix Llobregat sempre havia tingut una organització important. Primer va ser quan es va crear la sindical comarcal, però també va haver una organització ciutadana dintre de les entitats veïnals i en els instituts. També és veritat que en el món sindical, la seva lluita estava motivada per les seves circumstàncies salarials i condicions laborals, però a la vegada pel seu compromís amb la lluita contra el Franquisme i la defensa de la democràcia. I jo crec que hi va haver diferents vagues, però la vaga de Laforsa va coincidir amb la mort de Franco i això va obrir un nou moment, on el paper de les dones era molt visible. Va ser un moment d'obertura i confiança.

A Catalunya érem una generació molt compromesa, més que la burgesia. Sortia al carrer el món obrer, que defensava les llibertats de la nació de Catalunya, on dèiem: *estatut, llibertat i amnistia*. Va ser una força important impulsada per CGT i CCOO i políticament aquella època.

-Com creu que va influir la vaga de Laforsa en el desenvolupament del moviment obrer de l'època?

Li va donar més confiança i credibilitat de que podia haver una bona organització d'un món obrer que estava en la defensa de les seves condicions laborals i així poder aconseguir un Estat democràtic i una unitat política.

-Sobre el llibre “O Tots o cap...” Com li va arribar la història del llibre?

Va ser a través del seus promotors, on jo tenia una bona relació personal. A més a més perquè jo tenia 15 anys quan va passar i als 14 ja era a les vagues i sempre he sigut afortunat de estar a prop de tot el que ha passat en aquesta ciutat i els seus protagonistes. Quan em van plantejar el llibre, es evident que formava part de la meua història i teníem que recolzar dins de la memòria històrica de la ciutat.

-Quina intervenció va tenir vostè amb el llibre per a que fos possible la seva publicació?

La que comentava. És un projecte que dintre de la memòria històrica, es volia recuperar la història d'aquella vaga, per tant, teníem que ajudar i col·laborar. Però els protagonistes son sempre la gent que ho escriu i que va lluitar.

-Què opina del resultat del llibre?

Bé, jo crec que tenir en un espai moltes veus i mirades diferents del que va passar a nivell local, comarcal i nacional, crec que per la gent que està interessat en el futur estarà molt bé. Perquè a més són visions que no son sectàries ni segades, es el que va passar, on els protagonistes expliquen com van lluitar, com es va produir. Tots consideren que va ser així.

-Sobre la vaga D'Elsa... Com la recorda?

Recordo a Nogales, Ortigues, que eren gent molt jove que eren els protagonistes d'aquella vaga i a més gent molt entranable. Recordo que feien activitats per recollir diners, es va aguantar molt i que es va fer una vaga sindical i política. Jo crec que aquest és la força del Baix Llobregat, com t'explicava abans, que hi havia una dualitat entre la part sindical i política.

-Quina repercussió va tenir en el moviment obrer? Va ser tant important com la de Laforsa?

Totes aquestes vagues van tenir una repercussió, on cada vegada feia consolidar el moviment obrer de l'època, donaves un pas endavant, però t'havies de sacrificar molt, ningú et regalava res, les coses no es conquistaven con si res. Més allà de la vaga hi havia un gent molt sòlida que sabien perfectament quin era el límit, quan s'havia de negociar i quan pactar. Com deia Cerdán, “a la gente se le tiene que mirar a la cara” i jo he vist al Cerdán reunir-se allà i dir “fins aquí”, no com ara.

Totes les vagues van ser importants, es van emmarcar perquè els protagonistes eren molt essencials per saber el que passava.

-Quines associacions sindicals hi havia a Cornellà i al Baix Llobregat en aquella època?

Legalment estava la estructura sindical del Règim, però van tenir la intel·ligència les associacions democràtiques de guanyar aquelles eleccions sindicals del Règim per poder fer política sindical i democràtica. Després ens anàvem a poblacions de la comarca a fer reunions clandestines on es prenen decisions. Allà es va crear la Intersindical, un espai d'unitat política on estava tothom, això era molt important.

-Els sindicats mantenien una disputa per ser els més representatius de la comarca?

En aquell moment no, jo crec que això es respectava, la gent sortia i ningú et mirava.

-Quin paper va tenir els partits polítics en el moviment obrer de Cornellà?

Els partits polítics que eren clandestins van tenir un gran paper com el PSUC, Guàrdia roja, partits comunistes, moviments comunistes, lligues comunistes. Però fonamentalment va ser la gent del PSUC i altres persones que estaven a la Guàrdia Roja.

ENTREVISTA MANOLO GONZÁLEZ

-Usted nació en Riotinto pero a los pocos años marchó a Azuaga donde trabajó en las minas de plomo... ¿Cómo fue su infancia allí?

Mi infancia fue terrible. Las Minas de Riotinto era un pueblo muy culto porque allí estuvieron los ingleses explotando durante muchos años, donde era obligatoria la escolarización y si no tenias tu hijo en el colegio te descontaban del sueldo.

Mi padre en el año 1936 tuvo que marchar una noche porque los franquistas lo estaban buscando para fusilarlo. Huimos a Extremadura a trabajar y estuvimos escondidos durante varios años donde mi padre al pueblo no regresó por miedo a la represión. Así que mi infancia fue sin ir a la escuela. Pero mi madre en la empresa donde trabajaba le pidió un "cuartito" pequeño para poder enseñar a nosotros a escribir y leer. A mis 18 nos fuimos a vivir al pueblo.

-¿Qué recuerda de su época por Avilés?

Era un pueblo mediano donde hacían falta miles de trabajadores y como no había pensiones, ni hoteles ni nada, pusieron barracones. En estos barracones dormíamos en cada uno 600 personas, con literas y sin armarios.

Y sobre los trabajos, eran terribles, donde siempre habían heridos e incluso muertos, es decir, que las condiciones de trabajo eran mínimas y solo les interesaba el trabajo, no el personal. Pero allí no estuve mucho, solo meses. Fue una experiencia para saber más de la explotación, de lo poco que vale un obrero y de la vida.

-En 1962 entró a trabajar en la empresa Roca de Gavà y en 1969 fue despedido ¿qué ocurrió?

Lo que ocurrió fue que en el año 66 hubo unas elecciones donde el ministro decidió y abrió el sindicato para que participara gente. Los comunistas decidieron entrar en el sindicato vertical. Así que decidimos crear comisiones, haciendo reuniones 8 o 10 personas. Un día fuimos descubiertos y nos echaron a la calle. Y claro, además en Roca no había seguridad laboral, no existía.

Fuimos a un abogado laboralista para que nos ayudaran. Además vivíamos en casas propiedad de la empresa, donde pagábamos un alquiler en razón de nuestro contrato, que si te despedían tenías que dar las llaves al mes. Estuve diez años de *okupa*.

-¿La empresa logró que fuerais desahuciados de vuestra casa?

Si, perdimos todos los juicios, pero no llegué a ser desahuciado. Me llegaban cartas de desahucios, pero al final nada. Incluso me llegó a ofrecer el cura del barrio vivir en la parroquia si llegaba a ser desahuciado. Sé comportó muy bien.

-¿Qué ocurrió en el juicio que tuvo contra Roca? ¿Consiguió demostrar que fue un despido improcedente?

Se llevó a juicio lo que ocurrió, donde iba preparado con mi abogado laboralista, pero no conseguimos demostrar que aquel fue un despido improcedente. Pero luché lo que pude.

-Ahora hablando de Laforsa... ¿Qué recuerda del inicio de la huelga?

El conflicto ya venía desde hace tiempo. Vino un equipo técnico nuevo que querían poner un equipo de trabajo durísimo. Así que un día empezamos a organizar a gente como Simón y Cerdán. Planteamos lo que estaba ocurriendo y lo que debíamos de hacer y todos se afiliaron a Comisiones Obreras.

La huelga empezó por un despido y como ya estábamos organizados íbamos por los institutos, universidades, asociaciones de vecinos. En definitiva, muchos sitios para dar a conocer la huelga donde logramos que nos donaran muchísimas pesetas.

-¿Cuál era su papel en la empresa Laforsa ? y en la huelga?

Entré de enlace sindical en las primeras elecciones y era jurado de empresa. En la huelga era uno más.

-¿Y como líder político y sindical?

No me gusta la palabra líder, yo soy un currante con consciencia. Pero cuando hablaba la gente me escuchaba.

-¿Qué repercusión tuvo la huelga de Laforsa en la sociedad y en los sindicatos?

En el Baix Llobregat la repercusión que tuvo fue enorme. Desde Montserrat hasta Vilanova hubo una huelga general en solidaridad con nosotros y duró bastante. También hubo huelgas como Siemens, Elsa o Pirelli, pero como la de Laforsa no la tuvo nadie. Y no era porque fuéramos mejores o peores, fue por la labor que hicimos. Incluso vino el rey, quiso hablar con nosotros. Pero pusimos la condición que si hablábamos que fuera de la amnistía. Se negaron.

Laforsa no fue una huelga de los trabajadores, fue política porque hablábamos del Régimen, del Estatuto, de la Amnistía y la represión.

-¿Qué influencia tuvo la huelga de Laforsa en el movimiento obrero de Cornellá y Baix Llobregat?

La influencia fue potenciada por Comisiones Obreras, donde ya era fuerte y fue escuchada en todos los sitios. En definitiva, fue muy positiva.

-¿Cree que hay un antes y un después de la huelga de Laforsa o es una huelga más?

Sí que tuvo un antes y un después la huelga, pero lo que pasa es que después de Laforsa, se normalizó en la comarca, pero se siguió reivindicando. Los sindicatos cambiaron mucho. Se ha convertido en el sistema y eso no es bueno.

-¿Llegó a afiliarse en algún partido y tuvo algún cargo político?

Sí estuve en el PSUC durante muchos años. En Viladecans fui responsable del PCC donde llegue a ser concejal durante 11 años. Al principio entré por el PSUC pero como hubo una ruptura, me afilié al PCC. Yo no quería ser concejal, a mí pusieron en las listas en el número 10 y sacamos 9 concejales, pero como se fue uno de nuestro grupo, entré yo.

-Hablando sobre el libro O todos o ninguno... ¿Cómo surge la idea de hacer el libro?

Fuimos Esteban y Simón con la familia a un pueblo de Lleida donde había un compañero de partido que tenía una pensión allí. Estuvimos 3 días allí y ya estábamos con la idea de hacer el libro, pero al final la idea se quedó allí. A los años lo retomamos y sí que se hizo.

-¿Cómo fue el proceso de elaboración del libro con sus compañeros Esteban Cerdán y Simón Ródenas?

Nos reuníamos y acordábamos como íbamos hacer las cosas, es decir, hicimos una maqueta de lo que queríamos que fuera el libro y hacer reflejar lo que fue el movimiento obrero en aquella época. Queríamos centrarlo en Laforsa. Esteban fue el que más escribió, las cosas se tienen que decir.

-¿Cómo consiguieron publicar el libro? ¿Tuvieron problemas?

Primero lo llevamos a Comisiones Obreras donde nos dieron esquinazo. Ya no son lo que eran, surgieron gente nueva, de otra forma de actuar. Paco Ruiz lo tuvo seis meses para haber si lo podía editar, pero al final lo rechazó.

Más tarde tuvimos una reunión con el ayuntamiento de Cornellá y se lo presentamos a Balmon y aceptó porque Laforsa es parte de la historia del pueblo. No nos pusieron ninguna pega e hicieron 500 ejemplares en bibliotecas y museos de historia. Más adelante vinieron los de Tigre de Papel y nos consultaron si lo podían editar en catalán y obviamente aceptamos.

ENTREVISTA MANUEL CAMPO VIDAL

-Bon dia Manuel. Vostè va néixer a Camporrells (Òsca) i als nou anys va arribar al barri d'Almeda de Cornellà. Què recorda del Cornellà de la seva infantesa i joventut?

Al arribar amb nou anys a Cornellà del Llobregat vaig instal·lar-me al barri de l'Almeda. Era un barri on s'estava coent molta indústria i es notava molt que havia una falta d'equipaments i serveis en el barri i en tota la ciutat. Un dels moments més durs al arribar va ser quan vam patir la riuada del Llobregat de l'any 62. Tota la ciutat i pobles del voltant ho vam passar molt malament ja que es va inundar moltes cases, de les quals una va ser la meua. Però recordo una bona infància en general.

-On va realitzar els seus estudis primaris i secundaris? I a la universitat?

Vaig realitzar els meus estudis primaris a un col·legi de Cornellà, però el Batxillerat el vaig fer a un institut de Hospitalet, del qual cada dia havia d'agafar els ferrocarrils. A la universitat vaig estudiar periodisme i una enginyeria.

-Quan va començar la seva labor periodística?

Sempre, des de petit m'havia agradat el tema de periodisme, per això vaig decidir estudiar-ne això. Vaig començar la meua labor periodística com a corresponçal a petits diaris de la comarca com Telexpress a l'any 1972.

-Ha militat algun cop en algun partit polític?

Si. He estat militant en el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) durant diversos anys del franquisme ja que sempre he tingut curiositat pels moviments de esquerra i pel progressisme.

-Parlant de Laforsa... Com va viure la vaga? Què recorda?

La vaga de Laforsa va ser importantíssima. Va aconseguir reunir a tots els moviments veïnals, estudiantils de tota la comarca. Va ser el destructor del franquisme al Baix Llobregat i va aconseguir que un poble es mobilitzés per a reivindicar la injustícia que patien els obrers de la fàbrica.

El principi de la vaga la recordo molt propera ja que vivia a només 150 metres de la fàbrica i vaig anar veient com cada cop s'anava apropant més col·lectius que es van solidaritzar en tot moment amb ells.

-Quin paper hi va tenir vostè?

El meu paper bàsicament era d'una persona que es dedicava a traslladar als diaris el que estava passant en aquell moment durant la vaga i fent veure que aquella vaga no era una qualsevol, havia aconseguit aglutinar a tot una sèrie de moviments socials, no només l'obrer.

-Quina repercussió/impacte creu que va tenir en el Moviment obrer de Cornellà i Baix Llobregat?

La vaga de Laforsa va ser la més important de la comarca en aquells moments. Repeteixo, va aconseguir unir a tota una sèrie de moviments que demanava un democràcia i Laforsa va ser l'impulsador per a que fos realitat.

-Quines associacions sindicals hi havia a Cornellà i al Baix Llobregat en aquella època? Va participar vostè en alguna?

Les organitzacions que havien en aquella època eren principalment Comissions Obreres, la més forta. Però també hi havia d'altres com la USO, CNT, UGT encara il·legalitzades i que van fer un paper esplèndid durant la vaga general tot i que no eren organitzacions legals.

-Els sindicats o els partits mantenien una disputa per ser els més representatius de la comarca?

En aquell moment no. Els sindicats i els partits més esquerrans sempre defensaven al moviment social abans dels seus interessos per a que una democràcia fos realitat. Es respectava en tot moment la veu del poble abans dels seus interessos.

-Quin paper van tenir els partits polítics en el Moviment obrer de Cornellà?

El paper que tenien els partits polítics, en aquell moment il·legal, era donar veu a tota mena de problemes que hi havia en aquells moments.

-Quins canvis troba entre el moviment obrer de la Transició i l'actual?

Aquell moviment obrer de la Transició va ser un dels forts de la història de Catalunya i del Baix Llobregat. L'objectiu d'aquell moviment era fer pinya per a poder enderrocar el franquisme i millores en tots els sentits

Aquest moviment a canviat molt amb les tecnologies, no té res a veure amb el que s'havia format durant els anys 70. Les reivindicacions són molt diferents a les d'ara.

ENTREVISTA JOAN TARDÀ

-Bon dia Joan. Vostè va néixer a Cornellà un 26 de setembre de 1953, en quin barri vivia? Què recorda de la seva infància i joventut ?

Jo vivia al barri central, on estem ara. Recordo una infància bonica, anava a una escola que era a prop d'aquí. Sóc de família de classe obrera, com la majoria dels nens de la meva generació i això implicava començar a treballar als 14 anys mentre estudiàvem. De fet, estar vivint a Cornellà implicava poder estudiar i treballar alhora per les facilitats de transport. Un dels treballs que vaig tenir va ser a les oficines de Laforsa durant dos anys, dels catorze als setze.

-On va realitzar els seus estudis primaris i secundaris? Què va estudiar a la universitat?

Com et deia, vaig fer els estudis primaris aquí a Cornellà i més endavant a Hospitalet perquè a Cornellà no hi havia instituts. A la universitat vaig estudiar Filosofia i Lletres. Al acabar em vaig fer catedràtic en Llengua Catalana.

-Quan va iniciar la seva vida política? Va ser amb Esquerra Republicana o amb un altre partit?

No. Vinc d'una família republicana i catalanista amb avis exiliats del qual no vaig conèixer. Com a molts joves, teníem inquietuds. Abans d'entrar en política em vaig ficar dintre de comissions del barri. Eren grups de veïns que s'organitzaven clandestinament per provocar mobilitzacions.

A principis dels anys 70 vaig acabar parant en el PSUC. Això va implicar que conegués de manera transitòria tot un món ja que eren molt organitzats i lluitaven amb tot el que tenia a veure amb el moviments socials de l'època

-Per què va ser expulsat del equip de govern del PSUC de Cornellà quan era regidor de cultura l'any 1981?

Perquè va haver un moment que el PSUC em va deixar d'interessar quan va acceptar la bandera espanyola i la monarquia. I clar, jo ja em sentia independentista, republicà i jo en aquell moment no ho entenia..."Per què s'ha d'acceptar la monarquia i la bandera espanyola? no no...". Aleshores vaig plegar, però "no em vaig anar amb un cop de porra, saps?" No em sentia identificat, perquè en els fons jo volia una república encara que fos espanyola.

A més a més, en aquells moments es va originar dos corrents al PSUC: un prosoviètic i un altre eurocomunista que va fer acabar molt malament, fins i tot a la violència física.

-Parlant de Laforsa... Què recorda de la vaga?

“En aquell moment participava a la lluita política de Cornellà a través de les comissions de barri i per tant això implicava que conegués la problemàtica de la fàbrica. Abans havia participat en la lluita quan Elsa estava en vaga. Aquella vaga va servir d'experimentació per la de Laforsa, utilitzant tècniques que englobessin tots els ciutadans possibles.

“Per tant, la vaga de Laforsa va ser la versió 2.0” per la importància que va tenir. Per manifestar-se portaven la roba de l'empresa, les dones ajudaven molt i recordo l'orgull que els treballadors van tenir al ser sempre acompanyats per les seves dones mentre passejaven pels carrers.

Un altre aspecte d'aquesta vaga va ser la normalitat en tot moment. No van voler que es veies com una aturada en clandestinitat i violenta ja que no va ser així. “La violència només va ser adoptada pels policies i els gerents de l'empresa amb tècniques de no diàleg.”

“Encara que no fos amb èxit o no, que la va ser, va ser una experiència ciutadana. Per exemple el compromís en el Congrés de cultura catalana de Cornellà va ser un moment de la història que els treballadors viuen experiències de molta fraternitat i va servir per fer-nos sentir poble i de estar orgullosos del que s'estava fent”

En resum...el moviment obrer a Catalunya sempre haurà d'explicar-se a través de la vaga de Laforsa, ja que va ser una de les vagues més llargues, o si no m'equivoco la més llarga que ha organitzat la classe treballadora en els darrers 50 anys.

-Quin va ser el seu paper durant la vaga?

“El meu paper va ser de ciutadà solidari i participatiu en les mobilitzacions, ajudar, donar suport als tancaments, fer agitacions. Va ser molt secundari però vaig estar molt orgullós del que vaig fer”

-Quina repercussió/impacte creu que va tenir la vaga en el Moviment obrer de Cornellà i el Baix Llobregat?

Va ser clau en el moviment obrer de l'època. No només tenia en compte les reivindicacions dels treballadors, sinó també va originar vagues generals polítiques, que va tenir un gran impacte. “Les vagues van anar adquirint un univers amb no només les reivindicacions, repeteixo, sinó també laborals, per la lluita de la democràcia i el fi del Règim.”

-Com creu que va influir la vaga de Laforsa en el desenvolupament del Moviment obrer de l'època?

Va ser definitiu perquè posteriorment tota vaga com la de Laforsa, tenia tàcticament com a prioritat reivindicar i tenir en compte els problemes de la ciutadania. Vol dir això que el moviment obrer va abandonar les reivindicacions exclusivament laborals, per assolir altres objectius com la lluita per reivindicar les deficiències dels barris, desocupació, carestia de la vida... Donant lloc a una lluita obrera i democràtica alhora. Sense aquells grans càrrecs sindicals no hagués sigut possible.

-Quines associacions sindicals hi havia a Cornellà i al Baix Llobregat en aquella època?

Bàsicament Comissions Obreres que havia tingut l'encert d'anys abans fer que els seus representants estiguessin legitimats pels treballadors en assemblees dins del sindicat Vertical. Va ser un gran encert que les vagues fossin convocades dins del cor dels sindicat feixista. Comissions va ser la més important i hegemònica alhora, perquè va aglutinar al nombre més alt de treballadors de tots els sectors dins les seves files. Anys després van començar a haver discrepàncies dins l'òrgan de com encarar el futur. Hi havia corrents que defensaven l'acció unitària tradicional per tal de crear una Intersindical i d'altres que defensaven que CCOO que fossi un sindicat amb un canvi. "Però s'ha de dir que sense la vaga de Laforsa això no hagués passat. Ara bé, potser crec que hagués estat bé més experiències de Laforsa per tal de defensar l'existència d'un únic sindicat."

-Els sindicats o els partits mantenien una disputa per ser els més representatives de la comarca?

No, perquè per exemple, l'hegemonia del PSUC i de les Comissions Obreres era aclaparadora, cosa que va beneficiar a la vaga de Laforsa.

-Quin paper tenien els partits polítics en el Moviment obrer de Cornellà?

Determinant. De fet tota la gent de Comissions Obreres eren persones que votaven al PSUC o organitzacions comunistes. A més a més, "en general els perfils esquerrans... tots eren persones... humils, sacrificades i treballadores, fent que tinguessin una gran admiració". El paper que van tenir va ser molt interessant perquè era un moment que no havia oportunitats partidistes.

-Quins canvis troba entre el moviment obrer de la Transició i l'actual?

Té poc a veure, tot i que els valors són els mateixos. El moviment actual té connotacions diferents donat als canvis de sistema de producció, que són més actualitzats. Encara penso que els sindicats tenen un repte i és saber canviar els sistemes de producció atenent interessos bàsics dels treballadors. Perquè si els sindicats només s'esdevenen com a gestionaries dels treballadors anem malament.

D'altra banda penso que els sindicats han de ser difusors de la llibertat i la fraternitat, a part de gestionar els conflictes i "el que et diré ara pot ser de bojos" però afiliar-se a un sindicat hauria de ser obligatòria donada la importància de defensar els drets.

ENTREVISTA ANTONI POVEDA

-Bon dia alcalde. Vostè va néixer a la Carolina (Jaen) i als quatre anys es va traslladar a Sant Joan Despí, en quin barri vivia?

Què recorda de la seva infància i joventut?

Vivia al barri de les Planes. Era un barri on tot just quan vaig arribar s'estava construint, on molta gent veníem de fora, la gent treballava i els caps de setmana les famílies ficaven totxos fins acabar els pisos.

És un canvi molt gran ja que el barri de les Planes actualment té més de 10.000 habitants i té diversos equipaments com escoles i biblioteques. Quan vaig començar anar a l'escola no vaig poder anar al meu barri per què no havia escoles, havia d'anar a Cornellà. També me'n recordo que havia molta manca de serveis i equipaments.

-On va realitzar els seus estudis primaris i secundaris? Què va estudiar a la universitat?

Allà a Cornellà a l'escola Sant Miquel i després a l'institut a l'escola industrial. A la universitat vaig estudiar periodisme.

-Diu que va estudiar periodisme... A quins diaris treballava? En què consistia la seva feina?

Jo vaig treballar al Tele-Xpress i a El Periódico. Vaig ser cap de premsa.

-Quan va iniciar la seva trajectòria política? De quina manera?

Com a moltes persones va estar motivada per la consciència social per la falta de serveis i equipaments com ambulatoris, escoles, metges, biblioteques, un sense fi de manca de serveis. El meu objectiu era millorar els pobles socialment, tenir drets, llibertats, reivindicar fent que acabés amb el PSC.

-Parlant de la vaga Laforsa de 1975... Què recorda de la vaga?

El Baix Llobregat sempre ha estat una comarca molt obrera. Una part de les empreses importants de Catalunya estaven aquí. Com Seat, Gallina Blanca, Laforsa, Elsa, Siemens. Havia molt bona mà d'obra, hi havia molts treballadors de fora amb moltes ganes de treballar per millorar les condicions de vida aquí a Catalunya.

Això, en la nostra consciència es va formar un moviment obrer mobilitzat i organitzat per tal de aconseguir millores laborals. El moviment obrer estava molt lligat amb Comissions Obreres en clandestinitat, amb el moviment comunista i a partir d'aquí es

va començar a fer front en busca de justícia del món laboral. En aquest cas amb Laforsa va ser un referent en aquell moment, amb una gran vaga i llarga i amb una solidaritat molt important dins del món treballador. A més a més va ser un punt de referència de solidaritat amb la resta d'empreses perquè al final érem conscients de que "si no defensàvem amb força, Laforsa" corrien el risc de que les altres empreses tinguessin una actitud molt feble.

-Com la va viure? Va tenir interès pel que passava?

Si, jo ja estava implicat en política. No vaig tenir cap protagonisme ja que no era treballador ni era sindicalista, però amb els meus companys vam participar en alguna manifestació i vam col·laborar de diverses formes per intentar defensar els drets dels treballadors.

-Quina repercussió/impacte creu que va tenir la vaga en el Moviment obrer de Cornellà i el Baix Llobregat?

Jo crec que molta. Com et deia abans va tenir una gran repercussió en el moviment obrer en defensa del sentiment de la classe treballadora, conscients de què si a Laforsa cedia corrien el risc de que una empresa com aquesta, pogués afeblir les altres.

-Com creu que va influir la vaga de Laforsa en el desenvolupament del Moviment obrer de l'època?

Va influir molt. També va ser un moment d'un sentiment de creure en que tothom s'havia de afiliar i que tenia que pensar en participar en una organització sindical per continuar reivindicant i què la unió fa la força. Si eren forts es podien defensar molt millor. El problema de l'empresa no només era d'un, sinó de tots.

-Quines associacions sindicals recorda hi havia a Cornellà i al Baix Llobregat en aquella època?

Estem parlant d'una època en que les associacions sindicals eren pre-clandestines pràcticament i tothom sabia a quina organització participàvem, on es portava mig en secret el moviment sindical, on estava molt centrat en Comissions Obrers. Després va venir l'UGT.

-Els sindicats i els partits mantenien una disputa per ser els més representatius de la comarca?

Els sindicats no per la seva consolidació inicial de defensa del moviment obrer. Quan va arribar la legalitat, l'UGT va tenir un paper molt important. Però crec que han de tenir rivalitats ja que s'escullen delegats. Però en general aquell moment no.

-Quin paper tenien els partits polítics en el Moviment obrer de Cornellà?

En aquell moment havia el PSUC, amb més influència. PSUC i CCOO tenien un assentament important en els municipis. Després amb la democràcia va arribar altres partits com el Partit Socialista, on va ocupar l'espai de molts municipis del Baix Llobregat. El paper era de defensa de la unitat abans dels interessos partidistes. Tots havien de treballar per a la dignitat de la comarca.

-Quins canvis troba entre el moviment obrer de la Transició i l'actual?

N'hi han molts. Primer s'ha aconseguit un canvi en les condicions laborals. El treball consisteix en no perdre totes les conquestes aconseguides anys enrere, perquè entre les retallades de la funció pública com hospitals, escoles, empreses... Tot va a pitjor. El món laboral també a canviat molt. Abans estava basat en grans empreses, cosa que ara no es així gràcies a moltes persones autònomes i emprenedores i s'ha reduït el nombre de treballadors de gran empreses. També els sous han canviat molt, les jornades laborals... N'hi ha un sense fi de canvis.

ENTREVISTA IGNASI RIERA

-Bon dia Ignasi. On va néixer vostè? En quin barri vivia? Què recorda de la seva infància i joventut?

Al barri de Sant Gervasi. Érem una família de sis germans i numerosa. “Érem molt pacífics, bàsicament per què no podíem fer el que ens donava la gana”. Recordo que els meus pares estaven ficats en el món del catalanisme, però s’evitava molt parlar de certs temes polítics com la guerra o del català en general.

D’altra banda teníem una situació econòmica molt restringida, però tampoc era una situació extremament dolenta, ens havíem d’aguantar.

-Quan es va traslladar a Cornellà a viure? Què recorda de la ciutat a nivell d’equipaments i serveis?

Després de l’estat d’excepció de l’any 69, al barri de Sant Ildefons 34 anys. Va haver un contracte per a la construcció de barris i edificis a tot Cornellà, però no van complir amb el contracte ja que s’havia de garantir un mínim de serveis bàsics. “Van construir quatre merdes de cases i van fotre el camp”. Per tant, havia una manca important d’equipaments escolars, ambulatoris...Només havien bars i molt bons.

-On va realitzar els seus estudis primaris i secundaris? Què va estudiar a la universitat?

Al col·legi de Jesuïtes de Sarrià. Com el meu pare treballava a una redacció de premsa jesuïta, va aconseguir que les matrícules de l’escola no fossin tan cares i ens ho podíem permetre.

-Quan va iniciar la seva vida política?

Vaig iniciar la política des de jovenet per què estava interessat. Fins que vaig arribar a ser diputat al parlament de Catalunya amb Iniciativa Catalunya Verds.

-Parlant de la vaga de Laforsa de l’any 1975... Què recorda de la vaga?

Tinc grans records perquè era corresponsal de premsa al Diari de Barcelona. Els corresponsals anàvem a totes les rodes de premsa, a l’ajuntament i estàvem molt atents amb el que passava. Recordo al Esteban Cerdán “ un maño del 31 que tenia uns ous impressionants, era més tossut que el papa de Roma, al Simón Ródenas, al Rulo” i parlava amb ells per documentar el que passava en tot moment.

-Quina repercussió/impacte creu que va tenir la vaga en el Moviment obrer de Cornellà i el Baix Llobregat?

Va tenir molt impacte, les tres vagues generals, però com la de Laforsa, cap. Un percentatge importantíssim d'obrers van secundar la vaga. Recordo que havia molts treballadors de Seat i de la zona de Bellvitge que eren de Cornellà i no van dubtar en defensar al seu poble.

Van saber convertir la vaga, no en una vaga dels treballador, si no sociopolítica. Va ser espectacular, va ser una gran lliçó de dignitat. Me'n recordo que la vaga va tenir un gran impuls gràcies al Congrés de cultura catalana durant el desembre al parc de les aigües, amb un referent comunista d'aquella època anomenat Manuel Campo Vidal.

-Com creu que va influir la vaga de Laforsa en el desenvolupament del Moviment obrer de l'època?

"Al moviment obrer va ser culminant per què va fer que arribés al top. Però la vaga també va fer que els moviments socials en general participessin activament i això és brutal" Però al moviment obrer va fer que amb la mort de Franco s'arribés a un punt d'inflexió per a la direcció que havia de seguir durant la transició.

-Quines associacions sindicals hi havia a Cornellà i al Baix Llobregat en aquella època?

Bàsicament el principal i més important era Comissions Obrers. Tot i la seva clandestinitat va saber molt bé infiltrar-se en les estructures del Sindicat Vertical.

-Els sindicats o els partits mantenien una disputa per ser els més representatives de la comarca?

No, en aquell moment no. "Tenien un objectiu clar i marcat i tenien collons" cosa que ara no. La cosa ha canviat molt, la lluita no és la mateixa perquè abans no hi havia gaire a perdre, ara si.

DOCUMENTAL

Un cop realitzades totes les entrevistes i el treball s'ha procedit a fer un documental per a què quedi constància de la vaga i la repercussió que va tenir. S'ha realitzat un guió i planificat com seria l'estructura del documental per tal de poder començar a gravar.

Un cop fetes aquestes tasques s'ha filmat en els llocs més importants i emblemàtics on va transcórrer l'aturada de l'empresa com: carrers de Cornellà on hi van haver les llargues marxes, la seu de Comissions Obreres, als terrenys de la pròpia fàbrica i a l'empresa Siemens, solidària amb els obrers. En aquestes ubicacions he explicat el que va succeir a la vaga.

D'altra banda s'ha buscat els millors moments de les entrevistes realitzades i s'han adherit al documental per tal de que es visqui de primera mà com va ser la vaga de Laforsa i la repercussió que va tenir a través dels seus protagonistes.

Per últim es van inserir vídeos filmats de l'any 1975 mentre transcorria la vaga, a més dels detalls significatius que caracteritzen un documental així com la música, títols de crèdit...

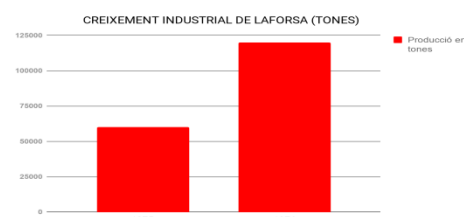

Es pot visualitzar al següent enllaç: <https://www.youtube.com/watch?v=f3YzjIcpD6w>

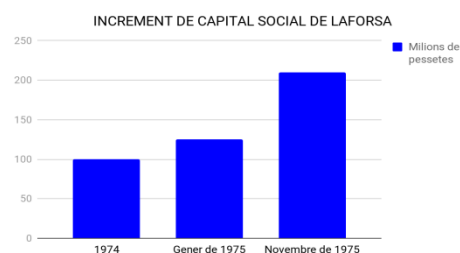
CONCLUSIONS PART PRÀCTICA

La vaga de Laforsa va ser una de les més llargues de tot el Baix Llobregat i Catalunya des de la Segona República espanyola. Mesos abans d'iniciar la vaga, els treballadors de la siderúrgia van aconseguir aturar el creixement industrial de 60.000 tones a 120.000 tones que pretenien els accionistes i Claudio Boada posar a terme durant els anys 1975 i 1976.

Per a poder fer factible el creixement industrial feia falta una forta inversió empresarial. La fàbrica va incrementar el capital de 100 milions de pessetes a 210 milions de pessetes. Va ser aconseguit, però les reivindicacions dels obrers van impedir una futura remodelació de la planta d'aceratge a costa dels baixos salaris i hores de treball dels treballadors.

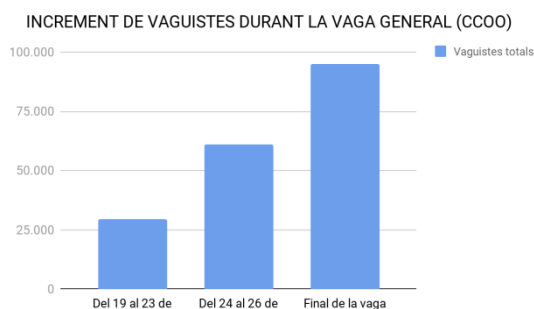
Elaboració pròpia a partir de dades del llibre "o tots o cap"

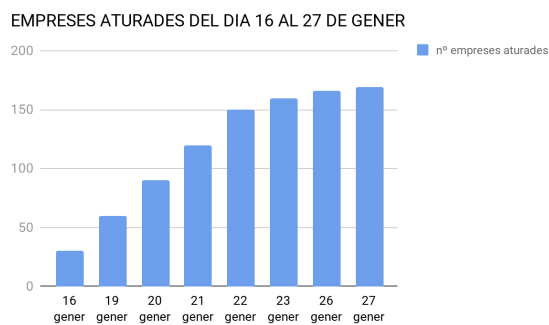
Elaboració pròpia a partir de dades del llibre "o tots o cap"

L'inici de la vaga va comportar una forta solidaritat tan social com monetària. Des d'un primer moment, els obrers van ser ajudats per treballadors d'altres fàbriques de la comarca que van anar fent aturades en desacord amb la situació que patien.

Un cop començada la vaga general i amb el suport de sindicats (tot i ser clandestins) va anar concentrant obrers de tots punts de la comarca i Catalunya, fent que gairebé 100.000 persones es mobilitzessin des del dia 19 de gener fins el final de la vaga. En un primer moment, el número de vaguesistes era de 29.658 durant els primers dies de la tercera vaga general de la comarca. Més endavant, la xifra augmentà en 61.095 fins als 94.946 que va tenir els últims dies. Per tant, la vaga va ser el detonant de grans mobilitzacions i protestes al Baix Llobregat, on va aconseguir unir cada dia més persones de la comarca.

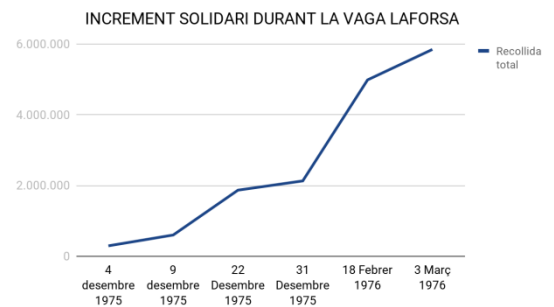
Elaboració pròpia a partir de dades de CCOO

Elaboració pròpia a partir de dades del llibre "o tots o cap"

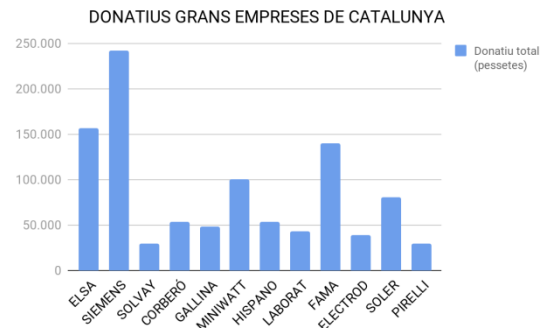
Però la vaga general també va aglutinar poc a poc treballadors d'altres empreses de la zona. Des d'un primer moment 30 empreses van haver de tancar per l'aturada dels seus treballadors en solidaritat amb els obrers de Laforsa. Tres dies després la xifra va augmentar fins a les 60 fàbriques, fins que el dia 27 de gener va arribar a 169 empreses aturades durant aquelles dates, donant suport els obrers de Laforsa. Això implica que la vaga va ser el culminant de la dinamització de la lluita obrera i sindical en aquella època.

La solidaritat monetària va ser vital per a fer possible que la vaga de la siderúrgia fos l'aglutinant del moviment obrer a la comarca. El primer recompte fet pels administradors de la caixa de resistència al 4 de desembre de 1975 va donar una xifra de 296.975 pessetes. Després de Nadal el número total va pujar fins 2.131.826 pessetes i 4.987.035 quan va finalitzar la vaga.

Elaboració pròpia a partir de dades del llibre "o tots o cap"

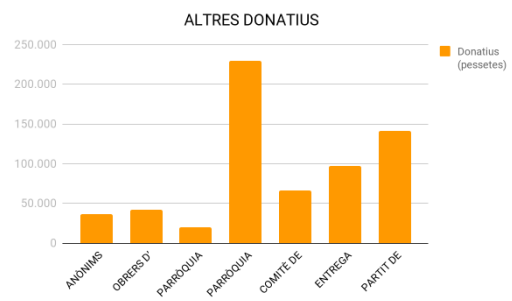
Un total de 5.847.519 pessetes van ser recaptats a la caixa de resistència gràcies als donatius de treballadors de grans empreses com Elsa, Solvay, Fama, Siemens, Pirelli. A més a més, els càrrecs sindicals i treballadors de la fàbrica van ser vitals per a continuar la lluita sociopolítica tan important que s'estava coent en un moment transcendent pel país. També la solidaritat va arribar al món eclesiàstic i fins i tot un comitè d'Espanya a Suècia que va fer que el conflicte s'internacionalitzés gràcies a la seva donació.

Elaboració pròpia a partir de dades del llibre "o tots o cap"

Elaboració pròpia a partir de dades del llibre "o tots o cap"

Elaboració pròpia a partir de dades del llibre "o tots o cap"

Les xifres de solidaritat van ser les més elevades registrades mai en una vaga de Catalunya, fent veure que les aturades van ser d'una importància essencial per poder aconseguir les reivindicacions dels obrers de la siderúrgia.

D'altra banda, el treballador Simón Ródenas de Laforsa, considera que la vaga va tenir una gran repercussió mediàtica i política, fent que el recent coronat Joan Carles I estigués a Cornellà del Llobregat. Fins i tot, que el conflicte arribés a països com Suïssa, Suècia, Irlanda, Anglaterra i França. A més, les vagues anteriors de les empreses Pirelli i Elsa van ser claus per a dur a terme el determinisme que feia falta per a què la vaga tingués la influència obtinguda.

Imatge de l'entrevista amb Simon Ródenas

L'entrevista amb Manuel González, treballador també de la siderúrgia demostra la importància que va tenir l'aturada de més de 100 dies, “ *la qual va tenir una repercussió des de Montserrat fins a Vilanova*” segons *paraules textuais de l'entrevistat*. La vaga va ser més important que les anteriors per la manera de fer les coses i no només va ser la vaga dels treballadors, sinó que va ser un moment de protestes amb el propòsit d'esdevenir una futura amnistia i un Estatut d'Autonomia.

Imatge de l'entrevista amb Manolo González

L'entrevista amb l'alcalde actual de Cornellà del Llobregat, Antoni Balmon, demostra que la vaga va ser reivindicativa gràcies als moviments socials de l'època. A més a més, la mort de Francisco Franco va significar un moment d'obertura i esperança, del qual les mobilitzacions de la nació catalana van estar presents i va donar credibilitat del que podia arribar a fer un bon moviment obrer en defensa dels seus drets.

Imatge de l'entrevista amb Antoni Balmon

L'entrevista amb Manuel Campo Vidal, corresponsal de "Tele Xpress" durant la vaga i un dels personatges que va traslladar el conflicte als diaris, fa demostrar que la vaga va ser importantíssima on "va fer unir a els moviments socials de l'època els quals es trobava els veïnals, estudiantils i obrers" segons paraules de l'entrevistat. A més a més aquella aturada va aconseguir un gran consens entre els sindicats clandestins així com el començament d'una ruptura d'un règim en descomposició.

Manuel Campo Vidal

Joan Tardà, diputat d'Esquerra Republicana al congrés entrevistat va participar durant la vaga i va tenir un gran interès pel fet d'haver treballant dins la fàbrica i tenir contacte directe amb obrers. Com a defensor dels moviments socials d'esquerres la vaga "fa demostrar un cop més que va tenir una gran importància social i què a l'hora d'estudiar el moviment obrer dels darreres 50 anys, s'ha de tenir en compte a Laforsa com a dinamitzador de la lluita obrera durant el final del franquisme", segons paraules del entrevistat. A més a més, aquesta vaga no només es va lluitar pels drets dels treballadors. També d'un moment de trencament del Règim i l'aposta per una democràcia.

Entrevista amb Joan Tardà

L'entrevista amb Antoni Poveda, actual alcalde Sant Joan Despí creu que la vaga va ser un referent en aquell moment, del qual va sorgir una gran aturada i longeva. A més a més amb una solidaritat molt important del món treballador. També va ser un punt de referència d'ajut amb la resta d'empreses, perquè els moviments socials de l'època eren conscients de que "si no es defensava amb força, Laforsa" corrien el risc de que les altres empreses tinguessin una actitud molt feble de cara a futures vagues, segons paraules de l'entrevistat.

Imatge de l'entrevista amb Antoni Poveda

L'entrevista amb Ignasi Riera, escriptor i periodista va reivindicar el moviment obrer durant el tardofranquisme i sobretot la vaga de Laforsa. Treballant amb el diari de Barcelona va estar present en actes com el Congrés de cultura catalana del desembre de 1975 a Cornellà del Llobregat. A més a més, segons l'entrevistat "Van saber convertir la vaga, no en una vaga dels treballadors, si no sociopolítica. Va ser espectacular i va donar una gran lliçó de dignitat. Recordo que la vaga va tenir un gran impuls gràcies al Congrés de cultura catalana durant el desembre al parc de les aigües, amb un referent comunista d'aquella època com Manuel Campo Vidal."

Ignasi Riera

Les dades, gràfics i les entrevistes evidencien que la vaga de Laforsa va ser una de les més importants de la comarca durant la transició. Va fer unir obrers d'altres empreses i a més a més va aglutinar de manera definitiva un moviment obrer que portava anys consolidant-se durant el franquisme tot i les seves dificultats. La pròpia vaga va aconseguir trencar la dinàmica del Règim a la comarca i unir un poble català lluitador gràcies a tots els moviments socials, dels quals no hagués sigut possible sense el obrer.

CONCLUSIONS

FINALS

CONCLUSIÓ FINAL

La vaga de Laforsa va començar amb les discrepàncies entre la direcció de l'empresa de la siderúrgia. El moviment obrer que s'estava coent en la dècada dels setanta va ser aprofitat pels obrers de la fàbrica per a reivindicar els seus drets. Aquests drets que pretenia treure de mica en mica la gerència de l'empresa per poder dur a terme la reestructuració i el creixement de la indústria cornellanenca a costa del sou i hores de treball dels obrers. A més a més, els accionistes i Claudio Boada van intentar fer una injecció monetària per a què fos realitat la remodelació de la planta d'aceratge. Però un cop més, els càrrecs sindicals Laforsa, que feien notar la seva fortalesa van saber parar els peus als propietaris.

Un 11 de novembre va esclatar una de les vagues més multitudinàries de Catalunya amb l'acomiadament del treballador Antonio Soria per un error a l'hora de realitzar les seves tasques de laminació. Aquell moviment obrer, amb vocació de legalitat, però infiltrat dins d'un sindicat amb les hores comptades anomenat Sindicat Vertical va fer trencar les seves estructures franquistes amb el començament de la vaga. A més a més va suposar un desafiament claríssim d'un règim que s'anava trencant per moments. El governador civil de Barcelona va qualificar en un comunicat que Espanya tenia dos problemes: "Cornellà i la ETA"

A pocs dies de començar la vaga va tenir la repercussió que va merèixer com a conseqüència de la negativa de l'empresa en negociar la reincorporació sense sancions de tots els treballadors que van ser acomiadats a causa d'adherir-se a la aturada. Per una banda, el moviment obrer va anar mobilitzant-se mica en mica en busca de més obrers de fàbriques que lluitessin en solidaritat amb els vaguistes de Laforsa. Clarament ho van aconseguir gràcies a la magnífica labor dels treballadors que cada dia es mobilitzaven pels carrers explicant a les persones dels pobles quina era la situació d'una fàbrica que es trobava en vaga en mig del cinturó roig de Barcelona.

D'altra banda, les dones i famílies dels vaguistes van anar obtenint suports d'altres moviments importantíssims que estaven formant-se amb esperit de lluita. Aquest eren els moviments veïnals del voltant que van tenir un sentiment d'empatia i també els moviments estudiantils, que veien atractiu com en plena dictadura s'estava desafiant a un Estat franquista i la por no els impedia continuar la seva lluita.

Aquests moviments organitzaven actes setmanalment per poder veure l'impacte que estava tenint a la comarca i fins i tot a Catalunya. A més a més, els vaguistes van

comptar amb un ajut inesperat, però a l'hora vital: l'església. Capellans de la zona de Barcelona, Montserrat i tota la comarca van reivindicar la lluita amb un suport immens.

Un cop arribada la època nadalenca, la cohesió social de la comarca va anar prenent molta més força de la que ja havia en un primer moment quan va iniciar-se la vaga al novembre. Els actes organitzats com el Congrés de cultura catalana, amb la participació de corresponsals de premsa com Manuel Campo Vidal, el capellà García-Nieto i el sindicalista Ignasi Riera va fer cridar l'atenció de més col·lectius veïnals que veien interessant com defensaven els seus drets sense importar les conseqüències que això podria tenir.

La vaga va comptar en el seu punt més àlgid quan els càrrecs sindicals i vaguistes acomiadats de la siderúrgia, amb el suport del capellà García-Nieto, decidissin en l'assemblea que es realitzava diàriament, fer un tancament a l'església de Santa Maria de Cornellà. Aquella tancada va suposar un gran rèbol entre el governador civil de Barcelona que la va veure com un provocació. Que els vaguistes fossin dins va significar que a la plaça i als voltants de l'església s'anessin concentrant tots aquells moviments que donaven suport a la vaga. Va ser tan gran la concentració, que la policia va haver de dispersar a tots els manifestants que es trobaven de manera pacífica als carrers del voltant d'on hi eren tancats els treballadors.

Aquell moment de tensió va ser molt criticat pels sindicats clandestins i partits polítics com el PSUC. Aquests van acordar fer una vaga general a la comarca que involucraria a tots els col·lectius socials de la comarca. Les nefastes actuacions policials i la mort d'un obrer d'una altra fàbrica per part de la policia en un atropellament va fer que la escala d'indignació augmentés encara més, fent que la dimensió pública fos encara més alta.

La vaga general esclatada el dia 19 de gener de 1976 i amb durada de 10 dies va ser de les més multitudinàries registrades a la comarca. Amb el suport dels sindicats (encara il·legalitzats), partits polítics, empreses, obrers, col·lectius socials, estudiantils i eclesiàstics, la vaga va ser tot un èxit. Un Règim en descomposició no va poder impedir aturades des de tots els punts de la comarca, des de Montserrat fins la costa. Segons registres de sindicats, la vaga va fer concentrar un total de 100.000 persones. A més a més va haver un gran impacte econòmic a la caixa de resistència que tenien els vaguistes per fer front a les despeses.

Però el que no es van esperar els obrers vaguistes es que un total de 169 empreses, de les quals, la majoria comptaven amb més de 150 empleats, secundessin la vaga. Per tant, aquella vaga que en principi només volia la readmissió dels empleats acomiadats va suposar que els moviments socials s'aglutinessin per a què la vaga fos tot un èxit.

Les portades dels diaris comarcals, catalans i estatals van fer que cridés l'atenció del jove coronat Joan Carles I, que va decidir venir a Catalunya per a conèixer de primera mà el problema que havia sorgit a la siderúrgia. Els càrrecs sindicals van voler parlar amb el Majestat, amb la condició de parlar d'una futura amnistia. El rei no va acceptar i la reunió va quedar com una anècdota.

Les aturades durant aquelles dates donant suport els obrers de Laforsa va demostrar que la vaga va ser el culminant de la dinamització de no només de la lluita obrera i sindical, sinó uns moviments socials que rebutjaven aquell Estat franquista. Sense donar-se'n compte van aglutinar un moviment obrer que si era ja important, durant la vaga de Laforsa va arribar en el seu punt més alt en un moment complicat i encara repressiu. A més a més, van aconseguir que països d'Europa arribessin a conèixer el que va passar.

La solidaritat monetària va ser vital per a fer possible que la vaga de la siderúrgia fos l'aglutinant del moviment obrer a la comarca. Un total de 5.847.519 pessetes van ser recaptats a la caixa de resistència gràcies als donatius de treballadors de grans empreses com Elsa, Solvay, Fama, Siemens, Pirelli, que van fer que la solidaritat no només fos rebuda per persones. A més a més, els càrrecs sindicals i treballadors de la fàbrica van ser fonamentals per a continuar la lluita sociopolítica tan important que s'estava coent. Fins i tot la solidaritat va arribar a institucions eclesiàstiques i a un comitè d'Espanya a Suècia.

Les xifres de solidaritat van ser les més elevades registrades mai en una vaga de Catalunya demostrant que les aturades van tenir una importància essencial per poder aconseguir les reivindicacions aconseguides pels obrers de la siderúrgia

Després de 10 dies de manifestacions per tot el Baix Llobregat va finalitzar una de les vagues més importants. Aquesta va ser el desencadenant d'una futura negociació victoriosa empresa-obrers, que van veure com el dia 22 de febrer de 1976 la seva lluita havia sigut victoriosa. Havien aconseguit, després de 104 dies en vaga, que tots

els treballadors acomiadats fossin readmesos amb només sancions de feina i sou que no van arribar als 6 mesos.

Per tant, la vaga de Laforsa va ser la culminació d'un procés de maduració del moviment obrer de la comarca i de tota Catalunya, que es presentava com a força del canvi i progrés, conformat per no únicament per milers de treballadors de totes les parts d'Espanya, sinó a més a més en la seva convicció de les seves pròpies condicions de vida i la de les seves famílies, en un entorn urbanístic amb grans desequilibris i carències de serveis públics i equipaments. Així doncs van impulsar un gran moviment urbà i veïnal i gràcies a la seva perseverança reivindicativa estaven fiant les bases de l'Estat de benestar.

L'any 1976, segons els historiadors va ser un dels més conflictius no només al Baix Llobregat amb Laforsa, sinó a nivell estatal. El testimoni de la vaga general a la comarca del Baix Llobregat va recollir diverses mobilitzacions d'altres ciutats de Catalunya, País Basc i Madrid. L'arribada de la democràcia, amb els sindicats encara en clandestinitat, no van aturar la conflictivitat al Baix Llobregat, com la vaga de la Roca de Gavà i els conflictes de Soler Almirall, Tornillera Mata, Frenos y Embragues, Fergat etc. Va ser moment del qual els sindicats majoritaris, com CCOO, van utilitzar com a estratègia per mobilitzar el màxim nombre de treballadors i per aconseguir la unitat sindical que li permetés tenir una posició forta de cara a les negociacions de resolució de conflictes.

Aquella vaga va servir d'exemple de saber quin camí havia d'adoptar el moviment obrer i el sindicats per a poder arribar a les millores laborals exigides des de feia anys pels treballadors. Sense l'esclat d'aquella aturada de més de 100 dies, el moviment obrer no hagués tingut la importància que va arribar a tenir a mitjans i finals de la dècada dels 70 en tota la comarca del Baix Llobregat.

Segons les conclusions extretes a partir de les informacions, dades i entrevistes realitzades, la hipòtesi queda validada i per tant, la vaga de Laforsa va ser l'aglutinant del moviment obrer al Baix Llobregat durant la transició, on va fer grans mobilitzacions socials per tota la comarca durant el desenvolupament de l'aturada. A més a més, l'aturada de 106 dies de durada va fer unir empreses de la comarca en solidaritat i va aconseguir que obtinguessin el suport d'altres moviments importants com el veïnal i l'estudiantil.

FONTS D'INFORMACIÓ

BIBLOGRAFIA

ALONSO, ALBERTO. *La vaga de la Roca (1976-77) una generació després*. 1ª edició. Barcelona

BELTRAN, JOAQUIN. *El movimiento obrero en el Baix Llobregat entre 1970 y 1975*. Brocar 26 (2002)

BURILLLO, LLUÍS. *Històries de vida, fonts orals de la lluita obrera i l'antifranquisme al Baix Llobregat*. 1ª edició. Fundació Utopia Joan García-Nieto. ISBN: 978-84-612-7509-0

Contextualització històrica, moviment obrer (1999), El moviment obrer al Baix Llobregat, 1ª ed., Edilinia SL. ISBN 1-52429-973-1

D. MIQUEL: *El Baix Llobregat: la segona transformació urbana. Cornellà de Llobregat*. Els llibres de la factoria. 2002.

GARCIA-NIETO PARÍS, MARI CARMEN. *El moviment obrer (1939-1978)*. 1ª Edició. Barcelona. ISBN 84-7826-900-2

GABRIEL, Pere. *Comissions obreres de Catalunya 1964-1989*. Barcelona, centre d'Estudis i Recerca Sindical de la CONC. ISBN: 84-7596-21-7

I.PRAT, ENRIC.II. RENOM I PULIT, MERCÈ. III. RETUERTA, MA.LUZ. IV. HACHUEL, ESTHER. *Constructors de consciència i canvi, una aproximació als moviments socials des del Baix Llobregat*. 1r edició. Centre d'estudis del Baix Llobregat. ISBN 978-84-936503-4-6

SÁNCHEZ VEGA, ANDRES. *Cornellà, capital del cinturón rojo*. 1ª edició. Barcelona: Sagesse 2017. Sense ISBN

I. CERDÁN, ESTEBAN. II. GONZÁLEZ, MANUEL. III. RÓDENAS, SIMÓN. *Laforsa, una vaga que va fer història. O tots o cap*. 1ª edició. Tigre de Paper. ISBN: 978-84-943205-5-2

WEBGRAFIA

MEMORIAL DEL BAIX LLOBREGAT (9 d'Abril, 2013).[En línia] *Lluita per la democràcia, lluita obrera*. [Consultat: 17 de juliol 2018]. Disponible a Internet: <http://www.memorialbaixllobregat.cat/el-franquisme/lluita-antifranquista/lluita-per-la-democracia/index.htm>

@LMEDA, *MEMORIA DE UN BARRIO OBRERO*, (2014,6 de març), vaga de Laforsa 1975-76 [consultat: 11 de juny del 2018]. Disponible a Internet: <http://almedacornella.blogspot.com/2010/04/la-huelga-de-laforsa-1974-1975.html>

TREBALLADORES, CONFLICTIVITAT LABORAL I MOVIMENT OBRER DURANT EL FRANQUISME (2013) [En línia] El cas de Comissions Obreres [Consultat: 18 de juny 2018]. Disponible a internet: https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2014/hdl_10803_133348/nvm1de1.pdf

ENTREVISTA A ESTEBAN CERDAN SOBRE LAFORSA (Novembre de 2015) [En línia] La vaga que va marcar una història [Consultat: 21 juny de 2018]. Disponible a Internet: https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2014/hdl_10803_133348/nvm1de1.pdf

BIOGRAFIA ESTEBAN CERDAN (Novembre de 2006) [En línia][Consultat: 21 juny de 2018]. Disponible a Internet: <http://www.memoria-antifranquista.com/webvella/bios/estebancerdan.htm>

TESTIMONIO DE UN TRABAJADOR DE LAFORSA (Octubre de 2005) [En línia] La vaga [Consultat: 26 juny 2018]. Disponible a Internet: <http://almedacornella.blogspot.com/2015/08/testimonio-de-un-trabajador-de-laforsa.html>

O TODOS O NINGUNO (2010) [En línia] La vaga de la transició [Consultat: 17 juny de 2018]. Disponible a Internet: <http://almedacornella.blogspot.com/2010/06/o-todos-o-ninguno.html>

ENTRE CONFLICTOS LABORALES Y ANSIAS DE LIBERTAD (28 de juliol de 2018) [En línia] El despertar de la muerte de Franco [Consultat: 2 d'agost de 2018]. Disponible a internet: <https://www.lasexta.com/programas/sexta->

columna/noticias/entre-conflictos-laborales-y-ansias-de-libertad-el-despertar-de-la-calle-que-siguio-a-la-muerte-de-franco_20161118582f68330cf24c3ff698a24c.html

1976. 3ª HUELGA GENERAL EN EL BAIX LLOBREGAT (2015) [En línia] ¡Ejercitemos la memoria! [Consultat: 17 juny 2018]. Disponible a Internet:

<https://www.fetasantfeliu.cat/opinio/100278/40-anos-de-la-3-huelga-general-del-baix-llobregat-1976-ejercitemos-la-memoria-historica-y->

LA HUELGA DE LA ROCA (2015) [En línia] El después de Laforsa. [Consultat:24 de juny 2018]. Disponible a Internet: [https://www.atpes.org/relatos-](https://www.atpes.org/relatos-transicion/2017/04/27/la-huelga-de-roca-baix-llobregat/)

[transicion/2017/04/27/la-huelga-de-roca-baix-llobregat/](https://www.atpes.org/relatos-transicion/2017/04/27/la-huelga-de-roca-baix-llobregat/)

SINDICALISME AL BAIX LLOBREGAT DURANT LA TRANSICIÓ (2001).[En línia].

Estilo sindical en la comarca. [Consultat: 25 juny de 2018]. Disponible a Internet:

<http://www.memoria-antifranquista.com/webvella/biblio/EstiloBLL.pdf>

MOVILIZACIONES DURANTE LA TRANSICIÓN EN EL TERRITORIO ESPAÑOL. [En

línia] Las huelgas en el Estado español. [Consultat: 24 juny 2018]. Disponible a

internet:

http://www.ub.edu/tsociologica/pdf/Work%20in%20progress/7CARBO_Episodis.

O TODOS O NINGUNO [En línia].[Consultat: 1 de juliol 2018]. Disponible a Internet:

<https://www.youtube.com/watch?v=xuNlx4Xz6NU>

DIES DE TRANSICIÓ 07 (2005). [En línia] La lluita obrera: Història d'una vaga.

[Consultat: 3 de juny de 2018]. Disponible a Internet:

<https://www.youtube.com/watch?v=s9RWaahUimQ>

GLOSSARI

GLOSSARI

Adolfo Suárez: Polític i advocat. President d'Espanya de l'any 1976-1981.

Albert Fina: Advocat laboralista que va defensar als obrers de Laforsa durant la vaga.

Alberto Torices: Treballador de Laforsa.

Almeda: Barri industrial de Cornellà del Llobregat.

Amnistia: Decisió de poder públic destinada aconseguir la pacificació i la reconciliació de la societat. La dictadura franquista havia considerat il·legals determinades accions polítiques i laborals que defensaven les llibertats. A l'inici de la democràcia l'estat va concedir ambdues amnisties: política i laboral.

Antonio Busquets: Accionista de l'empresa Laforsa.

Antonio Enrich Valle: Accionista de l'empresa Laforsa.

Antonio Goita: Enginyer de Laforsa que vigilava la planta de laminació.

Antonio Llanos: Treballador de Laforsa. Responsable de la caixa de resistència durant la vaga.

Antonio Soria: Treballador de Laforsa. El seu acomiadament va desencadenar la vaga.

Ascensió Solé: Advocat laboralista que va defensar als obrers de Laforsa durant la vaga.

Baix Llobregat: Comarca catalana situada a la província de Barcelona.

Banc Català de Desenvolupament: Institució financera catalana durant el franquisme.

Comercial GYS: Empresa situada a Sant Joan Despí.

CCOO: Sigles de comissions obreres. Nou moviment obrer que sorgeix a Catalunya i Espanya a la meitat del anys 60.

CNS: Central Nacional Sindicalista. Nom que rep el Sindicat Vertical des de la seva creació l'any 1938 fins la Llei Sindical de 1971.

Delegació provincial del treball: Institució de la província de Barcelona que regula el sector del treball.

Emigració: Acció de deixar el teu propi país per marxar a un altre lloc

Esteban Cerdán: Treballador i representant sindical de Laforsa.

FAMA S.A: Empresa situada a Cornellà del Llobregat.

Francisco Franco: Dictador que va establir un Règim dictatorial a Espanya des de 1939 fins 1975

Francisco Gamero: Treballador de Laforsa.

Francisco Martínez: Treballador de Laforsa.

Hilario García: Treballador de Laforsa.

Intersindical: Organització sindical de tots els rams de la indústria dins l'àmbit dels Baix Llobregat.

Joaquin Herrera: Treballador de Laforsa.

José Herrera: Treballador de Laforsa.

José Romero: Treballador de Laforsa.

Juan Haro: Treballador de Laforsa.

Jurat d'empresa: Personal d'empresa que és escollit per duu a terme labors sindicals en unes eleccions sindicals.

Laforsa: Empresa siderúrgica que estava situada a Cornellà del Llobregat

Luís Escartín: Treballador de Laforsa

Manolo González: Treballador i càrrec sindical de Laforsa.

Manuel Campo Vidal: Corresponsal de TeleExpress durant la vaga de Laforsa. Periodista de professió actualment.

Manuel García: Treballador de Laforsa.

Migrar: Anar d'un lloc a un altre, especialment d'una regió amb l'objectiu de residir.

Monsterrat Avilés: Advocat laboralista que va defensar als obrers de Laforsa durant la vaga.

Moviment obrer: conjunt d'agrupacions, moviments i pràctiques de la classe obrera, creat amb l'objectiu d'alliberar-se de l'explotació capitalista, assolir millores laborals i, fins i tot, transformar la societat mitjançant una revolució social

Moviment veïnal: Associació reivindicativa d'un barri o poble en concret.

O tots o cap: Lema de la vaga de Laforsa i nom del llibre realitzat per part de ex treballadors.

PIRELLI: Empresa situada a l'Hospitalet del Llobregat.

Prodinsa: Fàbrica siderúrgica a nivell estatal.

PSUC: Partit Socialista Unificat de Catalunya, creat el 23 de juliol de 1936, per la unió de tres partits socialistes i comunistes.

Ramon Rulo: Treballador de Laforsa.

Sánchez Terán: Cognoms del governador Civil de Barcelona durant la dècada dels anys 70

Sant Ildefons: Barri de Cornellà del Llobregat

Santa Maria: Nom de l'església ubicada a Cornellà del Llobregat.

Santiago Domínguez: Gerent de l'empresa Laforsa.

SEAT: Empresa automobilística situada a Martorell

Siemens: Empresa situada a Cornellà del Llobregat

Simón Ródenas: Treballador i càrrec sindical de Laforsa.

Sindicat Vertical: Institució creada per la dictadura franquista l'any 1938, d'afiliació obligatòria per a empresaris i treballadors.

Sr. Lefort: Gerent de l'empresa Laforsa.

Sr. Riverola: Delegat Provincial de Sindicats. Va negociar amb l'empresa per acordar una solució al conflicte.

UGT: Unió General de Treballadors. Sindicat clandestí fins l'any 1977

Unió Esportiva Cornellà: Club de futbol de Cornellà del Llobregat.

USO: Unió Sindical Obrera. Sindicat de classe creat a la dècada dels seixanta.

UTT: Unió de Tècnics i treballadors d'un mateix ram de producció durant el Sindicat Vertical

ANNEXOS

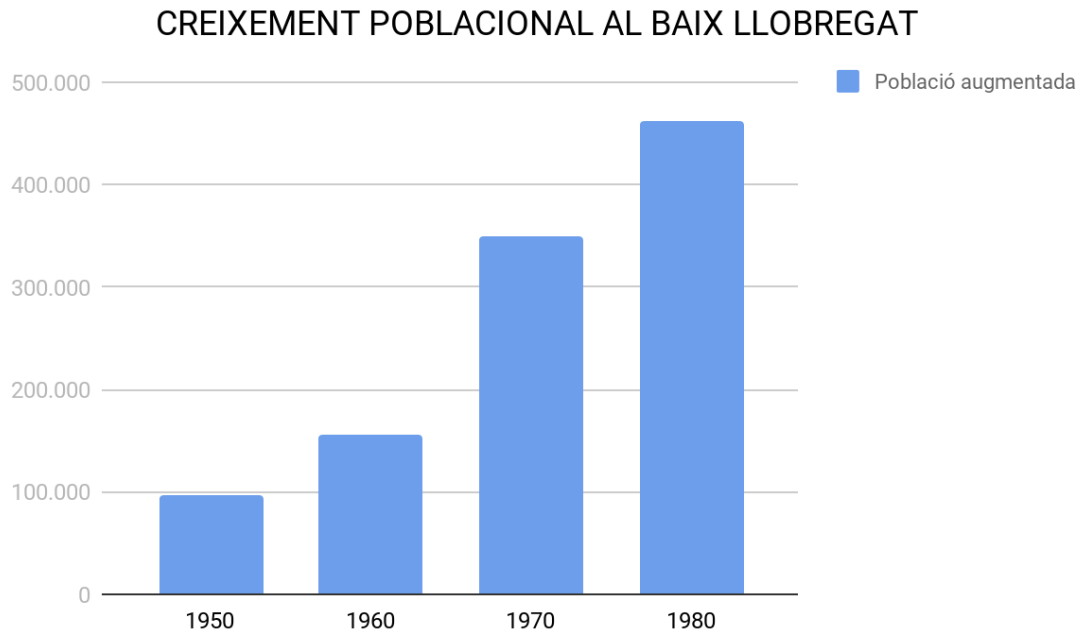
ANNEX I: CREIXEMENT POBLACIONAL ALS MUNICIPIS DEL BAIX LLOBREGAT

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ AL BAIX LLOBREGAT (1936-1981)

<i>Municipi</i>	<i>1936</i>	<i>1940</i>	<i>1950</i>	<i>1960</i>	<i>1970</i>	<i>1975</i>
Abrera	830	816	667	715	1.645	2.850
Begues	1.041	905	968	1.043	1.403	1.264
Castelldefels	797	2.013	2.039	3.920	13.219	20.048
Castellví de Rosanes	267	272	268	330	332	307
Cervelló	1.633	1.401	1.414	1.760	2.338	2.649
Collbató	493	435	416	376	451	469
Corbera de Llobregat	1.245	1.111	1.164	1.397	1.774	2.208
Cornellà de Llobregat	8.757	8.214	11.473	24.714	77.314	91.110
Esparreguera	5.207	4.648	4.740	5.301	7.657	9.498
Esplugues	3.641	3.548	4.318	13.103	29.472	38.318
Gavà	6.329	6.110	6.860	15.725	24.213	30.586
L'Hospitalet	48.540	51.249	71.580	121.995	240.630	282.141
Martorell	6.078	6.003	5.887	7.926	13.086	14.667
Molins de Rei	7.364	6.589	8.024	10.191	14.456	19.862
Olesa de Montserrat	6.728	5.786	6.102	7.717	10.092	12.435
Pallejà	1.004	1.015	1.065	2.230	4.081	5.004
El Papiol	1.159	1.098	1.159	2.036	2.620	2.965
El Prat de Llobregat	9.107	8.941	10.401	14.131	36.363	51.107
Sant Andreu de la Barca	1.031	929	886	1.524	4.870	8.287
Sant Boi de Llobregat	9.909	10.310	10.811	19.968	50.051	65.595
Sant Climent de Llobregat	1.173	1.231	991	1.281	1.966	2.003
Sant Esteve Sesrovires	909	792	859	889	1.084	1.176
Sant Feliu de Llobregat	6.888	6.571	7.327	10.201	21.751	33.725

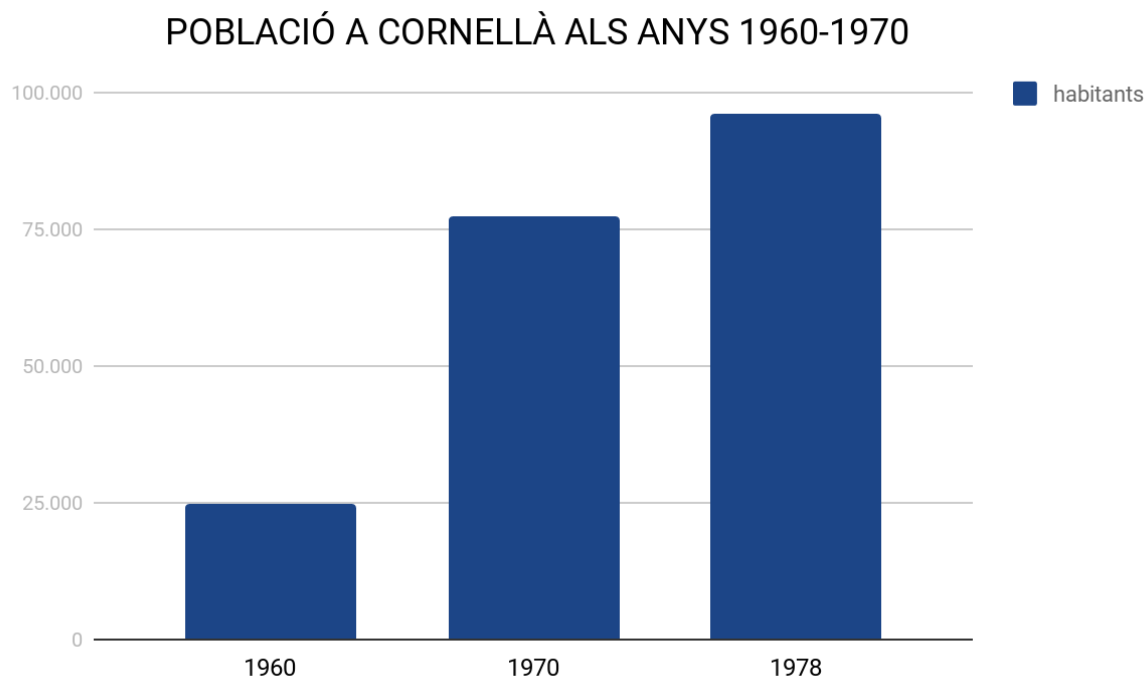
Dades obtingudes del llibre: Moviment obrer al Baix Llobregat

ANNEX II: CREIXEMENT POBLACIONAL TOTAL AL BAIX LLOBREGAT

Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre: El movimiento obrero en el Bajo Llobregat de 1970-1975

ANNEX III: CREIXEMENT POBLACIONAL A CORNELLÀ DEL LLOBREGAT

Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del llibre: Itinerari del moviment obrer al Baix Llobregat.

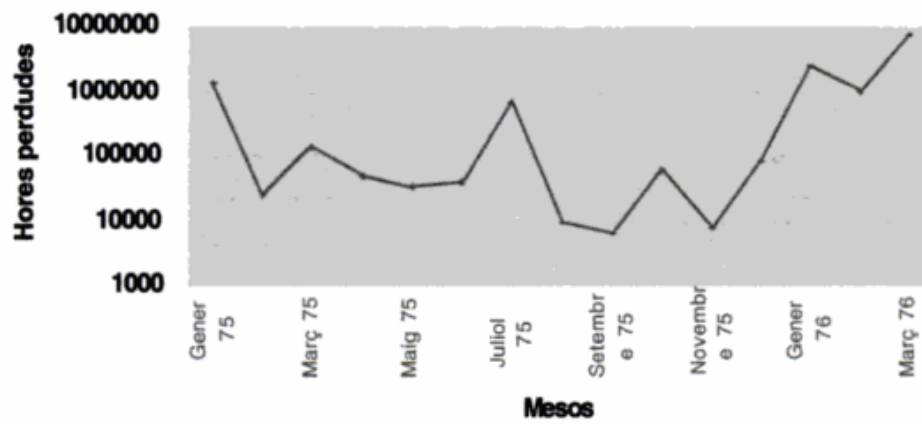
ANNEX IV: CONFLICTES LABORALS A LA PROVINCIA DE BARCELONA 1962-76

	Metall	Tèxtil	Química	Construcció	Altres	Total
1962	28	9	5	2	5	49
1965	10	1	1	0	2	14
1966	10	2	1	0	2	15
1967	29	2	2		2	35
1968	44	5	9	0	1	59
1969	75	7	0	4	7	93
1970	97	95	7	26	16	241
1971	129	46	14	31	17	237
1972	114	48	22	20	16	220
1973	135	30	33	27	22	247
1974	137	34	29	16	35	251
1975	93	8	13	21	34	169
1976	217	35	38			399
Total	1.156	327	182	155	137	
Percentatge						
1962	57,14	18,37	10,20	4,08	10,20	100
1965	71,43	7,14	7,14	0,00	14,29	100
1966	66,67	13,33	6,67	0,00	13,33	100
1967	82,86	5,71	5,71	0,00	5,71	100
1968	74,58	8,47	15,25	0,00	1,69	100
1969	80,65	7,53	0,00	4,30	7,53	100
1970	40,25	39,42	2,90	10,79	6,64	100
1971	54,43	19,41	5,91	13,08	7,17	100
1972	51,82	21,82	10,00	9,09	7,27	100
1973	54,66	12,15	13,36	10,93	8,91	100
1974	61,99	15,38	13,12	7,24	2,26	100
1975	55,03	4,73	7,69	12,43	20,12	100
1976	54,39	8,77	9,52			100
Mitjana (1962-75)	55,33	17,21	8,49	9,13	9,84	100,00

Dades extretes del Sindicat Vertical

ANNEX V: CREIXEMENT DE LA CONFLICTIVITAT LABORAL DES DE 1975 FINS 1976

GRÀFIC 1.2. *Evolució de la conflictivitat de la província de Barcelona (1975-1976)*

Dades extretes de estadístiques de l'antic Sindicat Vertical

ANNEX VI: CARTA DELS TREBALLADORS DE L'EMPRESA LAFORSA AL REI D'ESPANYA

A SA MAJESTAT EL REI JOAN CARLES I D'ESPANYA

MAJESTAT: com uns ciutadans més, ens veiem en la imperiosa necessitat de dirigir-nos a vostè per fer-lo partícip del greu problema en què ens trobem 157 treballadors de l'empresa LAFORSA, de Cornellà de Llobregat.

L'atreviment que ens guia a dirigir-nos a vostè és molt senzill. No és, ni més ni menys, que el simple fet de continuar defensant els interessos, justos interessos, de la classe obrera, a la qual pertanyem.

Ja fa tres mesos llargs que ens trobem al carrer pel simple fet de practicar el que els treballadors entenem que una societat mai no ha d'oblidar, la SOLIDARITAT.

Un company va ser acomiadat per una persona i 157 treballadors vam manifestar, amb solidaritat i amb raonaments, que es cometia una injustícia, però alhora només fem que defensar el que vostè defensava quan, en el discurs de la Corona dirigit a tot el poble, deia que «cap espanyol sense lloc de treball». A punt ja de fer 100 dies quan ningú no ha estat capaç, encara, de buscar-hi solució.

Ja Sa Majestat va rebre, a finals del mes de novembre passat, un document en el qual explicàvem àmpliament el nostre conflicte. UNA FREDA CARTA DE LA SEVA SECRETARIA REIAL, DE NO MÉS DE DEU LÍNIES, ENS RESPONIA QUE «S'HAVIA REBUT EL DOCUMENT I

QUE ES TRASLLADAVA A LA PRESIDÈNCIA DEL GOVERN». Aquesta és tota la resposta que, fins ara, hem rebut.

Sabem que hem infringit el Decret-Llei de Regulació dels Conflictes Col·lectius, però també sabem que vam complir amb el deure sagrat de defensar el més dèbil, a qui, Sa Majestat, heu fet referència en més d'una ocasió. I, més encara, tots estem convençuts que cap societat serà mínimament justa si es nega el dret de solidaritzar-se amb fets tan clars.

Majestat, en aquests moments la direcció de l'Empresa intenta deixar-nos a 12 treballadors al carrer, la resta no tolera aquesta actitud i van passant el dies, i gràcies a la solidaritat de tot un poble com és Catalunya, que vostè ha elogiat, podem subsistir.

Creiem que no demanem res fora del normal, creiem que s'està cometent un greu error, i també creiem que s'haurien de demanar responsabilitats davant la societat a qui per la força, sense fer servir en cap moment la raó, creen aquest tipus de situacions. Els treballadors no som partidaris de crear cap caos, volem el que per justícia ens pertany.

De tot això podrien dir-li moltes coses molts de nosaltres, que estem tollits de peus, de mans; amb greus cremades a totes les parts del cos; homes que van fer els fonaments de LAFORSA, que podrien explicar-li en quines condicions es treballa en molts llocs de la fàbrica, encara ara; que la senten com una cosa dins del seu cos...

Acabem aquestes línies. No tenim la mínima idea de com podrem fer-nos-ho per fer-les arribar a les vostres mans, però la nostra determinació ho farà possible.

A Cornellà, 18 de febrer de 1976

ELS TREBALLADORS DE LAFORSA

ANNEX VII: VAGUES GENERALS MÉS IMPORTANTS DURANT LA TRANSICIÓ ESPANYOLA A TOT L'ESTAT

Figura 1 “Huelgas generales durante la Transición”

<i>Fecha</i>	<i>Convocantes</i>	<i>Motivo</i>
12 de noviembre de 1976	COS (CCOO, UGT y USO)	Contra un paquete de medidas económicas
27 de enero de 1977	COS. En Cataluña: CCOO, SOC y COS.	Contra los asesinatos de varios abogados laboristas
15 de abril de 1977	CCOO y USO	Contra la política económica del Gobierno
5 de abril de 1978	CES	Jornada europea contra el paro
11 de julio de 1979	CCOO	Contra el proyecto sobre el Estatuto de Trabajadores
29 de noviembre de 1979	CCOO	

Dades extretes del llibre: Precedentes, las movilizaciones durante la transición política

ANNEX VIII: CONFLICTIVITAT LABORAL A ESPANYA DES DE 1976 FINS 1982

Figura 4 Datos sobre conflictividad laboral. 1976-1982

AÑOS	HUELGAS (en miles)			HUELGUISTAS (en miles)			JORNADAS PERDIDAS (en miles)		
	CEOE	M Trabajo		CEOE	M Trabajo		CEOE	M Trabajo	
1976	1568			3689,9			13753		
1977	974	1194	[1]	2317	2955,6	[1]	11565,2	16641,7	[1]
1978	1356	1128	[1]	3633	3863,8	[1]	16098,3	11550,9	[1]
1979	1789	2680	[1]	5752,3	5713,2	[1]	21383,3	18916,9	[1]
1980	1669	2103	[2]	2461	2287	[2]	13578,2	677,5	[3]
1981	2556	1993	[2]	3358,2	1944,9	[2]	9319,9	553,8	[3]
1982	2582	1810	[2]	1634	1058,9	[2]	7229,3	2787,6	[3]

Nota: Las fuentes oficiales son datos del Ministerios de Trabajo. Desde 1980, Cataluña no envía los datos sobre jornadas perdidas. [1] 1977-79, Ministerio de Economía y Hacienda: *La investigación colectiva en 1985*, Madrid, 1986. (A partir de los datos del Ministerio de Trabajo); [2] Datos para toda España, provenientes del *Boletín de Estadísticas Laborales*, Ministerio de Trabajo y SS, años respectivos; [3] Excepto Cataluña. (Soto, 1996:374)

ANNEX IX: VAGUES GENERALS A ESPANYA L'ANY 1976

Figura 8

	Huelgas generales *
Enero	Huelga general espontánea en Madrid Jornada de lucha en Valladolid (21.01.76) Huelga general de solidaridad en el Baix Llobregat (más de 100 empresas) Huelga general de trabajadores de banca en Madrid
Febrero	Huelga general en Vitoria (16.02.76) Huelga general en Sabadell (del 20 al 26.02.76)
Marzo	Huelga general en Vitoria (del 3 al 09.03.76) Huelga general de solidaridad con Vitoria en Vizcaya (08.03.76) Huelga general de solidaridad con Vitoria en Madrid (08.03.76)
Junio	Jornada de lucha en Madrid (23.06.76)
agosto	jornada de lucha en Almería (18.08.76)
Septiembre	Huelga general en el País Vasco (13.09.76) Huelga general en Sabadell Huelga general en el País Vasco (27.09.76) Huelga general en Tenerife (27.09.76)
Octubre	jornada de lucha en Madrid (1.10.76)
Noviembre	Huelga general estatal (12.11.76)

Dades extretes del llibre: Precedentes, las movilizaciones durante la transición política

ANNEX X: FOTOGRAFIES UTILITZADES A LA MEMORIA

Grup de sindicalistes en suport als treballadors de FORSA durant una concentració en un dels diferents conflictes que es van produir durant la transició democràtica a la comarca (1975). Fons: ACSFL.

FEBRERO-MARZO
CARRILET
76

boletín informativo del centro social almeda ep. año VIII n. 28

PORQUÉ..?

Huelga!

PARTIDO DE FUTBOL

Dia 6 a las 12 mañana

seleccion
de Trabajadores
FORSA

Combinado
de entidades barrio
ALMEDA

vermut de hermandad entre los Trabajadores de
FORSA y los vecinos del barrio ALMEDA

PISTA POLIDEPORTIVA FRENTE Centro Social Almeda

CORNELLÁ: Obreros de "Laforsa" continúan encerrados en la iglesia de Santa María

Cornellá, 14. — Los obreros de la empresa «Laforsa» continúan su encierro en la iglesia parroquial de Santa María. La fuerza pública, que a últimas horas de la noche de ayer dispersó una concentración de solidaridad en torno a la iglesia, impide cualquier comunicación con los encerrados. Al parecer dentro empieza a escasear la comida, faltan mantas y se les termina el gas de las estufas. Según fuentes laborales un grupo de mujeres de los encerrados intentaron, sin éxito, la mediación del alcalde —el Ayuntamiento está contiguo a la iglesia— para facilitar alimentos.

A partir de las siete de la tarde comenzaron a congregarse cerca de un millar de personas en torno a la iglesia y la policía los dispersó sin incidentes. Obreros de «Fama» que mañana perderán definitivamente

su puesto de trabajo al cerrar la fábrica acudieron este mediodía en manifestación pacífica para apoyar a sus compañeros de «Laforsa» y realizaron una colecta entre sus muy escasos haberes.

Un herido

Poco después de las 7:30 de la noche la policía cargó contra el millar de personas que seguía congregado en la iglesia de Santa María donde continúan recluidos los obreros de «Laforsa». Un coche patrulla de la Policía Municipal, persiguiendo a los manifestantes, arrolló subiéndose a la acera, a Rafael Rosa Rodríguez, enlace sindical de la empresa «Soler Almirall», que tras una reunión de cargos sindicales en Sindicatos acudía a expresar su apoyo a los encerrados.

El obrero, con heridas en cabeza y tronco, ha sido asistido de primera instancia en la clínica San Jorge de la localidad y trasladado posteriormente a la Residencia de Bellvitge. — Jaime FUNES

LA VANGUADIA 15-01-1976

Terminó el conflicto de "Laforsa"

CORNELLÀ DE LLOBREGAT, 21. (De nuestro corresponsal.) — A los 104 días de huelga solidaria, los 157 trabajadores de «Laforsa», de Cornellà, han sido readmitidos, tras la firma entre empresa y trabajadores de un pacto sindical en la Delegación de Trabajo, en presencia de don Enrique Riverola, delegado provincial de Sindicatos. Ha sido el señor Martín Gurria, el delegado comarcal de Sindicatos de Cornellà, quien desde el balcón de su despacho ha comunicado, eufórico, la noticia del día: el conflicto de «Laforsa» termina sin despidos, aunque con sanciones.

Al acuerdo se llegó a la una de la madrugada, tras unas horas de angustiosas gestiones en despachos contiguos —en uno los representantes obreros y en otro representantes de la patronal de «Laforsa». Las sanciones son de seis meses de empleo y sueldo a seis trabajadores: el encargado Francisco Ruano, los cargos sindicales Esteban Cerdán, Simón Ródenas, Manuel González, Francisco Gamero, y el popular ex cargo sindical y animador de las asambleas, Ramón Rulo. Tres meses de suspensión de empleo y sueldo para Luis Escartin, ex cargo sindical; Francisco Espinosa y Enrique Leal, cargos; Vicente Bleuca y Juan Haro, encargados; Antonio Llanos, José Vega e Hilario García. Se acuerda también que durante 1976 los trabajadores de «Laforsa» renuncian a ir a la huelga por causas imputables exclusivamente a los trabajadores. Son eliminados los expedientes ante Magistratura, los cargos sindicales sancionados podrán seguir ejerciendo como tales en la forma reglamentariamente establecida, mientras «ambas partes expresen su manifiesta decisión de mantener entre sí amplio y abierto diálogo».

Cornellà era una fiesta

Pese a las sanciones, el Sindicato de Cornellà era, la mañana del sá-

días anteriores la paralización del trabajo en la Construcción al ser sábado y por tanto festivo para muchas empresas. Por la mañana se celebró una asamblea en la catedral en la que se decidió seguir la huelga. También se manifestó públicamente la solidaridad con las reivindicaciones de los funcionarios municipales.

Según nuestras informaciones, en diversos lugares de Barcelona y comarcas han habido detenidos de obreros huelguistas. Concretamente en Barcelona fueron detenidos tres trabajadores del Polígono Canyelles que pedían dinero para la Caja de Resistencia, siendo puestos en libertad unas horas más tardes.

Anteayer se iniciaron las deliberaciones del nuevo convenio. Tras la presentación oficial de peticiones, la representación económica solicitó un plazo prudencial para el estudio de tan extensa propuesta para poderla calibrar en toda su dimensión, al objeto de dar respuesta a las peticiones sociales. La próxima reunión está prevista para el próximo día 26 de Febrero.

